

SAYI 18 - Nisan / Mayıs 2003

8.000.000 TL

UÇAN SÜPÜRGE KADIN İLETİŞİM BÜLTENİ

SÜRELİ YAYIN - İKİ AYDA BİR ÇIKAR

UÇAN HABER

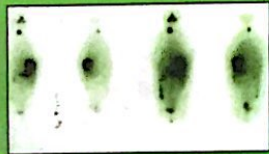
CEDAW Sivil Toplum Forumu

Yerel Kadın Muhabirlerimizden

Kadın Filmleri Festivali

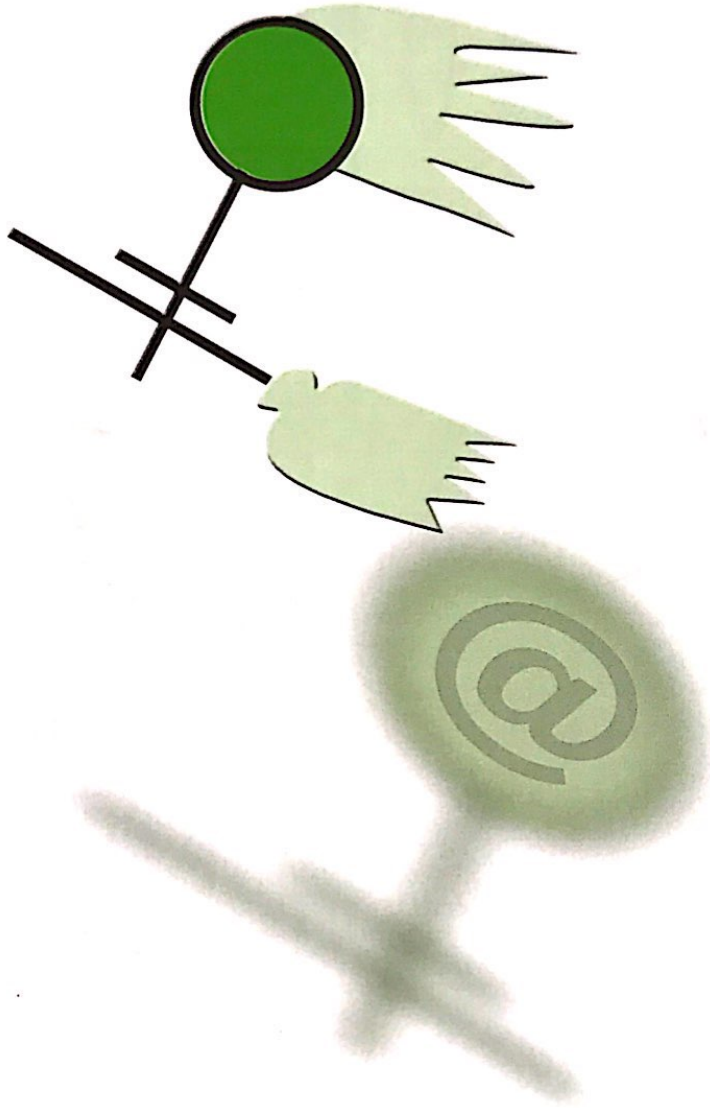

Demir Leblebi

Kadın ve Sanat

www.ucansupurge.org

Ucan Söyler - Kadınlar Projesi - Ucan Haber - Hın Zehirli - Palyo Programları

Kadınlar için...

kadınca bir bakışla...
kadınlarla...
kadınlar için...

ilkyazdan... yaza...

Baharın uzayan yokluğuydu bizi kış boyunca odalara kilitleyen... Ne kadar sabırlıydık ve ne kadar sabırsız... Güneş yüzünü göstermedikçe çıkamayacaktık sanki kabuğumuzdan, çıkamadık. Bahar geldi gelmesine de... geldiği gibi gitti. Kelebek ömürlü 'ilkyaz'dan, uzun sürecek bir 'yaz'a bunlar kaldı:

Nisan ayı içinde bir düşüme daha gerçek yaptık; yaklaşık 450 kadını Ankara'da ağırladık. Birleşmiş Milletler Kadına Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi (CEDAW) Kadın Örgütleri Sivil Toplum Forumu için 81 ilden sivil toplum kuruluşu temsilcisi kadınlarla üç gün geçirdik. Ayrımcılığı konuştuk, tartıştık, sorunlara çözümler aradık. Birkaç satıra sığmayacak bu büyük buluşmanın tüm ayrıntılarının yer aldığı bir özel dosya var bu sayımızda, aklınızda ve arşivinizde bulunsun...

Bahar demek festival demek... Uçan Süpürge'nin "kadın filmleriyle" yüklenip havalanması demek... Bu yıl 6.sını gerçekleştirdiğimiz Uluslararası Kadın Filmleri Festivali yine çok renkli, çok hareketliydi. 26 ülkeden 59 kadının "filme çektiği" düşlerini izledik festival boyunca. Tam 78 film!.. Panellerde sinemacılarla, yazarlarla söyleştik; atölye çalışmaları yaptık. Festivalimizde bu yıl pek çok "ilk" vardı. Sinemamızın unutulmaz yıldızı **Sezer Sezin, Uçan Süpürge Onur Ödülü**'nün ilk sahibi oldu. Festivalin bir diğer yeniliği de gelenekselleştireceğimiz **Bilge Olgaç Başarı Ödülleri**'ydi. Sinemanın farklı alanlarında verdiği emek ve gösterdiği başarıyla kendini kanıtlamış kadınlara sunduğumuz Bilge Olgaç Başarı Ödülleri; Prof. Dr. Nilgün Abisel, Annie Pertan, Leyla Özalp, Hülya Uçansu, Keriman Ulusoy ve Mine Vargı'ya verildi. Ve **FIPRESCI Ödülü**... İlk kez bir kadın filmleri festivalinde ödül veren FIPRESCI Jürisi, Arjantinli yönetmen **Sandra Gugliotta**'nın **Şanslı Bir Gün** filmini ödüle değer buldu. Uçan Haber'in bu sayısını baskıya hazırladığımız günlerde uğurladık festivalimizi. Gelecek sayıda dolu dolu bir festival içeriğiyle çıkacağız okuyucularımızın karşısına. Gözünüz bizde olsun...

Mayıs'ın ilk günü, bir yandan "baharın ve emekçilerin bayramını" kutlarken diğer yandan aldığımız bir "kötü haber" ile sarsıldık: Bingöl depremi. Bingöllü annelerin acısı Anneler Günü'nün aydınlık sevincini de gölgeledi. Diyarbakır

muhabirimiz Naşide Buluttekin bu felaketin ardından gittiği Bingöl'den, acının öfkeye karıştığı, çaresizlik içinde çarenin arandığı bu kentten, bu kentin kadınlarından biraz gözyaşı, biraz çılgılık, çokça hüznü getirdi. Deprem bölgesindeki yüreği yaralı annelerin 'Anneler Günü'nü Naşide'nin kaleminden okuyacaksınız. Bingöllülere geçmiş olsun...

Yerel kadın muhabirlerimiz, yaşadıkları bölgelerden topladıkları kadın haberleriyle "havuzu" doldurmaya başladılar bile. Her hafta Türkiye'nin dört bir köşesinden haber akıyor Uçan Süpürge Haber Merkezi'ne. Muhabirlerimizin ürünlerinden bir derleme yaptık, koyduk Uçan Haber'in sayfalarına. Bizdeki "sureti" tabii. Haberlerin "aslı" web sayfamızda. Hiç gitmediğimiz yerlerde hiç bilmediğimiz kadınlar neler yapıyor, nasıl yaşıyor... Kadın hareketi nasıl dalgalanıyor, nasıl yankı buluyor... Kadın örgütleri hangi etkinliklerin, hangi projelerin hazırlığında... Bütün bu soruların ve daha fazlasının yanıtı, 8 kadın muhabirimizin "uçurduğu" haberlerde... Haberiniz olsun...

İşte ellerinizde, Uçan Haber'in 18. sayısı. Savaşın yıktığı ülkelere, şiddetin kırdığı yüreklerle bakıyoruz bir kez daha ve belki "son" olur umuduyla... İtirazlarımızı yüksek sesle dillendiriyoruz. Kadın olmanın güçlüğüne karşı başucuna direnci ve umudu koyan kadınları gördükçe yüremiz gülüyor; yüzümüz hiç asılmasın istiyoruz...

İlkyazla başladık, öyle bitirelim, Gülten Akin'ın "İlkyaz" şiirinden iki dizeyle: "ah kimselerin vakti yok/durup ince şeyleri anlamaya"...

"Bir gün birileri o 'ince şeyleri' anlar belki" umuduyla... Biyıklı toplumun bütün kabalığına karşı incelik öneriyor kadınlar...

18. kez merhaba!

Sahibi:
Ürün Güner
Sorumlu Yazı İşleri Müdürü:
Halime Güner
Adres: Büyükelçi Sokak 20/4
Kavaklıdere / ANKARA
Tel: 312 427 00 20 (pbx)
Fax: 312 466 55 61
URL: <http://www.ucansupurge.org>
e-posta : bulten@ucansupurge.org

Proje Koordinatörü:
Uğur Yüksel

Editör:
Selen Doğan, Sibel K. Türker

Uçan Süpürge Haber Merkezi:
Antalya Sorumlusu:
Handan Sema Ceylan
Çanakkale Sorumlusu:
Gülşay Sarışen, Şirin Sıngın
Diyarbakır Sorumlusu:
Naşide Buluttekin
Eskişehir Sorumlusu:
Fatma Demirci Akkaya
Gaziantep Sorumlusu:
Sevgi Kanlı
İzmir Sorumlusu:
Fergül Özguven
Mersin Sorumlusu:
Harbiye Ateç
Samsun Sorumlusu:
Tane Alper Unver

Katkıda Bulunanlar:
Semiramis Yılmaz, Ayşegül Oğuz,
Çiğdem Ferah, Berrin Balay, Fusun
Okutan, Didem Baltacı

Yapım: TASARYA
Tel: 212 280 75 85
e-posta : info@tasarya.com

Abonelik İçin:
Yıllık 15.000.000 TL
İş Bankası, Kavaklıdere Şb.
472276 No'lu Hesap

Fiyatı:
3.000.000 TL

UÇAN SÜPÜRGE
ULUSLARARASI
KADIN FİLMLERİ
FESTİVALİ
8-15 MAYIS 2003 • FLYING BROOM
INTERNATIONAL
WOMEN'S FILM
FESTIVAL

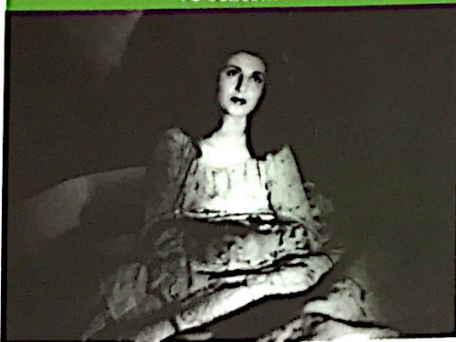

Tüm sıkıntılara ve bitmeyen zorluklara rağmen, festivalimizi bu yıl da gerçekleştirebilmiş olmanın mutluluğunu Uçan Süpürge olarak sizlerle paylaşmak istiyoruz. Doksanlı yılların ortalarında kurulan Uçan Süpürge, temel amacını "kadın sorunlarına duyarlılık ve bu yöndeki ortak çabaları bir çatı altında toplayabilmek" olarak belirledi. Kadınların güçlenmesi ve bu gücü birbirine aktarabilmesi en büyük hedefimizdi. Bu amaç doğrultusunda yaptığımız tüm çalışmalar, kadınlar arası iletişimin ve paylaşımın kadın hareketini besleyecek en temel itici güç olduğu fikrinden yola çıktı.

Uçan Süpürge'nin diğer alanlardaki tüm çalışmaları gibi, festival de politika ve karar mekanizmaları alanındaki mücadelesini sürdüren kadınların, bu mücadelenin tamamlayıcı bir parçası olarak kendi yaşantı ve deneyimlerinin gün ışığına çıkması gerekliliğine olan inancımızdan besleniyor. Kadınların, sahip oldukları bu potansiyelin farkında olmaları ve farkında olunmasını sağlamaları, pek çok yolla gerçekleştirilebilirdi, nitekim gerçekleştirildi de. Ancak, kitlelere daha kolay ulaşabilen sinema dili, ortak hikayelerde buluşan kadınların birbirlerine seslenebilmeleri açısından ayrı bir elverişlilik taşıyordu. Bu anlamda festival, kadın kimliğinin sorgulanması ve yeniden yapılandırılması açısından böyle bir görevi üstleniyor.

Festivalin altıncı yılında, sahip olduğumuz azımsanmayacak deneyim, kadın sinemasının bu söylemi bulmak, izlemek ve tartışarak yeniden üretimine katkı sağlamak açısından mükemmel bir "söz söyleme alanı" olduğunu bir kez daha fark ettiriyor bize. Kadının toplumsal konumunu sorgulamak ve bu konudaki tartışmayı yaygınlaştırmak; başlıca amacımız. Dünyanın farklı yerlerinden gelen, farklı hikayeleri bizlere aktaracak olan tüm kadın yönetmenler, kadının sadece cinsel bir obje olarak görüldüğü kamera gözünü yeterli bulmayarak, kendilerine yeni bir anlam alanı yaratma çabasına girmiş ve kadını üreten, söyleyecek sözü ve mücadelesi olan bir kimlik haline getirmeyi başarmış. İşte bu nedenledir ki, Kadın Filmleri Festivali aydınlık fikirli tüm insanlar tarafından sahiplenilmeyi hak ediyor.

ve sezer...

ve cahide...

ve marlene...

FESTİVALİN ARDINDAN

Beşinci festival daha başlamamıştı ki altıncı festivale dair planlar yapılmaya başlanmıştı. Geçtiğimiz mayıs ayının sonunda altıncı yılımızda neler yapacağımız üzerine kafa yormaya başlamıştık. Birçok fikrin şekillenmeye başladığı yaz aylarından sonra sonbaharda tempomuz arttı.

Ana hatları belirlemek için danışma kurulumuzun da katıldığı uzun toplantılarda beyin fırtınası yaptık. 8-15 Mayıs tarihlerinde altıncı kez izleyicimizle buluşmak için hazırlıklara başladık. Mali destek bulmakta zorlandıkça üzüldük ama daha da hırslandık. Hayata kadınların gözüyle bakabilmek, olumsuz koşullara rağmen yılmadan üreten kadınların emeklerini görünür kılmak için aslında ne kadar da önemli ve gerekli bir organizasyon yaptığımızı bir kere daha anladık. Dünyanın dört bir yanında sektörün tüm zorluklarına rağmen harika işler yapan kadınları düşündük ve güç bulduk. Erken seçim, savaş, kısıtlı hatta olabilecek en kısıtlı maddi koşullara rağmen 8 Mayıs gecesi festivalimizi açtık.

Altıncı festivalden başlayarak gelenekselleşmesini umduğumuz ödüller vermeye karar verdik. Uçan Süpürge Onur Ödülü'nün ilk sahibi bir dönem Türk sinemasının büyük yıldızı Sezer Sezin oldu. Sezin hem festivalimize konuk oldu ve ödülünü açılış gecemizde aldı, hem de üç filmiyle birden programımızda yer aldı. Bilge Olgaç Başarı Ödülleri ise ödülümüze adını veren Olgaç'a yakışır bir şekilde 6 başarılı kadına sunuldu. Hülya Uçansu, Leyla Özalp, Nilgün Abisel, Mine Vargı, Annie Pertan ve Keriman Ulusoy ilk yılın ödül alan isimleri oldu.

Altıncı yılımızda artık zamanının geldiğine inandığımız bir adım attık ve festivale yarışmalı bir bölüm eklemeye karar verdik.

Sandra Gugliotta

Tohumları beşinci festivalde atılan girişimimiz bu yıl meyvesini verdi. FIBRESCI Ödülü festivalimize dahil oldu. *Hem dünyada FIPRESCI Ödülü veren ilk kadın filmleri festivali olduk, hem de bir başka ilk gerçekleşti ve "Uluslararası Sinema Eleştirmenleri Birliği" tarihindeki ilk kadın jürisini bizim için oluşturdu. Yeşim Tabak, Daniela Sannwald ve Cristina Corciovescu'dan oluşan jüri bir hafta boyunca 12 yarışma filmi izledi ve Arjantinli yönetmen Sandra Gugliotta'nın filmi Şanslı Bir Gün "en iyi film" seçildi.*

Başından beri üzerinde özenle durduğumuz nokta, programımızın nicelik değil de nitelik olarak zengin olmasıydı. Yüzlerce film arasından eleme yaptık, kalitesini başka festivallerde aldıkları ödüllerle kaptıran 78 filmde karar kıldık.

Festivalin sürekli başlıklarından "Her Biri Ayrı Renk", 12 yarışma filminin de dahil olduğu 18 filmle en çok film olan bölümdü. Dünya sinemasının son dönem örneklerinden seçilen bu filmler genç yönetmenlerin bakış açılarıyla dünyanın dört bir yanından rengarenk öyküler taşıdı Ankara'ya.

"Sinemamız" bölümünde 5 Türk kadın yönetmenin kendi seçtikleri filmlerini getirdik Ankara salonlarına. Üretimin gittikçe azaldığı Türk sinemasında kadın yönetmenlerin dokunuşunu ne kadar da özlediğimizi fark ettik yeniden.

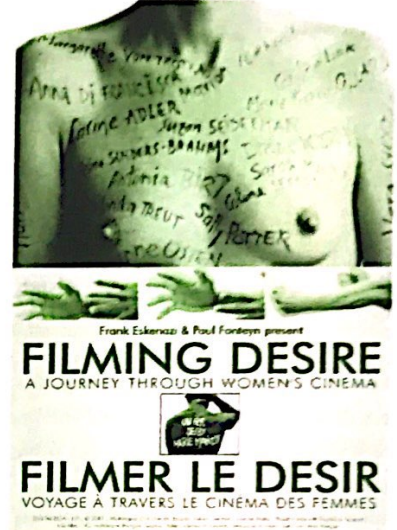
"İki Efsane" başlıklı bir bölümde Cahide Sonku ve Marlene Dietrich'i bir araya getirdik. Agah Özgüç'ün Cahide Sonku için yazdığı kitap Uçan Süpürge tarafından basıldı, Marlene Dietrich için Alman Kültür Merkezi ile ortak bir sergi düzenlendi. Biri Türk sinemasının, diğeri dünya sinemasının efsanesi bu iki kadın tüm karizmaları ve yetenekleriyle bir kez daha hepimizi büyüledi.

Bu sene "İki Ülke" sinemasıyla yeni bir bölüm oluşturduk. Çok bilinen ve sevilen Fransız sinemasından üç filme ek olarak Türk sinemaseverlerin biraz yabancı olduğu Finlandiya sinemasından üç film de bu bölümde yer aldı.

Kadın sinemasının en başarılı ve etkili ismi Marleen Gorris beş filmiyle birden festivaldeydi. Ülkemizde ilk defa gösterime giren Kırk Aynalar ve Bir Sessizlik Sorgusu'na ek olarak, Antonia'nın Yazgısı, Mrs. Dalloway ve Şah-Mat, Gorris Toplu Gösterisi'nin başlıklarıydı.

Daha önceki festivallerde üç filmi gösterdiğimiz İtalyan yönetmen Francesca Archibugi üç filmlik bir Özel Gösterim

ile festivaldeydi. Kendine has tarzıyla bizi çocukluğun ve ergenliğin özel dünyasında bir gezintiyeye çıkardı Archibugi...

Dünyanın dört bir yanında ve çok yakınımda yaşanan savaş ve şiddeti görmezden gelemezdi. Belki de hayatın en acı gerçekleri olan bu kavramları en iyi belgesellerin anlatacağına inandık ve son yılların en zengin belgesel programını hazırladık. Ama 14 belgeselimiz içinde sadece savaş ve şiddet yoktu tabii ki. Sürrealist sinemanın öncülerinden Maya Deren ve Fransız filozof Derrida'yı anlatan iki belgesel büyük ilgi gördü. Aynı şekilde kadın sinemacıların aşk, cinsellik ve tutku gibi kavramları sinemaya nasıl aktardıklarını ve erkek sinemacıların farkını ortaya koyan "Tutkuyu Filme Almak" hem büyük ilgi gördü hem de panellerimizden birine esin verdi.

Türkiye'den ve dünyadan 14 kısa film, "Kısa Olmazsa Olmaz" derken ne kadar da haklı olduğumuzu bir kez daha gösterdi.

"Sinemada Edebiyat Uyarlamaları Üzerinden Kadın Roller", "Star Olmak", "Derrida Belgeseli" ve "Tutkuyu Filme Almak" panel başlıklarımızdı. Konuk yönetmenler "Tutkuyu Filme Almak" belgeseli üzerinden sinemaya bakışlarını tartıştılar. Hem izleyicilerin hem de yönetmenlerin büyük keyif aldığı bu panelden sonra, her yıl konuk yönetmenleri değişik bir konu üzerinden bir araya getirmek konusunda karar kıldık.

Daha 8 Mayıs gelmeden bir sonraki yıl için neler yapacağımızı konuşmaya başlamıştık bile. Kadınlar üretmeye devam ettikçe, biz de artan bir heyecanla dünyanın dört bir yanından filmleri Ankara'ya taşımaya devam edeceğiz.

Sezer Sezin

O, bir bakıma yeni gerçekçi sinemanın Yeşilçam'daki yüzüdür. O, Anna Magnani'dir. Neorealist dönemde yılda en az dört filme ruh veren, Rossellini'den Visconti'ye, Passolini'den Fellini'ye pek çok yönetmenin baş tacı olan, Akdenizli fiziği, fışkırmaya hazır dişiliği, güçlü çelik gibi sert görünümüne karşın, son derece akışkan bir biçimde rolden role geçebilen muhteşem bir oyuncuydu o. Magnani'deki performansı Sezin'de keşfeden ve ortaya çıkaran da Akad. üstadıdır. Canlandırdığı rollere ruhsal bir derinlik katıyor, senaryodaki kişiliklere ve yüzlere anlam ve ifade kazandırıyor Sezin. Ölçülü ve duyarlı oyunculuğu onu, doğru rol ve doğru yönetmenlerle zirveye taşıdı. Belki yüzlerce film yapmadı ama nitelikli yirmi beş filmiyle zirveye çıkması ve sinema tarihi içinde saygın bir yer alması onun ne denli kendine özgü, sağlam ve kişilikli bir oyuncu olduğunu kanıtlamaktadır.

Yrd. Doç. Dr. Fetay Soykan

Bilge Olgaç

O, kadınların sinemada hepten yok sayıldığı zamanlarda ayakta kalmayı başardı. İlk filmlerinde "mecburen" erkekleri anlattı. Onların şiddet dolu dünyalarına içeriden baktı. Ama kadınlığı, cinselliği, aşkları ve kırgınlıkları uzun yıllar dışarıda kaldı. O yine de, sobalı evlerde daktilosunun başında iki büküm olmuş bedeniyle yazmaya devam etti. 80'lerden sonra çekeceği kadın filmlerinin öykülerine hazırlıktı bunlar.

Bunu o zamanlar kim bilebilirdi?

Öğrendiklerinde ise korktular ondan, küçümsediler filmlerini, görmezden geldiler. Ama biz bugün, burada, yaşarken ondan esirgenmiş olan değeri onun adını taşıyan bu ödüllerle ona geri vermek istiyoruz.

Bu bir başarı ödülü, Bilge Olgaç'ın adını taşıyan. Çünkü Bilge Olgaç, erkeklere ait sinema dünyasında kadın olarak kendi ülkesini yaratmayı, burada ayakta kalmayı; tüm yoksulluğu ve çaresizliğine karşı düşlerini gerçek yapmayı başarmış kadınların simgesi.

Bilge Olgaç Başarı Ödülleri

Nilgün Abisel

Sinemanın bir bilim dalı olarak yerleşmesinde onun da payı var. O, yıllarca sinemayı anlattı öğrencilerine; filmlerin nasıl izleneceğini, dahası, nasıl okunacağını öğretti. Sinema kitaplığına birbirinden değerli yapıtlar kazandırdı. Türk ve dünya sineması üzerine yazdığı makaleler ve yaptığı çevirilerle genç sinemacıların yoluna ışık tuttu.

Yarının sinemacılarını yetiştiren kadın... Nilgün Abisel.

Annie Pertan

Yıkık kentleri, yok olan ülkeleri yarattı. Kumaşlara, düğmelere hayat veren, onları oyuncular kadar başrole çıkardı... Onun sanat yönetmeni olduğu filmlerde insanlarla nesneler birbirine eşti. Biri olmasa diğeri de olmayacaktı sanki...

Aşk-ı Memnu'dan Arabesk'e birçok filme onun eli değdi.

Kaldırım Serçesi'ndeki sokakları o yarattı. Böcek'te Recai Bey'in bunalımlarının karanlığını o çizdi. Mum Kokulu Kadınlar'da yoğunlaşan mum kokusunu o duyurdu.

Filmlere hayat veren kadın.... Annie Pertan.

Hülya Uçansu

Türkiye'de film festivali yapmanın zorluklarını en iyi bilenler sinemanın mutfağındakilerdir. Hele hele bu festivali uluslararası alana taşımak, imkansız başarmakla eşittir.

1983'te başına geldiği İstanbul Film Festivali'nin programından hiç ödün vermedi. Yaşadığı zamanı unutmadan, festivali her sene severek, işleyerek büyüttü. Türkiye'de de film festivali yapılabileceğini, bunun bir hayal olmadığını kanıtladı.

Türkiye'ye film festivalini getiren kadın... Hülya Uçansu.

Keriman Ulusoy

Üniversitede İktisat Bölümü'nde okudu. Ama kuşkuluydu, çünkü içinde asıl büyüyen oyunculuk tutkusuydu. İstanbul'da Sokak Tiyatrosu'nda başlayan bu tutku onu Paris'e taşıdı. Orada aldığı eğitim ve tanıştığı yönetmenler onu tekrar İstanbul'a, bu kez Yeşilçam Sokağına getirdi. Hazal ve 14 Numara filmlerindeki rolleriyle En İyi Yardımcı Kadın Oyuncu Ödülleri'ni aldı. Bu filmlerdeki kadınları oyunculuğuyla unutulmaz kıldı. Tekrar Paris'e döndüğünde ise aklında tek bir şey vardı; Türk sinemasını yurtdışındaki gözlerle tanıtmak. Hazal'la başlayan bu misyonu Türkiye'yi anlattığı belgeselleriyle devam etti.

Türk Sinemasını yurtdışında tanıtan kadın... Keriman Ulusoy.

Leyla Özalp

Bu kentte doğdu. Sinema ilk bu kentte yerleşti yüreğine; sonra da bırakmadı peşini. Yardımcı yönetmenlik, yapım koordinatörlüğü, belgesel yönetmenliği ve yapımcılık bu sevdayı çoğalttı.

30'a yakın filmde yönetmen yardımcısı olarak çalıştı. Unutmadığımız pek çok filmin kamera arkasında o vardı; en güçlü kadınlar yaratılırken de o oradaydı: Dul Bir Kadın'ın Suna'sı, Yılanı Öldürseler'in Esme'si, Adı Vasfiye'nin Vasfiye'si ve birçokları... Türk sinemasının belki de en güzel yıllarını yaşadı...

Sinemayı seven kadın... Leyla Özalp.

Mine Vargı

Türkiye'de film yapımcılığına cesur bir bakış getirdi o. Belki de kimsenin cesaret edemeyeceği öyküleri hayata döndürdü. Eşkiya'da Keçe'nin suskunluğuna ve sevdasına, O da Beni Seviyor'un küçük Esma'sına inandı. Bu kadınların öyküleri anlatılсын istedi. İşin yalnızca ekonomik yönü değil di yaptığı. Bir yapımcı olarak

filmin mutfağındaki her şeyden sorumlu hissediyordu kendini. Oyuncuların seçiminden makyajlarına, set fotoğrafçılığından mikrofona takibine kadar mutfaktaki her şeye dokundu. Öykülerin anlatılması gerekiyordu. Ve belki de onlara dokunulması...

Düşler yarım kalmayın diyen kadın... Mine Vargı.

Marlene Dietrich

Marlene Dietrich, perdede yarattığı gizemli, yuva yıkıcı, erkekleri tutsak eden kadın tipinin tersine gerçek hayatında açık sözlü, mert, çok disiplinli, çok akıllı ve tutkularının esiri olmamış, bilinçli bir kadın portresi çiziyor: Siyasi düşüncelerinden hayata bakışına ve erkeklerle ilişkilerine kadar her şeyi net çizgilerle ve dobra dobra yaşamış ve perdede çizdiği

ya da Hollywood'un onun için yarattığı "mit"i pek de ciddiye almamış, iş hayatıyla özel hayatını ayırabildiği için efsanenin tutsağı olmamış bir kadın. Bunda onun güçlü kişiliğinin de etkisi var sanırız. Kısacası o, Marilyn Monroe gibi, Cahide Sonku gibi kendi hayaliyle efsunlanmış ve kendi ateşinde yanmış ikonlardan değil. 91 yaşına kadar yaşamasının sırrını da efsaneye dışardan ve biraz da alaycı gözlerle bakabilmesine borçlu galiba.

Francesca Archibugi

Francesca Archibugi'nin sinemasını tanıyanlar, yine doğrudan, son derece yalın kadrailardan oluşan, görüntünün gücünden çok, başarıyı diyaloglarla aramayı tercih eden bir yapının geleceğinden emin. Evet, sözler çok önemli Archibugi için; ancak daha önemlisi onların

kimin ağzından çıktığı. Elindeki senaryonun çatısını kurduktan sonra oyuncu seçimine geçen, çalışacağı oyuncuların yapısına, doğasına göre senaryoyu adeta yeniden şekillendiren yönetmenin ekibiyle kurduğu diyalog, filmlerin çekimlerini klaket sesinden çok önce başlatıp çok sonra bitiriyor. Bu sıcak ilişkinin sonucunda, Archibugi'nin derin sevgiyle bağlandığı karakterlerindeki inandırıcılık seyirciyi de sarmalamayı başlıyor...

Marleen Gorris

Feminist sinemanın radikal yönetmenlerinden ve senaristlerinden olan Marleen Gorris, Hollanda'nın Limburg bölgesinde işçi sınıfından bir ailenin çocuğu olarak 1948 yılında doğar. Ülkesinde İngilizce üzerine eğitim alır, İngiltere'ye tiyatro okumak için gider. 30'unda ilk senaryosunu yazar. Yine bir kadın yönetmen Chantal Akerman, onu "kendi filmini yapması konusun-

da" yüreklendirince *De Stille Rond Christine M / A Question of Silence* ortaya çıkar. İlk filmi gösterildiğinde yıl 1982, yaşı 34'dür. Bu filmiyle hem Créteil Kadın Filmleri Festivali'nde hem de kendi ülkesinde (Hollanda Film Festivali) büyük ödülü alır. İlk filmiyle kadınların yaşamaya mahkum bırakıldığı erkeklerin dünyasını sorgulayan ve ona karşı duran yönetmen, 20 yıllık kariyeri boyunca, zaman zaman tonunu değiştirse de aynı kıskırtıcı tavrını sürdürür. Özellikle ilk filmlerini çok düşük bütçeyle çeken yönetmen Amerika'dan farklı olarak Avrupa geleneğini destekler. İlk filmleri, az parayla kaliteli filmler yapılabildiğini kanıtlar. En azından yönetmen, çalışmak için Hollywood'a değil İngiltere'ye gitmiştir. En tanınmış filmi *Antonia*'da filme adını veren ana karakterin soyunun (kızı, torunu ve torununun kızı) erkeksiz yaşamları büyü, masalsı ve mizahi bir dille anlatılır. *Antonia*, kadın-erkek dünyasındaki erkekler lehine olan işbölümünü ve hiyerarşileri yıktığı gibi bunu çok doğal bir biçimde yapar. Evlenmeden çocuk doğurabilmek, lezbiyen bir ilişkiye girebilmek, yaşamı, kimsenin denetimi ve baskısı olmadan dilediğince ve özgürce yaşamak kadınlar için doğaldır. Ters değil... Sorgulayan, mücadele eden, güçlü kadın karakterleriyle Marleen Gorris, feminist film pratiğine ışık tutuyor.

Cahide Sonku

Türk Sinema Tarihi Henüz Yazılmadı

S.Ruken Öztürk - Sabri Büyükdüvenci

Evet, Türk sinema tarihi henüz yazılmadı! En azından, 20. ölüm yıldönümünde (18 Mart 1981) Cahide Sonku'nun sinema serüvenine dönüp baktığımızda, durumun aynen böyle olduğu görülüyor.

1933 yılında henüz 17 yaşındayken sinemayla tanışan Cahide Sonku,

1940'lı yıllarda Muhsin Ertuğrul'un iznini alamadığı için Seyfi Havaeri'nin yönettiği filmlerde oynayamadı. Ta ki 1949 tarihli *Fedakar Ana* filmine kadar. Bu filmin bir özelliği var. *O da Cahide'nin ve dolayısıyla Türkiye'de bir kadının ilk defa yapımcılığı denemesidir*. Güneş Film adı altında Sırrı Talpar ile birlikte *Fedakar Ana* filmine para yatırdı Cahide (Seyfi Havaeri ile 21 Ocak 2001'de yapılan özel görüşmeden). Ama bu bilgi sinema tarihi kitaplarında yerini almadı. Tek film çeken Güneş Film'in yanında Talpar'ın adı geçti. Cahide, 1950 yılında kendi adına Sonku Film şirketini kurup, 1950-56 yılları arasında yapımcı olarak 10 filme imzasını attı. Yönetmen olarak erkek meslektaşlarıyla ortak yönettiği üç filmi var: 1951'de Talat Artemel ve Sami Ayanoglu ile birlikte *Vatan ve Namık Kemal* (bu film, Yıldız dergisinin soruşturmalarında en iyi film seçilmiştir, Cahide de en iyi kadın oyuncu), 1953'de Orhon Murat Arıburnu ve Sami Ayanoglu ile birlikte *Beklenen Şarkı* ve 1956'da Talat Artemel ile birlikte *Büyük Sır*. Sinema tarihi kitapları aynı şekilde *Büyük Sır* filminde de yönetmen olarak Cahide'yi kaydetmedi (İlhan Arakon ile 8 Ocak 2001 tarihinde yapılan özel görüşmede Cahide'nin *Büyük Sır* filminde hem senaryo yazımına katıldığı hem de yönetime katıldığı ortaya çıkmıştır. Arakon, bu filmin görüntü yönetmenidir). Yönettiği üç film de kitaplara çelişkilerle geçti, yönetmenliğinin tartışmalı olduğu söylendi, hep efsane bir oyuncu olarak anıldı.

Bazı kaynaklarda iki filmin (*Fedakar Ana*, *İlk ve Son*) yapımcısı olduğu için, bu filmleri yönetmediği halde (kendi isteği ile) afişlerde adı yönetmen olarak yazıldı. Bütün bunlara karşın Cahide, Türkiye'de sinemanın yalnızca ilk yıldızı değil, aynı zamanda ilk kadın yönetmeni ve yapımcısıdır. Bu gerçek de göz ardı edilemez.

Cahide, şimdiye dek kitaplara ve anılara yeteneksizliği, eğitimsizliği, cinselliği ve alkolik oluşu ile yansıdı. Onu hep eleştiriler. Kendi kendisini nasıl yok ettiğini, şöhretini nasıl taşıyamadığını anlatarak. Bütün bu anlatılan anılar ve yazılanlar

gerçekten doğru olabilir. Ama şu açık ki, bir erkeğin iktidarını kullanması göze batmazken, Cahide'nin ele geçirdiği bu iktidarı 'bir erkek gibi' kullanması göze battı. Cahide, 'iktidarın' cinsiyetine bürünüverdi. Bir kadın olarak ayakta kalabilmek için yapacağı başka bir şey de yoktu belki. Cahide, Yeşilçam'a, yapımcılığın ve yönetmenliğin erkeğe özgü bir iş olmadığını gösterdi. Erkeklerin egemenliğinde olan Yeşilçam'ın Cahide gibi önce yıldız yaptığı, mitleştirdiği bir kadını daha sonra yutması zor olmadı. Cahide, hırslarını ve tutkularını sinema üzerinden kullanırken sinema dışından alanlarla vurulmak istendi. Hep o güzel bedeni üzerinden yargılandı, değerlendirildi. Yaşadığı yılları ve ortamları göz önünde bulundurursak, evlenip boşanmış bir kadının, onun gibi güç sahibi de olursa nelere maruz kalacağını düşünmek hiç de zor olmayacaktır. Yıllar sonra pek çok kişi tarafından dillendirilen "aslında benimle birlikte olmak istiyordu, ama ben istemedim" hikayeleri "erkek" dilinin ve kültürünün eseri idi. Yaşadığı aşklar gerçek anlamıyla kitaplara yansımada. Oysa aşk ve varoluş sıkı sıkıya bağlıdır kadınlar için. Ne yapsa hep 'tuhaf' ve 'düzeysiz' kaldı. Belki de kişiliğinde var olması muhtemel sorunlar hep kadınlığıyla bitişti. "Özgür kadın" imgesinin taşıdığı bütün olumsuzlukları üzerinde taşıdı. Bu yüzden dudak bükülerek anlatıldı hep. Taşıdığı imgeyi, döneminin erkekleri de, kadınları da kabullenemedi. O kendisini koruyamadı belki. Ama döneminde onunla dayanışma içine giren ya da onu anlayan pek kimse de bulamadı. Hayatını kendi deyişle 'seçerek' yani bilerek ve isteyerek yaşadı. O kadar 'görünür' bir kadındı ki onu yok saymak olanaksızdı; ama aşağılamak ya da küçümsemek zor olmadı, yardım etmek yerine... Bu en uzak, en güzel, en yıldız kadın bile yakınlıkla düşlerde kalmaya mahkum oldu. Cahide, sonunda uyanıp bir düş gördüğünü anladı. Yeşilçam'ın vefasızlığı karşısında kendini geri çekti; yazgısının peşinden sürüklenmek yerine o yazgının peşinden gitmeyi yeğledi. Seçtiği yaşamla Yeşilçam'ın yıldızlarını döktü.

Diyarbakır'a Kent Meclisi!

1992 yılında Rio'da yapılan Yeryüzü Zirvesi'nde alınan kararlar doğrultusunda "Türkiye Yerel Gündem 21" programı oluşturulmuştur. Programın tanıtım

ve teşvik projesi kapsamında hayata geçirilen Diyarbakır Yerel Gündem 21 Projesi'nin önemli bir ayağı olan Kent Danışma Meclisi ilk toplantısını yaptı... Diyarbakır muhabirimiz Naşide Buluttekin'in haberi...

Diyarbakır Yerel Gündem 21 Projesi kapsamında oluşturulan Kent Danışma Meclisi'nin ilk toplantısı yapıldı. Toplantıya Diyarbakır milletvekilleri, yanı sıra iş dünyası, sivil toplum kuruluşları, meslek odaları temsilcileri, belediye başkanları ve 47 kurum temsilcisi katıldı. Kent Danışma Meclisi'nin bu ilk toplantısında, Diyarbakır'ın gelişmesine yönelik önemli kararlar alındı.

Büyükşehir Belediyesi Tiyatro Salonunda düzenlenen toplantıda AKP Diyarbakır Milletvekilleri Mehdi Eker ve Aziz Akgül, CHP Diyarbakır Milletvekili Muhsin Kocyiğit, İl Valisi Nusret Miroğlu, Büyükşehir Belediye Başkanı Feridun Çelik, Ticaret ve Sanayi Odası Başkanı, Dicle Üniversitesi Rektörü, KESK Diyarbakır Şubeler Platformu, TMMOB İl Koordinasyon Kurulu ve 47 kamu temsilcisi hazır bulundu.

Yerel Gündem 21 Projesi'nin önemli bir adımı olan Kent Danışma Meclisi toplantısının açış konuşmasını, Türkiye Yerel Gündem 21 Ulusal Proje Koordinatörü Sadun Emrealp yaptı. Emrealp, 1992 yılında dünyada yeni bir hareketin başladığını belirterek "Rio" da yeni bir 'gündem' yaratıldı. 'Gündem 21' dünyanın 21. yüzyıla hazırlanması demektir. Bu hareket 140 ülkede sürüyor. Türkiye' de ise 50 kentte bu proje uygulanıyor." dedi.

Daha Sonra söz alan Diyarbakır Yerel Gündem 21 Proje Koordinatörü ve Diyarbakır Büyükşehir Belediye Bakanı Feridun Çelik, Diyarbakır Yerel Gündem 21 Projesi'nin gerek hedefleri gerekse katılımcıları itibarıyla Türkiye'de örnek alınacak bir proje olduğunu söyledi. Çelik, "Bundan sonraki adım, Diyarbakır'ın sürdürülebilir gelişmesine ve geleceğine yönelik vizyon geliştirmek ve bu vizyonun yaşama geçirilmesini sağlayacak "Yerel Eylem Planı" olan Diyarbakır Yerel Gündem 21 programlarının hazırlanmasıdır." dedi. Çelik bunun için ellerinden gelen tüm çabayı göstereceklerini de sözlerine ekledi.

Daha sonra, Diyarbakır Yerel Gündem 21 Programı Kent Danışma Meclisi Tüzüğü ve Temel Prensipler Nihai Taslağı madde madde okunarak oylanmaya sunuldu. Ayrıca toplantıda, Rio Deklarasyonu'nun 1. prensibinde yer alan üçüncü madde kadın ve erkek arasında ayrımcılığa yol açtığı düşünüldüğü tartışıldı. Madde değiştirildi ve değiştirilmiş haliyle raporlara geçirilerek onaylandı. Rio Deklarasyonu 1. prensibinin 3. maddesi şöyleydi: "İnsanoğlu sürdürülebilir kalkınma kaygısının merkezinde yer alır. İnsanoğlu doğayla uyumlu, sağlıklı ve üretici yaşama hakkına sahiptir." Bu maddedeki 'insanoğlu' sözcüğü 'tüm insanlık' olarak değiştirildi. Bu konuda Diyarbakırlı erkekler kadınlara büyük destek verdi.

Emekçi Kadınların Özelleştirmeye Tepkisi

Samsun muhabirimiz Tane Alper Ünver, Tekel'in özelleştirilmesi kararıyla birlikte, artık "fabrikada tütün saramayacak" olan kadın işçilerin haklı tepkisini aktarıyor.

TEKEL'in özelleştirilme kararının ardından Samsun Yaprak Tütün İşletmesi'nde ve Ballica Sigara Fabrikası'nda çalışan toplam 490 kadın işçi de işten çıkarılma tehlikesiyle karşı karşıya kaldı. Emekçi kadınlar, bağlı bulundukları Tek Gıda-İş Sendikası'nın düzenlediği özelleştirme karşıtı eylemlerde ön saflarda yer alarak, tepkilerini dile getiriyor.

Hükümetin TEKEL'i özelleştirme kararının yanında, hizmet sürelerini doldurmuş personelin emekli edilmesine yönelik kararına da çalışanların tepkileri sürüyor. Kadınların en fazla çalıştığı kamu kurumlarının başında gelen TEKEL'in Samsun merkezdeki Yaprak Tütün İşletmesi ve 19 Mayıs İlçesi'nde yer alan Ballica Sigara Fabrikası'ndaki toplam 490 kadın işçi, özelleştirme kararının iptali için yürütülen eylemlere destek veriyor.

Kadın emekçiler adına bir açıklama yapan Sendika Temsilcisi Arzu Uzun, TEKEL'in yabancı sermayeye kurban edildiğini belirterek, "Bölgemizin en önemli geçim kaynağı olan tütün ve bunun işlendiği fabrikaların kapatılması demek bizim de içinde bulunduğumuz binlerce ailenin açlığa terk edilmesi anlamına geliyor. Buna izin vermeyiz. Biz kadın emekçiler olarak, hakkımızı sonuna kadar arayacağız" dedi.

Bu arada, hizmet sürelerini dolduran çalışanların zorunlu emekliliği kapsamında, Samsun'da toplam 392 çalışanın emekliye sevk edileceği bildirildi.

"İçeridekiler"

"Cinayet işlemiş kadınların öykülerini yazmak istiyordum. Başsavcı Ahmet Karayığdı'na bu isteğimden söz ettim. Tutuklu kadınların rızalarını almam gerektiğini söyledim. Birlikte cezaevine gittik..." Gaziantep muhabirimiz Sevgi Kanlı, Gaziantep Cezaevi'ne götürüyor bizi bu hafta.

'Elini kana bulamış' 33 kadın... 3'ü hüküm giymiş, kendisine birkaç beden büyük bir elbiseyi giyer gibi... Geri kalanı 'henüz' tutuklu; hüküm vakti gelmemiş...

"Öykünüzü dinlemek istiyorum" diyor onlara, anlatmak için can atıyorlar. Kadınların hemen hepsi cinayet sanığı; biri 'kötü yola düştü' diye öz kızını öldürmüş, bir diğeri kızına tecavüz ettiği için kocasını... Zaten çoğu koca katili! Çocuk denecek yaştaki Ayşe, 20 yıla mahkum olmuş. Suçsuz olduğunu iddia ediyor Ayşe. Onun suçu da diğerleri gibi kocasını öldürmek. Bedelini yirmi yıl boyunca ödeyeceği bir cinayetten ibaret onun öyküsü. İki küçük kız çocuğu var cezaevinde; ikisi de orada doğmuş. Anneleriyle birlikte kalıyorlar. Onlar gibi birkaç çocuk daha varmış, çocukluğunu dört duvar arasında yaşayan.

Cezaevinde kadınlar için pek çok değişiklik yapılmış. Çeşitli kurslar açılmış. Bu kurslarda kadın tutuklulara okuma-

yazma ve biçki-dikiş öğretilmiş. Açık Öğretim'e devam eden kadınlar da var. Halk Eğitimi'den gelen bir öğretmen, tutuklu kadınların öğrenmeye çok hevesli olduklarını söylüyor. Kadınlar yatak örtüsü, yastık, elbise ve etek dikiyorlar. İşledikleri nakışları, boncuktan yaptıkları süs eşyalarını sergiliyorlar. Kursun bütün giderleri Gaziantep Anneler Derneği tarafından karşılanıyor. Yerlere döşenmiş halılar, kanepeler, perdeler ve duvarlardaki posterler Anneler Derneği'nin hediyesi.

Cezaevi Müdürü, kadınların el işi yapmaya başladıktan sonra daha sakin ve uysal olduklarını söylüyor. Dışarıdan gelen ziyaretçiler onları çok mutlu ediyor. Kadın tutuklular o dört duvarın arasında kendilerine küçük bir dünya kurmuşlar. Bazıları daha uzun yıllar orada kalacak. Bazıları çok geçmeden dışarı çıkacak belki. Giden de kalan da sırtında hep taşıyacak mahkumiyetin ağırlığını. En çok da annelerinin tutukluluğuna tanıklık eden 'cezaevi çocukları'...

Türkiye, Uluslararası Çalışma Örgütü ILO'nun 183 sayılı Annelik Koruması Sözleşmesi'ni kabul etmedi. Kadınlar "Sözümüzü

Örgütleyelim" sloganıyla sokaklarda! Sözleşme bir an önce onaylansın ve ücretli doğum izinlerinin artırılması yeni yasal düzenlemeler yapılsın diye... Diyarbakır muhabirimiz Harbiye Ateş'in haberi.

Kamu Emekçileri Sendikası Konfederasyonu üyesi kadınlar, Mersin Postanesi önünde basın açıklaması yaptılar. "Sözümüzü Örgütleyelim" kampanyası kapsamında ILO'nun Annelik Koruması Sözleşmesi'nin imzalanması ve doğum izinlerinin artırılması için kadın milletvekillerine faks çektiler. KESK Mersin Şube Platformu adına söz alan Pervin Çağlayan, yaptığı açıklamada şöyle dedi:

"HAMİLEYKEN İŞ YERİNDE RAHATSIZLANDIM, KANAMAM BAŞLADI, İZİN ALAMADIM VE DÜŞÜK YAPTIM!"

"AKLIM EVDE KALİYOR, İŞ YERİM EVE UZAK, İKİ AYLIK BEBEĞİMİ EMZİREMİYORUM!"

"İŞE Mİ YETİŞEYİM, ÇOCUĞA MI BAKAYIM, İŞİMİ Mİ YAPAYIM ŞAŞIRDIM KALDIM, STRES ALTINDAYIM!"

"Bunlar, anne olan biz kamu emekçisi kadınların çığlığı! Hepimiz bu sorunları yaşadık. Çünkü biz kamu emekçisi kadınlar, sosyal ve siyasal yaşamın her alanında kuşatılıyoruz. Bize biçilen toplumsal roller altında eziliyoruz. İş yerlerimizde ayrımcılıkla karşı karşıya kalıyoruz, doğum izinlerimiz yetersiz, çalışma koşullarımız elverişli değil. Sorunlarımızı dile getirdiğimizde ise sesimizi yeteri kadar duyuramıyoruz. Uluslar arası Çalışma Örgütü, Haziran 2000'de 183 sayılı Annelik Koruması Sözleşmesi'ni kabul etti. Sözleşmede ücretli doğum izinlerinin 14 haftadan az olamayacağı hükme bağlandı. Türkiye'nin 1989 yılında imza koyduğu Avrupa Sosyal Şartı'na paralel olarak İş Yasası'nda kadınların analık durumunda ve diğer gerekli hallerde çalışırken özel koruma hakkına sahip oldukları kabul edildi. CEDAW'ın 5. ve 11. maddeleri de konuyla ilgili hükümlere yer veriyor. Ancak Türkiye, ILO'nun 183 sayılı sözleşmesini imzalamadı. Üstelik mevzuatımızda yer alan sınırlı düzenlemeler bile tam olarak hayata geçi-

"Sözümüzü Örgütleyelim!"

rilmiyor. Doğum izinlerimiz hâlâ 9 hafta. Kreş olanakları yetersiz, birçok iş yerinde emzirme odaları yok. Emzirme izni almayla kalktığımızda sorunlarla karşılaşılıyor. Biz kamu emekçisi kadınlar; ücretli doğum izinlerimizin sosyal koşullar ve çalışma yaşamındaki eksiklikler dikkate alınarak doğum öncesi 6 hafta, doğum sonrası 18 hafta olmak üzere toplam 24 haftaya çıkarılmasını istiyoruz. TBMM bir an önce bu sözleşmeyi onaylamalıdır. Bu taleplerimizi içeren faksları Meclis'teki kadın milletvekillerine çektik; onlardan istediğimiz, kamu emekçisi kadınların

sorunlarına sahip çıkmaları!"

KESK üyesi kadınlar, Meclis'teki kadın milletvekillerine çektikleri faksta ayrıca, ücretli doğum izinlerinin herhangi bir hak kaybına yol açmamasını ve babanın da ücretli doğum izninden yararlanmasını istediklerini dile getirdiler. ILO'nun 183 sayılı sözleşmesi 'erkekler meclisi'nde onaylanır mı? 550 milletvekilinden yalnızca 20'sinin kadın olduğu bir mecliste kadınlardan yana bir karar çıkar mı? Buna bir de kadının en önemli görevinin 'annelik' olduğunu düşünen meclis çoğunluğunu ekleyelim!!! Kadınları çalışma yaşamından uzaklaştırmayı amaçlayan düşüncelerin egemen olduğu bir meclis, kadınların çalışma yaşamını kolaylaştıracak yasal düzenlemeler yapar mı? Bekleyip göreceğiz.

Iraklı Kadınlara Mektup Var!

Ücretli doğum izinlerinin artırılması için

'sözlerini örgütleyen' KESK üyesi kadınlar, yaptıkları basın açıklamasında Irak'a yapılan saldırıyı da kınadılar. "Savaş yıkıcıdır, ölümdür, yoksulluktur, tecavüzdür!" diye haykıran kadınların sözüne kulak verelim: "Savaş en çok bizi vuruyor. Irak'a atılan bombalarla can veren kadınların ve çocukların acısını her gün biz de duyuyoruz. Oradaki kız kardeşlerimizin acısını paylaşıyoruz. Çünkü kadınız, anneyiz; bütün çocuklar bizim çocuklarımız. Onların savaşta öldürülmelerini istemiyoruz. Kamu emekçisi kadınlar olarak savaşa karşı sesimizi yükseltiyoruz. ABD'nin başını çektiği savaş koalisyonunun Irak'a yönelik saldırısı derhal durdurulsun, işgalci askerler bölgeden çekilsin. Türkiye hiçbir şekilde bu savaşta yer almasın!"

Emeğin Partisi (EMEP) Mersin Kadın Kolu adına Derman Tarancı, Iraklı kadınlara bir mektup yazdı. 'Yalnız değilsiniz, acınızı ve öfkenizi paylaşıyoruz' mesajı içeren ve bin adet çoğaltılarak Irak Büyükelçiliği'ne postalanacak olan mektupta şöyle denildi:

"Ülkenize yönelik saldırıda en büyük acıyı siz kadınlar ve çocuklarınız yaşıyor. Her gün başınıza düşen bombalar, işgal kuvvetlerine duyduğum öfkeyi daha da güçlendiriyor. Irak hastaneleri, ABD'nin 'akıllı bombalarının' yaraladığı kadın ve çocuklarla dolu. Irak toprakları zalimlerin akıttığı kanla sulanıyor. Ama ülkenizin kentleri, kasabaları, köyleri kadını, erkeği, yaşlısı, genci ve çocuğuyla vatanını alçaklar sürüsüne karşı savunuyor. Ben Mersin'de yaşayan bir kadın olarak Iraklı kadınların yaşadığı acıyı yüreğimde hissediyor ve onların direnişini destekliyorum. Bütün dünya Irak halkının yanında yer almakta, uğradığı haksızlık karşısında seslerini daha güçlü haykırmakta. ABD'ye duyulan öfke ve nefret sokaklara taşmakta, bu ülkenin mallarına karşı boykot çağrıları Türkiye'de de devam etmekte. Bu kirli savaşın bir an önce durdurulmasını, ABD, İngiltere ve savaşa destek veren bütün ülkelerin savaş suçlusu ilan edilerek yargılanmasını istiyorum. Siz Iraklı kadınların ve çocuklarınızın dökülen kanını unutmayacağım! Unutturmayacağız!"

EMEP'li kadınlar mektupla da olsa bir kadın dayanışması örneği sergilediler. Kadınların örgütlü mücadelesi ve dayanışması dünyaya barışı getirecek. Erkeklerin çıkardığı savaşları kadınlar önleyecek. Sahi, önleyebilecekler mi?..

“Mutluyum, Kendimi Keşfettim!”

Bu üç kelime, Sütçüler Toplum Merkezi kadınlarının ortak sloganı... Onlar tiyatro ve bale yapıyor, okuma yazma öğreniyorlar. Hiçbir şey için hiçbir mazeret haklı çıkarmıyor bizleri onların azimlerinin yanında... Antalya muhabirimiz Handan Sema Ceylan'ın haberi...

Sütçüler Toplum Merkezi, Antalya İl Sosyal Hizmetler Müdürlüğü'nün, Çağdaş Yaşamı Destekleme Derneği ile iş birliği içinde yürüttüğü bir devlet kurumu. Amacı, gecekonduda yaşayan insanların sorun ve ihtiyaçlarını tespit edip yine onlarla birlikte çözüm yolları aramak.

Sütçüler Toplum Merkezi Sosyal Hizmet Uzmanı Nilgün Gürel Honi, toplum merkezlerini, çözümün bir parçası olarak diğer kamu kurum ve kuruluşlarını hareketle geçirmek üzere kurulmuş yerler olarak tanımlıyor. Üç yıl önce toplum merkezinin ilk kurdukları çok güçlükler yaşadıklarını ama şimdi kayıtlı 1892 üyelerinin olduğunu belirten Nilgün Gürel Honi, çalışmalarını şöyle anlattı: “Kepez Belediyesi sınırları içinde 5 tane toplum merkezi var. Çalışmalar koruyucu, öğretici ve geliştirici. Her çalışmanın anlamı var. Toplum kalkınmasını sağlamak, gecekonduda yaşayan insanların da kentin bir bireyi olduklarını göstermek gerekiyor. Hafta içi her gün 50 kişi aktif olarak geliyor. Eğitimlerimiz, 1. Kademe ve 2. Kademe okuma-yazma, anne çocuk eğitimi, zihinsel bedensel gelişim, saz kursu, tiyatro, takı kursu, kadının insan hakları eğitimi. Bu programlar, kadını bilinçlendirip, kadının kendisini tanımasını sağlıyor. Ayrıca şehir içindeki bir parkta belediyeye ait standlarda, “Hamarat Eller Topluluğu” adı altında yaptıkları el işlerini satmalarını sağladık”.

İlk olarak faaliyetlerine başlarken nasıl bir diyalog kuracaklarını düşünmüşler ve mahalle muhtarının da tavsiyesiyle “toplu sünnet şöleni” düzenlemişler. Şölene 30 aile katılmış, merkezin yanındaki Ali Rıza Altıntaş İlköğretim Okulunun bahçesinde bir eğlence yapılmış. Bu sırada şölene gelen kadınların okuma yazma bilip bilmedikleri tespit edilmiş ve merkezin programları teklif edilmiş. İlk beş kişiyle eğitimler başlamış, sonra onların getirdikleriyle on kişi olmuşlar, derken sayı gitikçe artmış. Kadınların çocuklarıyla birlikte tiyatroya, şehre gitmeleri sağlanmış.

Nilgün Gürel Honi, “gelişme tatmin etti ama yeterli değil” diyor. “Çünkü yapılanlar bütünü kapsamalı. Bundan dolayı yapılacak çok iş var” diye devam ediyor. Şimdi merkeze gelen kadınların dernekleşmeye yönelik çalışmalarının olduğunu belirten Nilgün Hanım programlar sırasında yapılanları kadınların kendi ağzından dinlememizi önerdi. Biz de onlarla konuştuk, her birinin kendince apayrı ama kadın olmaktan doğan ortak sorunlarını, bunları aşma yöntemlerini, hayallerini, umutlarını dinledik:

“Artık Benden Hiçbir Şey Saklayamayacaklar”

Songül Yurteri (37):

İlköğretim okuluna giden çocuğum, anne sen de git dedi. Bende Sütçüler Toplum Merkezi'nden kadın insan hakları eğitimi aldım. İlk önce eşim burada kadınların erkeklerle karşı delduruldugunu sandı ama şimdi evde sıkılma sıkıldıysan git diyor. Çocuklara karşı yüzde yüz değiştim.

Kezban Özdağ (33):

Eşimin teyzesinin kızı ve komşusu kaydolmuşlar, ben de ikinci sene kaydoldum. Çocuklarımı dövüyordum. Şimdi vicdan azabı çekiyorum. Çocuklarımı dövmüyorum. Karısının sözünü dinlemeyen onlara dayak atan erkeklerle “senin karını elinden alırs onlara göre” diyorum korkuyorlar. Tiyatroda oynuyorum. Mutluyum burada olmaktan, ayrılamıyorum.

Sema Dilbaz (30):

Buraya sürekli geliyorum. Cuma toplantı var dediler ama hastaydım. Kayıinvalidem “Merak etme cumaya iyileşirsin” dedi. Gerçekten de buraya gelirken her şeyi unutuyordum. İyileştim gerçekte.

Arzu Sarıgül (34):

Çekimserdim, kendimi ifade edemiyordum. “Ben dilini” öğrendim. Dövmesi yoktu eşimin ama ailesinin ağzına bakıyordu. Sorunlarımı eşime anlattım, beni dinlemeye başladı. Bir kızım, bir oğlum var, diyalogum çok kuvvetlendi onlarla. Burayı çok seviyorum. 3 sene önce kadın olmaktan korkuyordum. Kendime güvenim yoktu. Öz güvenim yerine geldi Ayaklarımla üzerinde durabiliyorum.

Müşerref Yağız (49):

Eşimi kaybettim ben. Sorunlu bir evlilikti zaten. Buraya geldikten sonra bir şeyler yapabileceğimi hissettim. Çeşitli derneklere üye oldum. Yerel Gündem 21'de çalışıyorum. İlk başta dışardan çok tepki geldi bana ama bence artık toplum olarak bir uyanış içindeyiz. Nilgün Hanıma çok teşekkür ederim.

Naile Erdoğan (38):

Kızımın tavsiyesiyle 5 kişi geldik buraya, 3 yıldır geliyorum. Eşim, otur oturduğun yerde dedi ilk geldiğimde. Ben o izin vermeden komşuya bile gitmezdim. Sonra zehirli guar oldum. Burada hemşireler varmış dediler. Bu buraya gelmeme sebep oldu. Şimdi tiyatroya oynuyorum. Eşim de benimle gurur duyuyor.

Baniye Çakmak (30):

3 yıl önce buraya üye oldum. Sinir hastasıydım. Buraya gelmeden bir hafta önce doktora gittim bana ilaç yazdı. O ilacı bir defa kullandım çünkü gerek kalmadı. Kendimi çok güvende hissettim. Ağrılarım kalmadı. Anlatınca dertlerimi rahatladım, başkalarının da dertleri varmış. Eşim karşı çıkmadı. O da farkında değiştiğimin, beni iyi buluyor. Buranın bir güzel yanı da gitmeye imkanımızın olmadığı yerlere gidebildik.

Özgül Çankıran (25):

Çok hırçın bir oğlum var, döverek büyüttüm. Sonra burada bunun yanlış olduğunu öğrendim. Şimdi oğlum birinci sınıfa gidiyor. Şiddet eğilimi bitti. Eşimi de buraya getirdim çünkü o da dövüyordu çocuğu. Şimdi o da iyi. Eşim, keşke daha önce Toplum Merkezine gitseydin diyor. Bende çok değiştim.

Haniye Okçu. (45):

Okuma-yazma kursları var diye 5 kadın geldik buraya meraktan. Hani insanın başına ne gelirse meraktan gelirmiş ya.. Okur yazarlık kurslarına hem de kadın insan hakları'na geldim. Oğullarım karşı çıktı ama eşim karşı çıkmadı. İlk zamanlar insan hakları derslerinde aldığım kağıtları okuyamıyordum, oğullarım da bana okumuyordu. Bende yaprak sarması hazırlıyordum, önce okuyun sonra sarmayı vereceğim diyordum, böyle böyle kağıtları okuttum. İlk namaz dualarını öğrenmek için okumayı istedim. Şimdi diplomam var, törenle verdiler diplomamı bana. Şimdi eve gelen her şeyi okuyabiliyorum, faturaları, mektupların üstünü, kredi kartı hesap özetlerini, artık benden hiçbir şey saklayamayacaklar.

Hanım Taşkiran (34):

Buraya gelmeden önce kendimi aileme adamıştım. Hala öyleyim ama kendime değer vermesini öğrendim. Arkadaşım aracılığıyla burayla tanıştım. Hep bir kelebek olup bir çiçeğin üzerine konacağımı hayal ederdim. Çiçekten de güzel bir yere konudum. Liseyi terk etmişim. Burası sayesinde lise diplomamı aldım. Tiyatro oynadım, şiir yazıyorum. Öz güvenim arttı. Değiştim.

Anne Çocuk Eğitim Vakfı Diyarbakır'da "Gönüllü Öğretici" Kadınlar Yetiştirdi

Muhabirimiz Naşide Buluttekin, Anne Çocuk Eğitim Vakfı'nın düzenlediği Gönüllü Öğretici Yetiştirme Semineri'nden izlenimlerini aktarıyor bize Diyarbakır'dan; her 2 kadından 1'inin okuma-yazma bilmediği Diyarbakır'dan...

Anne Çocuk Eğitim Vakfı'nın eğitim programlarını ülke çapında yaygınlaştıran çalışmalarını kapsamında Diyarbakır'da düzenlediği Gönüllü Öğretici Yetiştirme Semineri'ni tamamlayanlara sertifikalarını verdi.

Müze Müdürlüğü Toplantı Salonu'nda yapılan törende konuşan Ayla Göksel, Türkiye'de 7 milyon aşkın kişinin okuma yazma bilmemesinin ve ortalama eğitim süresinin 3.4 yıl olmasının eğitim sistemindeki eksikliklerin bir göstergesi olduğunu söyledi.

Kadınlarda okuma yazma bilmeyenlerin oranının çok yüksek olduğunu, AÇEV'in "İşlevsel Yetişkin Okur-Yazarlığı Programı'nın da bu

amaçla geliştirdiğini ifade eden Göksel, şöyle konuştu: "Ülkemizde 7 milyonu aşkın kişi kendi adını dahi okuyup yazamamaktadır. Bu nüfusun çoğunluğunu kadınlar oluşturmaktadır. Sadece Diyarbakır'da okuma-yazma bilmeyen kadın sayısı 203 bin. Türkiye'de her dört kadından biri, Diyarbakır'da ise her iki kadından biri okuma-yazma bilmiyor. AÇEV olarak bugüne kadar iki bin kurs açtık. Bu kurslarda bin beş yüz gönüllü öğretici yetiştirdik."

Gönüllü Öğretici Yetiştirme Semineri'ni tamamlayanlara sertifika verilmesi amacıyla düzenlenen törende bir konuşma yapan İl Milli Eğitim Müdürü Şevket Yüce ise okuma-yazma öğretmenin 'bir insanın başka bir insana yapabileceği en güzel şey' olduğunu belirterek AÇEV'in Diyarbakır'da önemli işler yaptığını ve vakfı her zaman destekleyeceklerini kaydetti. Konuşmaların ardından, AÇEV'in öğreticilik kursunu başarıyla bitiren 31 'gönüllü öğretici' kadına sertifikaları verildi.

Anne Çocuk Eğitim Vakfı 2002 Eylül'ünden beri Diyarbakır'da çalışmalarını sürdürüyor. Vakıf bünyesinde Eylül-Aralık döneminde düzenlenen seminerlerde 11 gönüllü öğretici yetiştirildi ve açılan 12 kursta 165 kadına okuma yazma öğretildi. Yaygın Eğitim Genel Müdürlüğü ve Diyarbakır Halk Eğitim Merkezi'nin işbirliği ile yürütülen bu çalışmalara katılan kursiyerlere sertifika veriliyor.

Vakfın Diyarbakır'da 2003 yılı Ocak- Haziran aylarını kapsayan ikinci dönem çalışmaları sırasında ise mart ayı içinde düzenlenen Gönüllü Öğretici Yetiştirme programından 31 katılımcı mezun oldu. Bu dönemde Diyarbakır'ın yanı sıra Şanlıurfa ve Siirt'te de İşlevsel Yetişkin Okur-Yazarlığı Programı (İYOP) kursları açılması için de çalışmalar yürütülüyor. Eylül 2003 itibarıyla projeye Van ve Mardin'in de eklenmesi planlanıyor. Yetişkin 'okumaz-yazmazlara' yönelik bilimsel çalışma yapan ilk sivil toplum kuruluşu olan AÇEV tarafından geliştirilen İYOP, Milli Eğitim Bakanlığı'nın 1. kademe okuma-yazma kurslarına denk, bilimsel temelli bir okuma-yazma programı.

Kadın okur-yazarlığı konusunda OECD ülkeleri arasında son sırada yer alan Türkiye, benzer sosyo-ekonomik gelişmişlik göstergelerine sahip birçok ülkenin de gerisinde. Türkiye'de yaklaşık 10 milyon insanın okuma-yazma bilmemesi, onları toplumun dışına itiyor. Hızlı ve etkili okuma-yazma becerileri kazandırarak katılımcıların çok yönlü gelişimlerini destekleyen ve dolayısıyla toplumsal gelişime katkıda bulunan İYOP gibi programların artması, ülkemiz için büyük önem taşıyor.

İYOP, Türkçe okuma-yazma bilmeyen 15 yaş üstündeki tüm yetişkinleri hedefliyor. 2001 yılında % 98'i kadın olan yaklaşık 25.000 kişi, bu programı tamamlayarak okuryazarlık belgesi aldı.

Diyarbakır'lı Kadınların Sağlığı Emin Ellerde

Kadın ve Aile Sağlığı Merkezi, Diyarbakır'da yaşayan kadınlara sunduğu hizmetlerle adından söz ettiriyor. Türkiye Aile Planlaması Derneği tarafından açılan bu merkez, yöredeki pek çok kadına danışmanlık ve eğitim hizmeti de veriyor... Naşide Buluttekin'in haberi...

Diyarbakır'da kadına yönelik çalışmalar yapan en önemli merkezlerden biri olan Türkiye Aile Planlaması Derneği Kadın ve Aile Sağlığı Danışmanlık-Eğitim Uygulama Merkezi, Avrupa Birliği destekli projesiyle başlattığı çalışmalarını 7 yıldır başarıyla sürdürüyor.

Avrupa Birliği tarafından 1997'den 1999'a kadar desteklenen proje, destek kesildikten sonra da yoluna devam etti. Çalışanların ve Türkiye Aile Planlaması Derneği Diyarbakır Şubesi Başkanı olan Dicle Üniversitesi Halk Sağlığı Ana Bilim Dalı Başkanı Prof. Dr. Ersen İlçin'in desteği ile uygulama ve danışmanlık çalışmaları sürüyor. Kadın ve Aile Sağlığı Merkezi Sorumlusu Hemşire Çağlar Demirel, yaptıkları çalışmalarla ilgili şunları söyledi:

"Çalışmalarımıza başladığımızda hedef kitlemiz, son 15 yıldır çevre köylerden yoğun göç alan, Diyarbakır'ın 150 bin nüfuslu Kayapınar beldesinin Huzurevleri semtinde yaşayanlardı. Proje, saha çalışmaları ve Kadın Merkezindeki çalışmaların bir araya getirilmesiyle uygulamaya geçti. Amacımız, kadınların sağlık durumunu ve ekonomik durumlarını etkilemekti. Proje çalışmalarıyla uzun vadede kadınların statüsünün yükseltilmesi, kadın ve anne-çocuk sağlığı düzeyinin iyileştirilmesi amaçlanmıştı. 'Topluma Dayalı Sağlık Hizmetleri' yaklaşımı ile üreme sağlığı gibi konularda bilinç yükseltmeyi

sağlamak ve bu alandaki hizmetleri yaygınlaştırmak da hedeflerimiz arasında. Proje sonunda, Topluma Dayalı Hizmet yaklaşımı ile kadınların sağlık düzeyinin etkilenebileceği ve hizmet kalitesinin önemli bir değişim aracı olduğu ortaya çıktı. Bu tür projelerin resmi kurumlardaki hizmet kalitesinin artırılmasına yönelik bir baskı unsuru olduğunu gözledik. Ayrıca, hizmet sunulan bölgede sağlık ocagının olmamasından kaynaklanan büyük bir boşluk vardı; bu boşluğu merkezimiz doldurdu. Tüm klinik çalışanlarının özverisi ve gönüllülük esasına göre faaliyet gösteren Türkiye Aile Planlaması Derneği'nin desteği ile proje çalışmaları sürüyor. Şu an Merkezimizin çalışmalarına yardımcı olmak üzere Sağlık Müdürlüğünden geçici görevle gelen bir pratisyen hekimimiz ve bir ebe hemşiremiz var, tam gün çalışıyorlar. Dicle Üniversitesi Kadın Doğum ve Halk Sağlığı bölümlerinden gelen ve gönüllü olarak çalışmalarımıza destek veren iki uzman hekimimiz daha var; bunlardan biri, aynı zamanda Aile Planlaması Derneği yönetim kurulu üyesi olan Yrd. Doç. Dr. Ali Ceylan.

Kliniğimize ilk başvuran kadınlara kişisel bilgilerinin yer aldığı bir kart doldurtuyoruz. Kadınların takibini bu kartlar aracılığıyla yapıyoruz. Zaten bir kez bize başvuran kadın, kadın hastalıklarıyla ilgili tüm şikayetleri için gelmeye başlıyor. 7 yıldır sürekli takip ettiğimiz kadınlar var. Ayrıca kadınlar, sadece sağlık problemleri için bize başvurmuyor, bazen kişisel sorunları da oluyor veya Merkezimiz bünyesinde düzenlediğimiz kurslara, bilinç yükseltme programlarına katılmak için de (Okuma Yazma Kursları, Kadının İnsan Hakları Eğitimi, Anne Destek Programları, Üreme Sağlığı...) kapımızı çalıyorlar."

Hemşire Çağlar Demirel, bu açıklamaların ardından kliniğin sunduğu sağlık hizmetleri hakkında da bilgi verdi.

Klinikte tüm aile planlaması yöntemleri hakkında (Rahim içi araç, hap, prezervatif) danışmanlık ve eğitim hizmeti veriliyor, uygulama ve takip yapılıyor. Tüm kadın hastalıkları konusunda gerekli muayene, teşhis ve tedavi yöntemlerinin uygulanması, özellikle 30 yaş üzeri kadınlarda Pap-Smear (kansere taraması) tetkiklerinin yapılması, laboratuvar hizmetleri, gebe takibi ve koterizasyon hizmetleri sunuluyor. Ayrıca ileri tetkik, tedavi ve diğer aile planlaması yöntemleri (Tüpligasyon, Vazektomi) konusunda da danışmanlık yaparak hasta uygun merkezlere sevk ediliyor.

Aile planlaması, Güneydoğu'da çok hassas bir konu olduğu için, iletişim çok önemli. Kliniğe başvuran kadına kendi diliyle yani Kürtçe olarak iletişim kuruluyor. Bu da kadına güven veriyor, kendisini rahat hissetmesini sağlıyor. Klinikte verilen hizmetler gün geçtikçe daha çok kadına ulaşıyor. Huzurevleri mahallesi dışında da (ilçeler, köyler dahil) bir çok yerden kadın, kliniğe başvuruyor.

Yapılan çalışmalar çok sevindirici! Ancak bazı sorunlar da yaşanıyor. Maddi imkanlar oldukça kısıtlı, ultrason cihazı yok mesela. Ama merkezin sürekliliği için tüm çalışanlar ellerinden geleni yapıyorlar. Çünkü, Diyarbakır'da yaşayan ve birçok olanaktan yoksun olan kadınların, hemşire Çağlar'ın deyişiyle, bu 'mütevazı' çalışmalara ihtiyacı var.

Çanakkale Toplum Merkezi

Çanakkale muhabirimiz *Gülşay Sarışen*, Çanakkale Toplum Merkezi'ni anlatıyor...

1994 yılında kurulan Çanakkale Toplum Merkezi; kadına, çocuğa ve aileye yönelik pek çok proje ve program yürütüyor. Merkez, faaliyete geçtiği günden bu yana 4 bini aşkın aileye eğitim verdi. Sosyal Hizmet Uzmanı *Nigar Karacık* kendisiyle yaptığımız görüşmede Çanakkale Toplum Merkezi'nin son derece esnek ve dinamik bir yapısı ve örgütlenmeye zemin hazırlayan bir anlayışı olduğundan söz etti. Bu anlayış özellikle kadın çalışmaları konusunda yol kat etmelerini sağlamış. Karacık şöyle dedi:

"İlimizde kadına ve çocuğa yönelik şiddetin, kadınların yasal haklarının neler olduğunun ve kadınların cinselliğinin tartışıldığı gruplar, toplantılar ilk kez Toplum Merkezi ile gerçekleşti. Böylece il düzeyinde kadınların yaşadıkları sorunların tartışılması için zemin hazırlandı. Kadınların güvenle başvurabileceği bir birim olduğu ve özellikle kadına yönelik şiddet konusunda yapılabilecek şeyler olduğu hissettirildi. Kadına ulaşıldığı zaman aileye de daha kolay ulaşabiliyoruz, kadına yapılan her türlü destek aileye ve en önemlisi çocuğa mutlaka yansıyor."

Çanakkale Toplum Merkezi, iki yıl boyunca araştırmalar ve bölgeyi tanıtmaya yönelik çalışmalar yapmış. Bu çalışmalar şu başlıklar altında toplanıyor: Yaşlı Dayanışma Grubu, Yaşlıdan Yaşlıya Destek Projesi, Ev Kadınlarını Destekleme Projesi, Suçlu Çocukların Yeniden Sosyalleşme Projesi, Aile İçi Etkileşimi Güçlendirme Projesi, Anne Çocuk Eğitim Projesi, Ana-Baba Okulları ve Kadının İnsan Hakları.

Tüm bu çalışmalar içinde Kadının İnsan Hakları Projesi özellikle Merkezdeki kadın çalışmalarında daha cesaretle adımlar atılmasına ve kadınların yaşadıkları cinsiyet ayrımcılığının farkına varmalarını sağlamada önemli bir kaynak olmuş. Grup çalışmasına katılan kadınlar artık hakları konusunda daha bilinçli. Bu kadınlar artık toplumda kadın-erkek ayrımcılığını körükleyen unsurlar üzerinde tartışmaya, kendi bedenini ve duygularını tanıtmaya başlamış, kadın olarak yaşanan ayrımcılığı ortadan kaldırmak amacı ile örgütlenmiş kadınlar...

Eskişehir Kadın Platformu

Eskişehir muhabirimiz *Fatma Demirci Akkaya*, Eskişehir Kadın Platformu'nu yazdı...

Eskişehir Valisi'nin eşi Necmiye Sönmez'in başkanı olduğu Eskişehir Kadın Platformu, çeşitli dernek ve vakıfları kapsayan bir oluşum. Çağdaş Yaşamı Destekleme Vakfı, Türk Üniversiteli Kadınlar Birliği, Türk Soroptimist Kadınlar Derneği ve Lions Kulüpleri gibi platformu oluşturan çeşitli dernek ve örgütlerin her biri özellikle sosyo-ekonomik yönden az gelişmiş yerleşim yerlerindeki ilköğretim okullarında velilerin, öğrencilerin ve okulun sorunlarının çözümüne katkıda bulunmak için etkinlikler düzenliyor.

Eskişehir Kadın Platformu'nun "Ulusal Eğitime Destek Kampanyası" kapsamında yürüttüğü eğitim çalışmaları sonucunda 12 kadın, okur-yazarlık belgesi aldı. Porsuk Lions Kulübü'nün katkılarıyla 2,5 ay süren eğitimden sonra belgelerini alan kadınları kursa başlatmak oldukça güç olmuş. Porsuk Lions Kulübü Başkanı Hamide Özçapan ve diğer üyeler, evleri tek tek gezerek okur-yazar olmayanları belirlemişler. Platformun eğitim seminerleri sürüyor. 8-9 Nisan tarihlerinde Çağdaş Yaşamı Destekleme Vakfı kendi çalışma alanlarında üniversite öğretim üyeleri ile işbirliği içinde eğitimler yaptı. Mutlalip beldesinde yapılan "Aile İçi Şiddet" oturumuna, belde halkı aşırı muhafazakar olduğundan az sayıda kadın katıldı. 9 Nisan'da Sinan Alağaç İlköğretim Okulu'ndaki Çocuk-Aile İlişkisi başlıklı seminere katılım ise sevindiriciydi; çok sayıda kadın tartışmalara katıldı.

TIME'ın Türkiye'deki Kadın Kahramanı

TIME dergisinin son sayısında, Diyarbakır'da 1997'de Kadın Merkezi'ni (KA-MER) kurarak şiddete maruz kalan kadınlara yasal ve psikolojik destek sağlayan *Nebahat Akkoç*, Avrupa ve Ortadoğu ülkelerinde yaşayan Modern Çağın Kahramanları arasında gösterildi. Dergide yer alan yazıda Akkoç'un, "Anadolu'da aile içi şiddete maruz kalan Türk kadınlarının haklarını savunmak için mücadele ettiği" vurgulandı ve "BM verilerine göre, Anadolu'da kadınların yüzde 58'inin eşlerinin şiddetine maruz kaldıkları" kaydedildi. Akkoç'un kırsal kesimde çok yaygın olan töre cinayetlerine karşı "savaş açtığı", flört ettiği gerekçesiyle öldürülmesine karar verilen genç bir kızın "hayatını kurtardığı" anlatıldı.

KA-MER'in bugün yedi kentte şubesi bulunduğu belirtilen yazıda, şiddete maruz kalan kadınların adı geçen merkezlere başvurabildikleri, ayrıca gündüzleri buralarda barınabildikleri anlatıldı.

TIME'ın Modern Çağın Kahramanları listesine giren Nebahat Akkoç, dergiye yaptığı açıklamada "aile içi şiddetin, tüm şiddet olaylarının gerisindeki en önemli etken olduğunu" söyledi.

KA-MER ve Nebahat Akkoç, bizim yakından tanıdığımız yüzlerden. Çalışmalarını ve güneydoğudaki kadınlar için ürettiği fikirleri yıllardır çok yakından izliyor, kimi çalışmalarda da onlarla birlikte yer alıyoruz. Bu nedenle, içimizden bir kadının bitmek bilmeyen çabalarının bir anlamda "karşılık" bulması öncelikle bizi sevindiriyor. Gerçi, kendisine sorsak, o her zamanki alçakgönüllülüğüyle, çabalarının kadınlar nezdinde çoktan karşılık bulunduğunu söyleyecektir, eminiz. Nitekim yaptığı açıklamada şöyle diyor Nebahat Akkoç: "Kendimi tek başına bir kahraman gibi görmüyorum. Türkiye'de aile içi şiddet olaylarıyla ilgilenen pek çok kadından yalnızca biriyim. TIME dergisinden yaklaşık bir ay önce beni telefonla arayıp, çalışmalarımızla ilgili bilgi almışlardı. Dergiye henüz görmedim, ancak öğrendim ve çok mutlu oldum. Bu başarının getirdiği mutluluk sadece benim ve KA-MER'in değil, Türkiye'de paylaşılarak ve dayanışarak çalışmayı ilke edinen bütün kadın kuruluşlarının hakkıdır."

KA-MER, kadına yönelik şiddet konusunda Güneydoğu Anadolu bölgesinde faaliyet gösteren tek kadın kuruluşu. Güneydoğu'nun belli yörelerinde hâlâ var olan feodal tutumlar, günlük hayatın belirlediği kadına yönelik şiddetin biçimlerinden biri olan "töre cinayetleri" KA-MER'in çalışma alanı içinde önemli bir yer tutuyor.

KA-MER; kadınları bireysel, toplumsal, kültürel, ekonomik, yasal anlamda güçlendirmeyi amaçlayarak kurulmuş bir sivil toplum örgütü olarak 1997 yılından bu yana çalışıyor. Amacına ulaşmak için planladığı çalışmalardan biri olan "Bilinç Yükseltme Grup Çalışmalarına" katılmış kadınlar bir süre sonra birey olduklarını fark ediyor, yaşadıkları şiddete dur diyebilecek bilince ulaşıyorlar.

Böyle bir süreci yaşayan kadınlar, KA-MER'den kadınlar için gelir getirici işler konusunda taleplerde bulunmaya başlıyorlar. Gelen talepler üzerine KA-MER, kadınlar için gelir getirici iş fikirlerinin oluşması, kadınlar için girişimciliğin tanımlanması, Türkiye'de ve dünyada bu alanda çalışmış kişi ve kurumlar arası paylaşım ve deneyimi sağlamak amacıyla çeşitli çalışmalar yapıyor. KA-MER, bugüne kadar, geliştirdiği 'Kadın Girişimciliği Projesi' ile yüzlerce kadına istihdam alanı yaratırken, bölgede kadınların maruz kaldığı şiddete yönelik araştırmalar da gerçekleştiriyor.

Son sözü sevgili Nebahat Akkoç'a bırakalım: "İnsanlar bana güveniyorlar. Çünkü ben de onlardan biriyim. Hayatımda çok geç feminist oldum. Bu yüzden daha fazla geç kalmamak için hep acele ediyorum; tıpkı bir maraton koşucusu gibiyim."

Uçan Süpürge Atina'daydı

Uluslararası Sivil Toplum Konferansı

Yıldız Ecevit

5-6 Mayıs 2003 tarihlerinde Atina'da Yunanistan Dış İşleri Bakanlığı ve Panteion Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Enstitüsü'nün birlikte düzenlediği bir konferans gerçekleşti.

'Avrupa Birliği Kalkınma Politikasına Sivil Toplum Katılımı' konulu bu konferansa 54 ülkeden sivil toplum kuruluşlarının temsilcileri katıldılar. Türkiye'yi Uçan Süpürge'nin temsil ettiği bu konferansta Avrupa Birliği'nin kalkınma politikası üzerine tartışmaların yapılması, hükümet-dışı sivil kuruluşların bu konudaki görüşlerinin alınması, bu kuruluşlar arasındaki mevcut ortaklıkların güçlendirilmesi ve yeni işbirliklerine gidilmesi amaçlanmıştı.

Konferansın açış konuşmalarını Avrupa Birliği Dönem Başkanı ve Yunanistan Dış İşleri Bakanı George Papandreou ile Avrupa Birliği ülkelerindeki 1200 sivil toplum kuruluşunun oluşturduğu platform ve ağları bir çatı altında birleştirmek için kurulmuş olan CONCORD'un başkanı Frans Polman yaptılar. Her iki konuşmacı da sivil toplum kuruluşları arasındaki koordinasyon ve işbirliğinin öneminden söz etti. Daha dikkate değer nokta ise, kuzey ülkelerinin sivil toplum kuruluşlarının, güneydeki ülkelerin sivil toplum kuruluşları için oynayacakları rol ve taraflar arasında geliştirilmesi istenen destek mekanizmalarının vurgulanmasıydı.

Konferans üç 'kritik' alanda yapılan atölye çalışmaları ile devam etti. Birinci atölyede, yoksulluğun azaltılması ve sürdürülebilir kalkınmanın sağlanması için kuzey ve güney sivil toplum kuruluşlarının rolleri tartışıldı. İkinci atölyenin konusu, Avrupa Birliği kalkınma paradigması içinde sivil toplumun rolü idi. Özellikle kalkınma desteğinin sağlanması sürecinde Avrupa Birliği'nin ve hükümet-dışı kuruluşların birbirlerinden beklentileri, bu atölyenin önemli bir gündem maddesi oldu. Son atölyede ise Avrupa Birliği'nin dünya için küresel rolünün ne olduğu ve Avrupa Birliği yardımlarının etkinliği tartışıldı.

Konferansın ikinci gününde açıkça görüldü ki Avrupa Birliği için dünyanın pek çok ülkesinden gelmiş sivil toplum kuruluşları temsilcilerinin kalkınma paradigması, küreselleşme ve yoksulluk gibi konularda ne düşündükleri önemli olmaya başlamıştı ve konferansı düzenleyenler bu düşüncelerin 19-20 Mayıs 2003 tarihlerinde yapılacak Avrupa Birliği Bakanlar Toplantısı'na bir rapor halinde sunulmasını hedefliyorlardı. Bu nedenle ikinci günün sonunda böyle bir rapor ortaya çıktığında, düzenleyiciler rahat bir nefes aldılar.

Söz konusu rapor, bir giriş bölümünden ve iki ana bölümden oluşuyor. Giriş bölümünde, sivil toplum kuruluşlarının

özelliklerinden ve önemlerinden söz ediliyor. Rapora göre bu kuruluşların hak savunuculuğu yapma ve bilinç yükseltme gibi temel rolleri var. Kalkınma ve insan kaynakları alanlarında kapasite artırıcı bir işlev görüyorlar, aynı zamanda hizmet de sağlıyorlar. Bu bölümde ayrıca, yapılan şu vurgular önemli: Ekonomik politikaların küreselleştiği bir dönemde yaşadığımız ve bu nedenle, sivil toplumların da kendi politikalarına küresel nitelik kazandırmak için örgütlenmeye gereksinim duyacakları belirtiliyor. Barışın kalkınma için 'kilit' mesele olduğu, bu bağlamda Avrupa Birliği'nin uluslararası yasalar ve adalet temelinde barışın inşası için önemli bir işlev görmesi gerektiğine işaret ediliyor. Yapılan vurgulardan en önemlisi ise sivil toplumun tek bir ses çıkarmayacak kadar karmaşık yapısı ve her kuruluşun kendi bağımsızlığı içinde kendi rolünü diğerleri ile ilişkisi içinde tanımlama ihtiyacı...

Raporun birinci bölümü, Avrupa kurumları ile sivil toplum kuruluşları arasında diyalogun ve birbirine danışma süreçlerinin geliştirilmesine yönelik önerileri içeriyor. Bu diyalogda açıklık, şeffaflık, meşruiyet ve temsiliyet, temel esaslar olarak kabul ediliyor. İkinci bölümde ise sivil toplum kuruluşlarının Avrupa Birliği'ne sunduğu öneriler yer alıyor. Birliğin, politikalarını tayin ederken sivil toplum kuruluşlarının özgünlüğünü ve aralarındaki farklılıkları dikkate alıcı bir yaklaşıma sahip olması ve kaynakların dağıtımında bu noktaya özen göstermesi yapılan önerilerin başında geliyor. Kuzey ülkelerinin sivil toplum kuruluşlarının güney ülkelerinin sivil toplum kuruluşlarına yaptıkları bilgi ve deneyim aktarımının, gelişmiş olmayıp sistematik mekanizmalar geliştirilerek gerçekleştirilmesi, yeni kuruluşların oluşmasını teşvik edici bir tutum takınılması, bu kuruluşlar için eğitim programları geliştirilmesi, sivil toplum kuruluşlarının yaptıkları ortak çalışmalarda birbirlerinin haklarına saygılı olması ve Avrupa Birliği'nin kalkınma politikalarının programlanmasında ve uygulanmasında sivil toplum kuruluşlarının görüşlerine mutlaka başvurulması da yapılan önerilerden bazıları. Konferansa katılan sivil toplum temsilcileri, böyle bir girişimin tanışmak ve birlikte çalışmak için ilişkileri güçlendirici bir niteliği olması nedeniyle önemli olduğunu belirttiler. Ama gündemin yoğunluğu ve zamanın kısalığı nedeniyle kendilerini ilgilendiren pek çok konunun ayrıntılı olarak konuşulamadığını ve ülkelerine cevaplayamadıkları pek çok soru ile döndüklerini de söylediler. Düzenleyicilerin kapanış konuşmalarından da anlaşılıyordu ki, sivil toplumun işlevleri ve Avrupa Birliği politikaları içinde hükümet-dışı aktörlerin artan rolleri nedeniyle, bu konferans gibi buluşmalar gelecekte de devam edecek.

Mayıs ayının ikinci pazarı Anneler Günü. Her yıl olduğu gibi bu yıl da elimizde bir buket çiçek, annelerimizin kapısını çalacağız. Hislenecek miyiz yine, doğurulduğumuz hayatın gönüllüsü olacak mıyız, sevecek miyiz yaşamımızı? Üstelik çoktan büyüdük, hayatlar doğurduk biz de. Yanıtlar her birimizin içinde farklı farklı büyüyece, biz yine o gün, o kapının önünde olacağız. Başka anneleri, dünyanın annelerini düşünmeden de edemeyerek. Annelik kutsal da, bazı anneler daha da dokunulmaz yüreğimizde. Kara Afrika'nın anneleri, savaşta ölenlerin anneleri, kayıp anneleri, Cumartesi Anneleri... Bizim annelerimiz bu yıl da "pazar günü annesi" olacak yine. Olsun... Biz pazar günü çocukları değiliz ya, bu yeter. Dünyanın bazı ülkelerinde anne olmak öyle zor ki... Sadece bunu bilmek yeterli!

Türkiye'de Anne Olmak

"Dayé Negri..." ya da "Anne Ağlama..."

Naşide Buluttekın

Geçen hafta Anneler Günüydü. Ve biz Diyarbakır Kadın Platformu'nu oluşturan kurumlardan ikiser temsilciyle Bingöl'deydik. Yaşadığım şehre üç saat mesafedeki bu ili ilk defa gördüm. Diyarbakır-Bingöl arası, yol boyunca beyimde hep aynı Bingöl türküsü yankılanıp durdu. "Bingöl şewti mij dumanê, negri dayê negri / Bingöl yandî. Sis ve duman tûyûyê her yer. Ağlama anne sen ağlama..." İlk gençlik yıllarımdan beri dinlediğim ve yüreğimi yakan bu türkü, kim bilir ne zaman ve Bingöl'ün hangi felaketi üzerine yazılmış. Türküde şehrin yakışlı ve oğlunu bu felakete kaybeden bir anneye ağlama deniliyor. Biz toplum olarak en büyük acılarımızı, sevinçlerimizi, hüznümüzü konuşmak yerine hep türküler döküp, türkülerle dile getirmeye alışmışız. Yine yol boyu en hüzünlü türkülerle Bingöl'e girdik ve sadece o türküyü söyleyemedik. "Dayé Negri" öyle ya bugün Anneler Günü... Ve nasıl Bingöl Çeltiksuyu Yatılı Bölge Okulu'nda "Çeltiksuyu çocuk katliamı"nda çocuklarını kaybeden annelere nasıl "ağlama anne" denilirdi ki... Biz hepimiz çok iyi bildiğimiz bu türküyü söyleseydik, tam da bu anlama gelmez miydi? Çocuğunu, umudunu, zamansız, ecelesiz kaybeden bir anneye nasıl böyle bir şey söylenirdi ki... Sanırım hepimiz hiç konuşmadan aynı şeyi düşündük.

Bingöl tam da türküdeki gibi çok hüzün verici bir şehre dönüşmüş. Binaların içine girince, depremin boyutu daha çok anlaşılıyor. Yanımızda götürdüğümüz temel gıda maddelerini dağıtmak ve baş sağlığı dilemek için köylere doğru yola koyuluyoruz. Şehir merkezine yaklaşık iki saat uzaklıktaki bir köyle başlıyoruz kadınlarla buluşup, günlerini kutlamaya. Bingöl'ün en uç köylerinden biri olan Kurtuluş köyünde anneler etrafımızı sarıyor. Yükkümüz kimsenin umurunda değil. Ne varsa ikram edilecek, ikram ediyorlar bize, içimize sinmesin de öntümüze koydukları yufka ekmekten, ateşte demledikleri çaydan içiyoruz. Ve biliyoruz ki Doğunun güzel geleneklerinden biri de koşullar ne olursa olsun ikram edileni geri çevirmenin ev (çadır) sahibine en büyük saygısızlık olduğu...

Gidişimiz Kurtuluşlu kadınları o kadar mutlu etmiş ki... Köyün kocaman taşlı, tahta çatılı yıkık evleri ve hemen yanı başındaki kocaman fay hattı. Köyde can kaybı yok. Dehşete kapıldım: bu insanlar nasıl bu yıkıntıların içinden sağ çıkmışlar? Köyün muhtarı taş yapıların nasıl sağlam olduğundan ve tahta, üzeri sac çatıların sağlamlığından ve evlerin tek katlı olmalarının can kaybını nasıl azalttığından söz ediyor. Emine Ana, felaketlerin de sadece yoksulların başına geldiğini düşünüyor. Yıllar önce yakılan okulu göstererek, köylerini terk edip İstanbul'a gidişlerini ve yoksulluk, yoksunluk, yabancılaşma ve köye tekrar dönüş... "İstanbul'da depremi yaşadım. Ailemin bir kısmını oradaki depremde kaybettim. Öleceksem memleketimde, topraklarımda öleyim dedim. Bakın felaketler peşimizi bırakmıyor. Bu bizim kaderimiz" diyor. Gittiğimiz bir sonraki köy ise Çimenli; bu köyde 13 can kaybı var. Hem de bir aileden 7 kişi... Diğerleri ise üçer üçer aynı ailelerde. Acılar daha çok taze... Arkadaşlarım sohbet edip moral veriyor kadınlarla; ben hep sustum, hiç konuşmadım... Büyük acılar karşısında hep ne yapacağımı şaşırtır, sadece susarım.

Ve şehir merkezinde annelerin elini öpüp, barışın ve dostluğun simgesi olan, Diyarbakır Barış Anneleri'nin hazırladığı beyaz tülbenleri dağıtınca, her şey kopuyor, biz ağlıyoruz, Bingöllü anneler ağlıyor... Bütün acılarına rağmen üzgün olduklarını söylüyorlar. "Bu anlamlı günde ta Diyarbakır'dan yanımızda olmak için geldiniz ama biz yaşlıyız, kusura bakmayın, sizi alkışlayamıyoruz..." diyorlar. Ziyaret ettiğimiz Çadır kentteyse, Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi Aş Evi çalışanları karşılıyor bizi; masalar kurulmuş, masanın ortasına günün anlam ve önemine uygun olarak bir buket çiçek konulmuş. Kadınlar ve çocuklar aş evinden yemeklerini almış, Ankara Büyükşehir Belediyesi'nin gezici ekmek fabrikasının önünde ekmek kuyruğuna girmişler. Tüm kadınların ellerinde kırmızı, beyaz karanfeller var. Karanfelleri Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi yollamış. Diyarbakır'dan gelen karanfellerden sonra karşılarında Diyarbakırlı kadınları da görünce dayanamayıp, alkış çalmaya başlıyorlar. Ve ağlıyorlar, ve anlatıyorlar. O kadar çok şey anlatıyorlar ki... Anaları depremden çok ilgisizlik yılmış, yalnızlık yılmış, yapılan haksızlıklar yılmış. "Açız, üşüyoruz, çadırlara el konuldu" diyor anneler. Dert yaniyorlar. Ama ben bunları burada yazmayacağım. Not aldığımı gören bir anne, "Sen gazeteci misin?" diye soruyor. "Yok" diyorum. "Ama yine de yaz" diyor. Söz verdim, yazacağım. Sadece kendim için olsa bile... İşte Fatma Annenin dedikleri: "Açtık üşüyorduk, çadır geldi, yiyecek geldi. Çok geldi, gördük. İstedik. En acı günümüzde bize kurşun sıktılar. Belki de Valimizin bir bilgisi vardır. Belki de biz bilmiyoruz. Belki de bizi daha büyük bir felaket daha bekliyordur. Daha çok mağdur olmayalım diye yaşan-

dı o korkunç olaylar. Yoksa biz düşman mıyız? Bize niçin polis kurşun sıkınsın ki?"

Bingöl'den ayrılırken yemek kuyruğundaki kadın ve çocuklar bize ellerindeki karanfellerle el sallıyor. Ve hayatım boyunca unutamayacağım acı görüntülerine bir görüntü daha ekleniyor. Daha önce hiç ellerinde karanfille, yemek sırası bekleyen ve beklerken ağlayan anne görmemişim. Şehrin, annelerin ve bizim hüznümüzün inadına, bu anlamlı günde, Bingöl'de dağlar en güzel elbisesini giymişti. Yol boyu hepimiz konuşmadan düşünüyorduk; Bingöl'ü ve Bingöllü annelerin dramını... Dönüş yolunda elimde olmadan Sakine Ana'yı düşünüyordum. Ankara'daki CEDAW toplantısında tanıştığım Diyarbakır Barış Anneleri İnisiyatifi'ndeki Sakine Ana'yı... Sakine Ana, bölgede yaşanan şiddet olaylarında beş çocuğunu kaybetmiş. Birine intihar süsü verilmiş, biri 80'li yılların (bilen bilir) Diyarbakır'ın meşhur 35. koğuşunda. Ve hiçbir kitaba, hiçbir romana sığmayan hayatı, yaşadığı acılar... Bütün hayatı dram olan bu kadını acılar mı bu kadar güzelleştirmişti acaba? Çocuk düşlerimdeki en güzel meleklerle benziyor Sakine Ana... Ya o umutlar? Yaşadığı her şeye rağmen en sevdiği sözcük BARIŞ ve bunun için yaşadıkları, mücadelesi, belki de bu yüzden bu kadar güzel ve melekse bir kadın Sakine Ana. İster istemez düşünüyorum. Acılarını, umutsuzluklarını nasıl gelecek için, barış ve daha yaşanılabilir bir dünya için umuda, mücadeleye dönüştürdü bu anneler? Karşılarında bütün mutsuzluklarından utandığım bu anneler bana da öğretirler mi, ben de öğrenir miyim umutsuzlukları umuda çevirmeyi? Eve geldiğim de ilk iş olarak annemi aradım. Daha sonra hiç bakmadığım günlük gazetelere bakıyorum. Ferhat Tunç, Anneler Günü ile ilgili Çeltiksuyu katliamında çocuklarını kaybeden annelere hitaben, köşesinde ne kadar güzel özetlemiş her şeyi, sanki benim, bizim duygularımıza tercüman oluyor. "Dayé Negri çiçekleri" başlıklı yazısından size kısa bir alıntı:

Siz, çocuğu için bir kuş gibi titreyen bir anneye "dayé negri..." ya da "ağlama anne" deseydiniz, nasıl derdiniz? Sesim kırılıyor şimdi; "anne, ağlama" Her biri, toprağıni kaybetmiş gül gibiydiler; şehre asılan figanla birlikte, hem güle ağlamışlardı, hem gül ağlamıştı... Peki kardeşlik neydi, düşmanlık neydi? Ya da kardeşlik nerelerde olurdu, nasıl olurdu? Ya da düşmanlık?... Hep savaşlarda, çatışmalarda mı olurdu böyle şeyler?... Depremlerde de olur muydu? Olurdu...

Daha çok para kazanmak için hırsızlık yapan müteahhitin, düşmanına kükrer gibi "çadırları kaptırmam" diyen birinin, soğuktan ve açlıktan perişan olmamak için yardım isteyenlerin üzerine yürüyen polisin yaptığı neydi? Peki kardeşlik neydi?... İste... kardeşlik; bu düşmanlık sunucunda enkaz altında kalan bir çocuğa, "Korkma yanına geliyoruz, seni kurtaracağız" diyen bir asker ona, "Kurban olayım gelme abi, sana bir şey olmasın" diyen o çocuğun yaptığıydı.

Evet tekrarlayayım...

Çavuş, "Korkma yanına geliyoruz, seni kurtaracağız" diyordu Mesut; "kurban olayım gelme abi, sana bir şey olmasın" diye cevap veriyordu... Ve dahası kardeşlik neydi biliyor musunuz? Mesut'un enkaz altından çıkarılıp sedyeye taşınırken "Çok yukarıya tutma abi, altıma işemiş olabilirim, ellerin kirlenmesin" demesi idi. İşte kardeşlik buydu... Ve bu "dayé negri" demekti aynı zamanda... ya da, "ağlama anne"... Sanatçı Ferhat Tunç, dostluğu ve kardeşliği anlattığı köşesinde, Çeltiksuyu Yatılı bölge okulunun enkazında hayatını kaybeden çocukların aileleri ve kurtarma ekibi arasındaki dostluğu da şöyle anlatıyor: "Böyle bir saygı, böyle bir insanlık görülmemişti!.. Sol ellerinde acılarını tutuyor, sağ ellerini kurtarma ekibinin elleri ile buluşturuyor, önlerrinde eğilerek "ser çavan" deyip yolculuyorlardı. Kurtarma ekibinden bazıları, bu davranış karşısında göz yaşlarını tutamıyor, geldikleri yere ellerinde bir demet "daye negri" çiçekleriyle dönüyorlardı. İşte buydu kardeşlik!"

Neden bunları paylaştım sizinle? Çünkü... Bingöllü anneler depremden hemen sonra Valilik önünde yaşanan o talihsiz olaydan dolayı kendilerini çok yalnız ve dostsuz hissetmişler. Çok kırgınlar. "Bize elini uzatana yüreğimizi sunuyoruz" diyorlar. Ve ekliyorlar: "Bize felaketlerde bile silah doğrultuyorlar!... İldikleri yere, ellerinde bir demet "dayé negri" çiçekleriyle dönüyorlardı... İşte buydu kardeşlik... bu alıntının nedenine gelince; Bingöl'ü anneler depremden hemen sonra Valiliği önünde yaşanan o talihsiz olaydan dolayı kendilerini çok yalnız ve dostsuz hissetmişler... çok kırgınlar... bize elini uzatana yüreğimizi sunarız diyorlar. Ve eklediler "Bize, felaketlerde bile silah doğrultuyorlar!"

*Çoğunluğu, ölen genelev patroniçesi Matild Manukyan'ın sahibi olduğu genelevlerde çalışan, bir süre önce de bu evlerin kapatılması nedeniyle işsiz kalan kadınlar, vesikalarının iptal edilmesi ve geriye dönük tazminatlarını alabilmek için bir araya geldi. **"Şefkatli Kalpler Derneği Genelev Kadınlarına, Hayat Kadınlarına, Telekızlara Yeni Hayat Hakkı Komisyonu"** çatısı altında toplanan kadınlar ve temsilcileri, sorunlarını anlattı. Kadınlar, başta Cumhurbaşkanı Ahmet Necdet Sezer ve Başbakan Recep Tayyip Erdoğan olmak üzere tüm yetkilileri sorunları görmeleri için genelevlere davet etti.

*Sosyal Hizmetler İzmir İl Müdürlüğü tarafından kurulan **Alo 183 Çocuk ve Sosyal Hizmet Hattı'**na başvuranların önemli bölümünü sorunlarına çözüm arayan kadınların oluşturduğu bildirildi. Sosyal Hizmetler İl Müdürü Nazmi Taşkın, "Alo 183" hattının geçen yıl Eylül ayında hizmet vermeye başladığını hatırlattı.

*Ege Üniversitesi Kadın Sorunları Araştırma ve Uygulama Merkezi (EKAM), Ege Kadın Araştırmaları Derneği, Türkiye Kas Hastalıkları Derneği İzmir Şubesi ve Ege Üniversitesi Fen Fakültesi İstatistik Bölümü tarafından, akraba evliliklerine dayalı engelli çocukların durumuna ilişkin araştırma yapıldı. Akraba evliliklerinin engelli bireyler sorununu ortaya çıkardığını araştırma sonunda bir kez daha gördüklerini dile getiren **EKAM Uzmanı Yeşim Saygılı**, Bornova, Karşıyaka ve Konak İlçelerindeki 5 mahallede seçilen 168 ailede, 190 engelli birey tespit edildiğini kaydetti. Araştırma sonuçlarına göre, akraba evliliği sonucu engelli doğanların yüzde 35'i bedensel, yüzde 37.5'i zihinsel, yüzde 5'i spastik, yüzde 6.8'i ise işitme engelli.

* Alman Laura dergisinin GEWIS araştırma enstitüsüne yaptırdığı ankete, 20 ile 45 yaş arası toplam 1030 kadın katıldı. Ankete göre, kadınların yüzde 79'u, eşleri için memleketinden ayrılmaya hazır. Her iki kadından biri de, eşleri uğruna anne ve babalarıyla olan ilişkilerini kesebileceğini söyledi. Kadınların yüzde 92'si, eşleri ile en iyi kız arkadaşları arasında seçim yapmak zorunda kalırlarsa, eşlerini terk etmeyi tercih edeceğini belirtti. Anket sonuçlarına göre, kadınların sadece yüzde 11'i eşlerine organını bağışlamaya razı olurken, yüzde 73'ü eşleri için kesinlikle din değiştirmeyeceğini açıkladı.

* Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü Öğretim Üyesi

Yrd. Doç. Dr. Abbas Türnüklü ile Araştırma Görevlisi İdris Şahin, İzmir'de alt sosyo-ekonomik seviyedeki 23 ilköğretim okulunun 6, 7 ve 8. sınıf öğretmen ve öğrencileri arasında "ilköğretim okullarında çatışma çözüm stratejileri"ne ilişkin araştırma yaptı. Örneklem yoluyla yürütülen araştırma sonuçları, ilköğretim okullarında, öğrenciler arasındaki sorunlara karşı daha çok "şiddet, şikayet, öfke, küfür, öğüt verme" gibi yıkıcı yöntemlere başvurulduğunu ortaya koyuyor.

* 19 Mayıs Üniversitesi Psikolojik Danışma ve Rehberlik Bölümü'nden Yrd. Doç. Dr. Yaşar Barut ve uzman psikolojik danışman Seniha Ay, "birliklilikleri devam eden ailelerin yapı ve işlevleri ile boşanmış ailelerin yapı ve işlevlerini karşılaştırmak" amacıyla yarısı boşanmış 100 ailenin 356 ferdiyle görüştü. İşte bazı sonuçlar:

- Görücü usulüyle evlenen çiftler genelde birlikte zaman geçirmeyi tercih etmiyor. Buna karşılık boşanan çiftler incelendiğinde; bunların yüzde 40'ını görücü usulüyle, yüzde 60'ını ise anlaşarak evlenenler oluşturuyor.
- Eğitim durumları yükseldikçe, eşlerin birbirleriyle olan iletişim ve evliliklerindeki doyum düzeyleri yükseliyor.
- Boşanmış aileler ile birlikliliği devam eden ailelerin çocuklarının direnç düzeyi birbirine yakın.

* Emniyet Genel Müdürlüğü'nden alınan bilgiye göre, cumhuriyet döneminde ilk kadın polis Ayşe Betül Or (Diker), 30 Eylül 1940 tarihinde 2106 sicil numarasıyla İstanbul'da göreve başladı. 2003 yılı istatistiklerine göre, Türk Emniyet Teşkilatı'nda 31'i 1. sınıf emniyet müdürü, 25'i 2. sınıf emniyet müdürü, 16'sı 3. sınıf emniyet müdürü, 21'i 4. sınıf emniyet müdürü, 12'si emniyet amiri, 40'i başkomiser, 117'si komiser, 217'si komiser yardımcısı, 7 bin 901'i de polis memuru olmak üzere toplam 8 bin 380 kadın görev yapıyor. En çok kadın polisin görev yaptığı il olan İstanbul'da, 1026 kadın polis çalışıyor. İstanbul'u 737 kadın polisle Ankara, 537 kadın polisle İzmir, 276 kadın polisle Antalya ve 221 kadın polisle Adana takip ediyor. En az kadın polisin görev yaptığı il ise Bayburt. 10 kadın polisin görev yaptığı Bayburt'u, 18'er kadın polisle Gümüşhane ve Kilis, 19'ar kadın polisle de Kırıkkale ve Ardahan izliyor.

* Uluslararası Çalışma Örgütü'nün (ILO) yeni raporuna göre, 2002 yılı sonunda dünyadaki toplam işsiz sayısı 180 milyona ulaştı. ILO'nun "Küresel İstihdam Eğilimleri" başlıklı raporunda, dünya ekonomisini iki yıldır etkileyen durgunluk sonucunda dünyadaki işsiz sayısının daha önce görülmemiş bir artış gösterdiği bildirildi. Raporda, dünyadaki ekonomik durgunluktan, özellikle kadınların ve gençlerin, çalıştıkları işlerin ekonomik şoklardan zarar görmesi nedeniyle olumsuz biçimde etkilendiği ifade edildi.

* 81 ilden okuma yazmayı yeni öğrenmiş 160 kadın, **Ulusal Eğitime Destek Kampanyası Eğitim Kurultayı** için 5 Mayıs'ta İstanbul'da bulundu. Açılışını Cumhurbaşkanı Ahmet Necdet Sezer'in eşi Semra Sezer ve Milli Eğitim Bakanı Hüseyin Çelik'in yaptığı kurultaya, sivil toplum kuruluşu temsilcileriyle tüm vali ve kaymakamların eşleri de katıldı. Okuma yazmayı yeni öğrenen kadınlar sekiz grup halinde,

yine çoğunluğu kadın olan akademisyenlere 'eş seçimi', 'kumayı reddetme', 'başlık alınması', 'töre, taciz, tecavüz, şiddete karşı koyabilme' gibi konulardan, 'seçme, seçilme hakkı', 'sosyal güvenlik hakkı', 'kanun karşısında eşitlik hakkı', 'kimlik kazanma', 'kız çocuklarının eğitim sorununu çözmeye destek', 'erkeğin ve çevrenin kadına bakış açısını değiştirme', 'kız ve erkek çocuklar arasında ayrımcılık yapılmasını önlemek' konularında başlarından geçenleri anlattılar.

* Türkiye'de 2003 yılı sayımlarına göre, kadın nüfusu erkek nüfusunu geçti. 1940'da Türkiye'de 8 milyon 899 bin erkek, 8 milyon 922 bin de kadın vardı. Bu rakamlar 1941 yılında 9 milyon 85 bin erkek, 9 milyon 56 bin de kadın olarak değişti. Bu tarihten itibaren erkek nüfus sürekli kadın nüfustan fazla oldu. 2003 yılı itibarıyla nüfus 70 milyon 534 bin 746'ya ulaşırken, bu nüfusun 35 milyon 362 bin 782'sini kadınlar, 35 milyon 171 bin 964'ünü ise erkekler oluşturdu. Hâlâ Avrupa ülkelerine göre oldukça genç bir nüfusa sahip olan Türkiye'de de, nüfus gittikçe yaşılanıyor. Yaşlı olarak sınıflandırılan 65 yaş ve üzeri nüfus, 0-4 yaş grubu çocuk sayısını, kadın sayısı da 1940'dan bu yana ilk kez erkek sayısını geçti. 2003 yılında 65 yaş ve üzerindeki nüfusun 5 milyon 664 bin 684 olduğu Türkiye'de, 95 yaş ve üzerinde 73 bin 901'i erkek, 179 bin 4'ü kadın olmak üzere 252 bin 905 kişinin olduğu dikkati çekti.

* Mersinli kadınlar; Cumhurbaşkanlığına, Genel Kurmay Başkanlığına, Başbakanlığa, TBMM Başkanlığına ve Mersin milletvekillerine faks çekme eylemi başlattı. Eylem 1 hafta sürecek. Cumhurbaşkanlığına çekilen faksta kadınlar, Amina Lawal'ın yurttaşlığa kabulü için girişimde bulunulmasını istedi. Faks metni şöyle:

"Sayın Ahmet Necdet Sezer, Bir insan olarak Cumhurbaşkanı sıfatınızı, Amina Lawal hakkındaki insanlık dışı uygulamaya engel olmak için kullanmanızı talep ediyoruz. Lawal'ın yurttaşlığa kabulü için lütfen girişimde bulununuz. Böylece, dine dayalı yönetimlerin iç yüzünü (özellikle kadınlar üzerindeki vahşetini) bir kez daha gözler önüne sererek ülkemizde de benzeri amaçları taşıyanlara gerekli tavrı göstermiş olacaksınız. Saygılarımızla."

Birleşmiş Milletler Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi (CEDAW) Sivil Toplum Forumu için 81 ilden sivil toplum kuruluşu temsilcisi yaklaşık 450 kadın Ankara'da bir araya geldi. 18-19-20 Nisan tarihlerinde Ankara'da gerçekleşen ve British Council tarafından desteklenen bu büyük buluşmanın sekreteryasını Uçan Süpürge üstlendi. Katılımcılar üç gün boyunca yapılan görüşmeler ve atölye çalışmalarında kadınlara yönelik ayrımcılığı tartıştılar, çözüm önerilerini dile getirdiler.

CEDAW KADIN SİVİL TOPLUM FORUMU, 81 İLDEN 400'ÜN ÜZERİNDE KADIN TEMSİLCİNİN KATILIMIYLA, ANKARA'DA YAPILDI.

KADINLAR;

"SAVAŞA HAYIR! IRAK'TAKİ İŞGAL VE İNSAN HAKLARI İHLALLERİ DERHAL DURDURULMALIDIR"

"KADINA YÖNELİK AYRIMCILIĞI SONA ERDİRMEK İÇİN TÜM KURULUŞLARI GÖREVE ÇEĞİRİYORUZ" DEDİLER.

Hazırlıkları altı aydan fazla süren CEDAW Sivil Toplum Forumu, 18-19-20 Nisan 2003 tarihlerinde Ankara'da gerçekleşti. Hazırlıkları Ankara'daki kadın kuruluşlarınca ortaklaşa yürütülen "Kadına Yönelik Ayrımcılığın Sona Erdirilmesi Sözleşmesi"ne ilişkin Sivil Toplum Raporu hazırlıkları kapsamındaki Forum'a;

- 81 ilden,
- Çeşitli alanlarda çalışmalar yürüten,
- Her kesimden,
- Kadın kuruluşları, platformları, grup ve inisiyatiflerinden, 450'ye yakın kadın temsilci katıldı.

Bu kadar geniş ve çeşitli bir katılımı sağlayabilmiş; bu kadar büyük bir buluşmayı gerçekleştirebilmiş; kadınlar ve ülkemizin geleceği için çok önemli olan ayrımcılığın sona erdirilmesine yönelik büyük bir çalışmayı, hep birlikte, sevgi ve saygı içinde yapabilmış olmaktan çok mutluyuz. Oluşturduğumuz dayanışma hepimize güç kattı, yeni işbirliklerine beşik oldu.

Üç günlük çalışmamız sırasında;

- CEDAW (Kadına Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi) ve İhtiyari Protokol hakkında bilgilerimizi yeniledik;
- Birleşmiş Milletler CEDAW Komitesi'ne sunmak üzere hazırlayacağımız Sivil Toplum Raporunun bilgilerini topladık. Bilgi havuzumuzu oluşturduk.
- "Eğitim", "Sağlık", "Kadına Yönelik Şiddet ve Töre Cinayetleri", "Evlilik, Aile İlişkileri ve Geleneksel Roller", "Ekonomi, Çalışma Hayatı ve Yoksulluk", "Medya", "Karar Mekanizmaları ve Siyaset", "Kanun Önünde Eşitlik ve Yasal Düzenlemeler" başlıkları altında grup çalışmaları yaptık. Bu grup çalışmalarının raporlarını ve gölge raporlarımızı peyderpey katılımcılarımıza gönderecek ve basına açıklayacağız.

Hepimiz, bu açıklama ile ülkemiz sınırlarının hemen dibindeki Irak'ta yıkıma yol açan işgalin, insan hakları ihlallerinin ve evrensel kültürel mirasın tahribinin durdurulmasını istiyoruz. Birleşmiş Milletler'in ve tüm ülkelerin bu yönde etkin çaba harcamasını istiyoruz. Ülkemiz yönetimini de bu amaçla aktif olmaya çağırıyoruz.

Kadına karşı ayrımcılığın sona erdirilebilmesi için devletin üzerine düşen sorumluluğu yerine getirmesinde ısrarlıyız. Bu çerçevede, öncelikle ve ivedilikle, Kadının Statüsü ve Sorunları Genel Müdürlüğü Teşkilat Kanunu'nun çıkarılmasını, TBMM Eşitlik İzleme Daimi Komisyonu'nun kurulmasını ve yasal düzenlemelerdeki eşitsizliklerin giderilmesini istiyoruz.

2. Ulusal Kadın Çalışması Yapan Hükümet-dışı Kuruluşlar, Gruplar ve İnisiyatifler Toplantısı

CEDAW

SİVİL TOPLUM FORUMU PROGRAMI

1. Gün: 18 Nisan 2003 (Cuma)

10:20 - 10:45	Açılış: Hazırlık Grubu adına selamlama (S.Nazik Işık)
10:45 - 11:15	Birleşmiş Milletler, Birleşmiş Milletler Kadın Çalışmaları (Prof.Dr.Yakın Ertürk / Birleşmiş Milletler DAW Eski Bşk.)
11:15 - 11:45	Çay-kahve arası
11:45 - 12:15	CEDAW Sözleşmesi ve İhtiyari Protokolü, Ülke Raporu ve Gölge Rapor (Prof.Dr.Feride Acar / BM Kadına Karşı Ayrımcılığın Önlenmesi Komitesi Başkanı)
12:15 - 12:45	CEDAW (Kate Phillips / Glasgow Üniversitesi Aktif Öğrenme Merkezi)
12:45 - 13:45	Öğle Yemeği
13:45 - 13:50	Kadın Kuruluşları Veri Tabanı Çalışması
13:50 - 15:00	Yıldız Ecevit
15:00 - 15:30	Kadınlar tanışıyor...
15:30 - 18:15	Çay-kahve arası
18:15 - 18:30	Kadınlar tanışıyor... (devam)
	Günün duyuruları

2. Gün: 19 Nisan 2003 (Cumartesi)

09:30 - 11:00	Çalışma Grupları Çalışmaları (I)
11:00 - 11:30	Çay-kahve arası
11:30 - 12:45	Çalışma Grupları Çalışmaları (II)
12:45 - 14:00	Öğle yemeği
14:00 - 15:30	Çalışma Grupları Çalışmaları (III)
15:30 - 16:00	Çay-kahve arası
16:00 - 17:15	Çalışma Grupları Çalışmaları (IV)

3. Gün: 20 Nisan 2003 (Pazar)

10:00 - 11:00	Genel Oturum (I) : Ulusal Mekanizma Çerçeve konuşma (10 dk.): Yıldız Tokman Kolaylaştırıcı: Yıldız Tokman
11:00 - 11:30	Çay-kahve arası
11:30 - 12:30	Genel Oturum (II): CEDAW STK raporunun hazırlanması, sunulması ve görüşülmesi süreci Çerçeve konuşma (10 dk.): İpek İlkaracan Kolaylaştırıcı: Meral Aygen
12:30 - 14:00	Öğle yemeği
14:00 - 14:10	Silahsızlanma ve Kadın (Nazire Dedeman / Umut Vakfı)
14:10 - 15:30	Dilekler ve kapanış Kolaylaştırıcı: Bilge Yüceoral
15:30 - 16:30	Çay-kahve arası ve vedalaşma
16:30 - 18:30	Uğurlama: Otelden gruplar halinde ayrılış

CEDAW Sivil Toplum Forumu Katılımcı Listesi

ADANA Adana Anadolu Fed. Nuran Özdemir Adana Kadın Kur. Birliği Sunay Karatoprak Adana Kadın Meclisi Gülseren Ağrıdağ AMARGİ Fatoş Haciveliolu Bahai Toplumu Violet Bağcıvan Cum. Kad. Derneği Ayfer Karakaya Ev Hanımları Day. Kal. Der. Sema T. Yapıcı KA-DER Nefise Balyemez TKB Adana Şubesi Ayşe Birkölge	KADIN HAKLARI KORUMA DERNEĞİ GÜNCAY KÖSEM BALIKESİR KA-DER Ayşe Figen Kalay BATMAN Kadın Dayanışma Merkezi Süreyya Turgut KESK Handan P. Tufan Batman Barosu Nuran Dervişoğlu Kadın Sosyal Day. Mer. ve Yaşamevi Mehtap Gül BAYBURT Ç.Yaş.Des.Der. Perihan Yılmaz BİLECİK Bilecik Kadın İnişiyatifi Nuray Hanım BİNGÖL Bingöl Kadın İnişiyatifi Nazan Ademci BOLU Çağ. Day. Des. Der. Hikmet Manaz BURDUR Burdur Kadın İnişiyatifi Ziyet Karasoy	İSPARTA İsparta Kadın İnişiyatifi Binnaz Yalçın İSTANBUL Açık Toplum Enstitüsü Başak Ekim Mor Çatı Atiye Yıldırım Hanımlar Eğitim ve Kültür Derneği Hülya Aydoğan Kadın Eserleri Kütüphanesi ve Bilgi Mer. Firdevs Haşer Kadın Hakları Koruma Derneği G.İşler Barış Anneleri İnişiyatifi Fahriye Bıkım Hukukçu Hanımlar Derneği Zehra Dolapçıoğlu Gökkuşu Kadın Plat. Havva S. Gürpınar Hanımlar İlim Kültür Der. Ayşegül Uğuz Şahmaran Day. Kültür Merkezi D.Deniz İMECE Züleyha Gülüm AMARGİ Ayşe Kismet Kadın STK'ları Destekleme Derneği Ayşe Pehlivanlı Hazar Grubu Ayşe E. Kerimoğlu Özer Çelebi Seçil Uzunay Kadriye Avcı KA-DER Ayşe B. Dicleli Gönül Dinçer Mualla Erkut KA-DER Kadıköy Şubesi Av. Vecihe Tunca TKB Adalar Begüm Yavuz Kad. Topluma Eğitim Grubu Necla Koytak Kad. Day. Vakfı Serap Güre Ferah Kökmen TKB Avcılar Seniye Gülerkaya Kadın Girişimciler Der. Ebru Demirhan Kadın Araştırma ve Dayn. Merkezi Meral Apak Floryalı Kad. Grubu Zehra Büyükeksi Etiler İş ve Meslek Kadınları Der. Gülen Utku Bahai Toplumu Filiz Temiz Hale Hanımlar Derneği Tulay Songül Türkiye Aile Sağlığı ve Plan. Vakfı Nilüfer Boyacıoğlu Gözlünde C. Tacize karşı Huk. Yar. Projesi Fatma Karakaş Kadının İnsan Hakları-Yeni Çöz. Vakfı Ela Altın İns. Hak. Uyg. Mer./Kad. Karşı Ş.Çal.G. Nuran Kaya Sevinç Eryılmaz Marmara Grubu Ebru Anse FAY-DER Meliha Yıldırım İst. Üniversitesi Serpil Çakır Şekit Vakfı Ayşe Selçukbiricik TKB Kadıköy Nezire Selçuk Sorpimentiler Gülriz Özyıldırım Marmara Üniversitesi Belkis Kümbetoğlu	MARDİN TKB Müzeyyen Artık KADMER Aysel Beyazıt Kadın Emegini Değ. Vakfı Berna Yağcı MERSİN Bağımsız Kadın Derneği Zozan Dağdaran Mersin Barosu Kad. Huk. Kom. Dilek Gezer KA-DER Sadiye Yıldız Mersin Kadın Sanatçılar Der. Ayten Çevik Uçan Süpürge Yerel Muhabiri Harbiye Ateş Cum. Kad. Der. Gülşen Bozkurt TKB Şenay Poyraz Mersin Uni. Kadın Çalış. Ayşe Özcan MUĞLA KA-DER Marmaris Şubesi Nesrin Söylemez Cum. Kad. Der./Yatağan Şubesi Yasemin Duygulu Muğla Kadın Day. Grubu Aysun Demirel Ev Eksenli Çalışan Kad. Çalışma Grubu Gaye Çon Pazar Grubu Gülsüm Coşkun NEVŞEHİR Kadın ve Çocukları Koruma Der. Nilgün Parmaksız NİĞDE KA-DER Şermin Halaçoğlu ORDU KA-DER Özge Özyürek Ordu Barosu Kadın Hak. Kom. H. Nagehan Özbucak OSMANİYE Osmaniye Kadın İnişiyatifi Ersel Kurtkan RİZE Rize Kadın İnişiyatifi İlkey Köse SAKARYA Sakarya Barosu Birlik Delegeesi Reyhan Şahin TKB Tevhide Yağan SAMSUN Cum. Kad. Der. Samsun Şubesi Sakine Baykan Samsun Barosu Kad. Hak. Kom. Birgül Bülgin TKB Gönül Tanyel Sorpimentiler Nurdane Eşen Hanımlar Yar. ve Kül. Der. Gönül Aktaş Türk Kadınlar Konseyi Hatice Vardar Belediye Kadın Komisyonu Havva Karabulut T. Üniversitesi K. Der. Nazan Gürbüz Uçan Süpürge Yerel Muhabiri Tane Ünver SİNOP Çağdaş Yaş. Des. Der. Emriye Ercan Türki Kadınlarının Koruma ve Yrd. Der. Halime Demirel SİVAS Sivas Kadın İnişiyatifi Berna Baloguztürk ŞURFA Meksa Vakfı Fatma Şubası Ev Eksenli Çalışan Kad. Çalışma Grubu Makbule Özen TEKİRDAĞ Türkiye Emekli Öğretmenler Der. Şahser Mert TRABZON Türk Anneler Derneği Ziyet Şener Bahai Toplumu Emel Cinalioğlu VAN Van Kadın Platformu Şehri Bozkurt Pervin Demirulus Van Kadın İnişiyatifi Sultan Bayram ZONGULDAK Kadın İnişiyatifi Ayşe Ocakçı SİYASİ PARTİLER CHP Kadın Kolları İnci P. Gürses MHP Kadın Kolları Rukiye Özcan DYP Kadın Kolları Nur Gümrür ANAP Kadın Kolları Ayşe F. Gönül HADEP Kadın Kolları Hümeysa Tusun AK Parti Kadın Kolları Sema A. Kavaf İşçi Partisi Kadın Kolları İlknur Kalan ODP Kadın Kolları Umide Aysun MODERATÖRLER RAPORTÖRLER İlknur Üstün Yıldız Tokman / Bahar Sevdik / Hidayet Tuksal Yıldız Ecevit / Reyhan atası / Gökçe Bayrakçeken Nazik Işık Demet Işık Gülşen Coşkun Tan Gülen Metin Müjde Avcıoğlu Nilüfer Timisi Semra Koral / Naciye Mollaoğlu Serpil Uşur Yasemin Alp Özerem / Nevin Karabulut Sema Kendirci
--	---	--	--

Hazırlık Grubu Adına Selamlama

S. Nazik Işık

Merhaba sevgili kadınlar!
Hoş geldiniz!

Ankara'ya bir bahar gibi geldiniz. Memleketin her köşesinden yüzlerce kilometre yol kat ederek baharı getirdiniz. Bugün Ankara'da bir başka patlıyor tomurcuklar. Çünkü siz geldiniz! Ankara, nice yıldır ilk kez böyle bir kadın hareketi buluşması yaşıyor. Ankara, kadınların böylesi büyük bir güçle hayatın her alanında eşitlik isteğine nicedir tanık olmuyordu. Ankara'dan yükselecek sesiniz, kadınlara karşı ayrımcılığın yol açtığı sorunların sahipsiz olmadığını, çözecek gücün de biz kadınlarda bulunduğunu duyuracaktır.

Sevgili arkadaşlar, bir bahar şenliğine benzeyen bu buluşmanın Hazırlık Grubu adına hepinizi sevgiyle, saygıyla, sevinçle selamlıyor ve kucaklıyorum.

Ağustos 2002'de fikrini oluşturduğumuz, eylül-ekim aylarında kaynağını bulduğumuz bu çalışmanın Hazırlık Grubu olarak, Kasım 2002 başından bu yana, bu buluşmayı gerçekleştirebilmek için düzenli çalıştık. Biz, birlikte emek vermekten, bu süreçte birbirimizi bir kere daha tanımaktan çok şey öğrendik. Heyecanımız hepimize çok şey kattı. Düzenli olarak pazartesi günleri yaptığımız toplantılarımız hayatımızın bir parçası; birikteliğimiz, yokluğunu hissettirecek bir güzellik oldu. Sayenizedir! Burada, sizlerle buluşmanın heyecanının bize yansımalarıdır! Sağ olun! Biz Ankaralı kadınlara heyecan ve güç kattınız.

Hazırlık Grubu olarak, birbirinden çok farklı alanlardan, çok farklı yapılardan birbirinden çok farklı kadınlardık. Bu süreçte, "uyum içinde bir arada", "dayanışma içinde", "hep birlikte emek verenler"dik. Birlikte olacağımız bu üç günde de aynen böyle olacağımıza ve buradan bu birlik-teliktin beslenmiş, güçlenmiş olarak ayrılacağımıza inanıyoruz. Hazırlık Grubu adına, bu buluşmaya maddi manevi destek veren kadınlara, kadın kuruluşlarına, kamu kuruluşlarına ve The British Council'a teşekkür ediyorum. Bu destekler olmasaydı, işimiz daha da güç olurdu.

Burada hepimiz sadece ve sadece "kadınlar" olarak bulunuyoruz. Hepimiz, bu çalışmaya kendi sesimizle, kendi sözümüzle katılacağız. Hepimiz, bu ülkenin kadınları ve kadınlarının sözcükleri, toplumsal gönüllü çalışmaların, mücadelelerin temsilcileriyiz. Hepimiz, bu çalışmaya emek verdiğimiz çeşitli sivil çalışmaların deneyim birikimini taşıyıp getirmiş bulunuyoruz.

Gündemimizde tek bir konu var: Ülkemizde kadınlar olarak yaşadığımız ayrımcılığın boyutlarını, biçimlerini ve türlerini yaşadığımız yerden somut örneklerle konuşmak, ortaya koymak.

Hedefimiz, Birleşmiş Milletler'e sunulacak 4.-5. Birleştirilmiş Ülke Raporu ile birlikte ele alınacak "Sivil Toplum Raporu"dur. Bu hedefe ulaşmak için, bu buluşma sırasında, her birimizin kişi ve sivil örgütler olarak yaşadıklarından, gözlediklerinden, bildiklerinden oluşan bir bilgi havuzu yaratacağız. Bu bilgi havuzumuz sayesinde, ülkemiz kadınları olarak uğradığımız ayrımcılığı tam da yaşamımıza değdiği, yaşamımızın

şöyle ya da böyle olmasını belirlediği yerden yakalayan, somut gerçeklere dayanan bir sivil toplum raporu hazırlayabileceğiz.

Sevgili kadınlar, Biz geleceği simgeliyoruz. Yarının demokratik gücünü üretiyoruz. Çalışmamıza da, raporumuza da bunu yansıtacağız.

Bugünü, çalışmamızın ana eksenini oluşturan Birleşmiş Milletler Kadına Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi ve Sözleşmeye ilişkin raporlamalar hakkında bilgilendirmeye ve elbette, en önemli işimiz olarak birbirimizi tanımaya ayırdık. Yarın, çalışma gruplarına ayrılacak ve çeşitli alanlarda yaşadığımız ayrımcılıkları konuşacağız. Üçüncü ve son güne, devletin kadına karşı sorumluluklarını nasıl, ne kadar sahiplendiğini ve yerine getirdiğini gösteren politikaların ve programların koordinatörlüğünü üstlenmesi gereken "ülke mekanizması" ya da Sözleşme'deki deyimle "ulusal mekanizma" konusunu ele alarak başlayacak ve ilaveten, bugün burada başlattığımız çalışmanın bundan sonraki sürecini konuşacağız. Ayrıca, kadınlara, çocuklara ve hayata getirdikleri savaşı, silahlanmayı konuşacağız.

Evet, gönül isterdi ki, bu güzel, heyecan dolu buluşmamız savaşı, sömürsüz bir dünyada gerçekleşmiş olsun. Sorunları değil, yaşamımızdaki güzellikleri ve hatta sadece baharı kutlamak için buluşmuş olalım. Sınırlarımızın hemen dibinde bir aydır yaşamakta olan savaşın sesi, gölgesi üzerimize, ruhumuza düşmemiş olsun. Gönülümüzün istediği olmadı. Buradan da tekrar etmek istiyoruz: Başlamasını engelleyemediğimiz bu savaşın bir an önce durdurulmasını, kadınların, çocukların, insanların yaralarının sarılmasını, evrensel kültürel varlıkların hızla koruma altına alınmasını istiyoruz. Birleşmiş Milletler'in ve tüm ülkelerin savaşı bir an önce durdurmak için etkin çaba harcamasını istiyoruz. Ülkemiz yetkililerini de bir kez daha savaşa taraf olmamaya çağırıyoruz.

Sevgili kadınlar, Dileğimiz, bu buluşmayı, birbirimizi duymuş, tanımış olarak tamamlamaktır. Diliyoruz ki, bizleri bilgilendiren, güçlendiren, yeni dayanışmalara, yeni işbirliklerine götüren, her şeyden önce bu ülkenin kadınlarını ve kadın hareketini "kadın" paydasında buluşturan bir üç gün yaşayalım. Kadınların eşit ve insani bir dünya yaratma mücadelesine katkıda bulunalım. Geleceği ellerimizde tuttuğumuzu hissedelim, hissettirelim.

Bu buluşmayı Hazırlık Grubu olarak hep birlikte düzenledik. Bundan sonrasını sizlerle birlikte, hepimizin değerli ve içten katkılarıyla en yararlı şekilde gerçekleştireceğiz. Biz, bu üç günü el ele veren ellerimize teslim ediyor, şu andan itibaren burada oluşan "bize" dahil oluyoruz.

Hazırlık Grubunda emek verenler olarak, bu duygu ve düşüncelerle, bu heyecan ve beklentilerle, bir kez daha hepinizi sevgiyle, saygıyla kucaklıyorum.

Birleşmiş Milletler Kadın Çalışmaları

Prof. Dr. Yakın Ertürk, "Birleşmiş Milletler sistemi içerisindeki kadın konusundaki kurumsal yapılanma, bu yöndeki araçlar ve bu araçların içindeki CEDAW" çerçevesinde bir konuşma yaptı.

"BM içindeki kurumsal yapılanmanın en başında Genel Kurul bulunmaktadır ve bütün kararlar Genel Kurul tarafından onaylanmaktadır. BM'nin ilk kuruluş yıllarında kadın hareketinin de etkisiyle ECOSOC (Ekonomik ve Sosyal Konsey) kurulmuş, bu konsey ile 'sosyal', 'kalkınma' ve 'kadın' konuları gündeme oturmuştur. BM içerisindeki bir başka birim, BM Genel Sekreteridir. Bu sekreteryaya Kofi Annan tarafından yönetilir ve BM içerisindeki çeşitli birimlere hizmet veren uzmanlardan oluşur. ECOSOC altında üç ayrı birim bulunmaktadır. Bunlar; İnsan Hakları Yüksek Komiserliği, INSTRAW (Kadın Konusunda Araştırma ve Eğitim Kurumu) ve UNIFEM (Kadın İçin Program ve Proje Oluşturma Kurumu) olarak sıralanır. Sekreteryaya altında DESA (Ekonomik ve Sosyal İşler Departmanı) içerisinde DAW vardır. Bu çerçevede üç ayaklı bir kurumsal yapılanma söz konusudur: Eğitim ve Araştırma, Uygulamalı Çalışmalar ve Politika Analizi. Ayrıca ECOSOC bünyesinde 9 farklı fonksiyonel komisyon bulunmaktadır. Bunlardan ikisi bizim için çok önemlidir. Birincisi, İnsan Hakları Komisyonu. Bu komisyon "Kadına Karşı Şiddete Karşı Raportör" geliştirmiştir. Temmuz ayında bu raportörün görevi son bulacaktır ve yeni raportör olarak Prof. Dr. Yakın Ertürk aday olarak gösterilmiştir. İkinci komisyon ise kadın konusunda bütün kararların kabul edildiği CSW (Kadının Statüsü Komisyonu) birimidir. Kurumsal yapının dışındaki araçlardan ilki, politika çerçevesini oluşturan Genel Kurul, ECOSOC ve CSW'nun aldığı kararlar, özellikle de Pekin Konferansı'ndaki Pekin Eylem Platformu ve Pekin+5 Özel Oturumu'ndaki temel kararlardır. İkinci araç ise, CWS tarafından uzun yıllar sürdürülen bir çalışmanın sonucu olan ve 1979 yılında Genel Kurul tarafından onaylanan CEDAW'dır. 1999 yılında da CEDAW Ek Protokolü onaylanmıştır. Türkiye hem bu sözleşmeye taraf olmuş hem de Ek Protokolü kabul etmiştir."

Prof. Dr. Yakın Ertürk, BM kurumsal yapılanmasını ve araçlarını anlattıktan sonra DAW tarafından hazırlanan ve içerisinde 1945 yılından 2000 yılına kadar BM'de, uluslararası kadın hareketinin ortaklaşa gerçekleştirdiği bütün olayların orijinal metinleriyle yer aldığı CD-ROM'u tanıtarak konuşmasını noktaladı.

CEDAW Sözleşmesi ve İhtiyari Protokolü, Ülke Raporu ve Gölge Rapor

Prof. Dr. Feride Acar konuşmasında CEDAW Sözleşmesi'nin ve bu sözleşmenin ana prensiplerinin ne olduğu, sözleşme denetiminin nasıl yapıldığı ve STK raporlarının nasıl olması gerektiği konularında açıklama yaptı. CEDAW Sözleşmesi, BM'nin "Siyasi Medeni Haklar", "Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklar", "İrk Ayrımcılığına Karşı Sözleşme", "İşkenceye Karşı Sözleşme" ve "Çocuk Hakları Sözleşmesi"nin de içinde bulunduğu 6 temel sözleşmeden biri.

CEDAW Sözleşmesi dünya kadın hareketinin ve BM çatısı altındaki İnsan Hakları camiasını oluşturan bir yapı sonucunda doğmuştur ve CEDAW Komitesi bu sözleşmenin denetim organıdır. Bir uluslararası sözleşme olan CEDAW'ın bağlayıcı olabilmesi için sadece imzalanmış olması yeterli değildir; aynı zamanda bu sözleşmeye taraf olmak gereklidir. Bu sözleşmeye taraf olurken ülkeler bazı maddelere çekince koyma hakkına sahiptir, fakat konulacak bu çekincelerin sözleşmenin özü niteliğindeki düzenlemelere aykırı olmaması gerekmektedir. Devletler, yükümlü oldukları uygulamaların belirtildiği ve ayrımcılığın açılımının yapıldığı 2. maddeye ve aile ve evlilikle ilgili açıklamaların yapıldığı 16. maddeye çekince koyamazlar. Sözleşmenin 1. maddesinde ayrımcılığın tanımı yapılmıştır. Buna göre; "Cinsiyete dayalı olarak kadınların, medeni statülerine bakılmaksızın temel insan haklarından yararlanmalarını engelleyici, kısıtlayıcı ve dışlayıcı her türlü davranış, kadınlara karşı ayrımcılıktır." Bu madde sözleşmenin çıkış noktasıdır. Bu bağlamda CEDAW, eski yaklaşımları aşan bir belgedir. Bu belge ile sadece kamusal alana değil, özel alana da vurgu yapılmıştır, yani taraf olan devletlerin bir başka yükümlülüğü de üçüncü şahıslar tarafından kadına yapılan ayrımcılığı engellemek, önlemek ve bunu yapanları cezalandırmaktır. Bu doğrultuda, özel alana da devletin müdahalesi söz konusudur. Bu sözleşme yansız bir sözleşme değildir, yani kadın erkek eşitliği için değil, kadın içindir. Sözleşme, kadının anne veya eş olarak değil, birey olarak haklara sahip olduğunu belirtir. Ayrıca CEDAW her alanda kadına karşı ayrımcılıktan ne kastedildiğini açıklamak ve nelerin yapılmamasını belirtmek suretiyle bütüncül bir belge özelliğini de taşımaktadır.

Hem doğrudan hem de dolaylı olarak ayrımcılığa karşı çıkan bir sözleşme olan CEDAW, taraf olan devletlere gizli ya da açık her türlü ayrımcılığı ortadan kaldırma yükümlülüğünü getirmiştir. Sadece yasal olarak ayrımcılığın kaldırılması gerekli olmakla birlikte, yeterli değildir; aynı zamanda yasal olarak kadınlara verilen hakların uygulamaya geçirilmesi gerekir.

CEDAW Sözleşmesi'nin diğer insan hakları sözleşmelerinden farklı olan noktası, sadece ayrımcılık kavramını genişletmesi değil aynı zamanda "Kültürel Görecelik" kavramını kabul etmemesidir, yani taraf olan devletler her türlü kültürel, dinî ve geleneksel ayrımcılığı

ortadan kaldırma sorumluluğu taşımaktadır.

CEDAW'a taraf olan devletler "İhtiyari Protokol" yoluyla denetlenir. Bu protokol ile kadınlar, iki yeni hak kazanmıştır. Bunlardan ilki, İhtiyari Protokol'e de üye olan devletlerde kadınların bireysel olarak ya da grup halinde, ulusal hukuk yollarını tükettikten sonra, komiteye başvuru hakkını kazanmalarıdır. İkincisi ise, taraf olan devletlerde, şikayetler sonucunda kadın hakları ihlalleri tespit edildiği takdirde, komitenin bu devletlere yönelik denetim yapma hakkının olmasıdır. İhtiyari Protokol kabul edilene kadar CEDAW Sözleşmesi'ne taraf olan devletlerin denetimi komiteye sundukları raporlar doğrultusunda yapılmaktadır. Bu sözleşme doğrultusunda taraf olan devletler komiteye, taraf olduktan 1 yıl sonra bir rapor ve sonrasında 4 yılda bir rapor sunmakla yükümlüdür. Bu raporlar önce "Ön Komite" tarafından incelenir ve raporu veren devlete yazılı olarak sorular yöneltilir. Devletlerin bu soruları 3 ay içerisinde cevaplamalarının ardından komite devleti toplantıya davet eder. Komitenin esas muhatabı devlettir, fakat STK'lar bu süreçte hem ön kurulun çalışmalarına hem de komitenin çalışmalarına "gölge raporlar" iletmek yoluyla veya toplantıya STK temsilcilerinin bireysel katılımı ile dahil olabilmektedirler. Bu katılımın önemi, komitenin verdiği kararların STK tabanına yayılmasını sağlamak ve çıkan sonuçlar doğrultusunda yapılacak çalışmaların devlet ve STK işbirliği ile olmasına olanak tanımasıdır.

STK'lar raporlarını tercihen "Ön Komite" çalışması öncesinde yollamalıdır. Bu gölge raporlar farklı şekillerde ortaya çıkabilir; tek bir gölge raporu olabilir ya da farklı STK'ların hazırlamış olduğu birden fazla gölge raporu komiteye sunulabilir. Ayrıca, bu raporlar devletin raporunu eleştirebilir, tamamlayabilir, genişletebilir, doğrulayabilir ve STK'ların öncelikli alanlarını somutlayabilirler ya da bunların hepsini bir arada yapabilirler. STK raporlarının formatı kesinleşmiş değildir, fakat farklı konular üzerinde bir rapor olacağına sözleşme maddeleri doğrultusunda sırayla gidilmesi önerilir.

Komite, toplantıya katılan STK'lara bir öğleden sonrayı oturum olarak ayırır ve her ülkeye 5 dakika söz hakkı tanır. Burada STK'ların yapması gereken, zaman sınırlaması olduğu için işbirliği yapmak ve yazılı olan gölge raporunun özetini komiteye sunmaktır.

Kadın Kuruluşları Veri Tabanı Çalışması

Yıldız Ecevit, lobicilik faaliyetlerinin kadın hareketi için ne kadar önemli olduğunu söyleyerek başladı konuşmasına. 1980 sonrası kadın hareketinin son yirmi yılda birlikte hareket etme geleneğinin önceki yıllara kıyasla ivme kazanmasına rağmen yine de istenilen düzeye ulaşmadığını vurguladı. Ecevit, bu ivmeyi 1980 sonrasında öncelikle büyük şehirlerde başlayan kadın hareketinin dalga dalga küçük şehirlerle yayılmasıyla ve çeşitlenmesiyle açıkladı. Böylesine yayılan ve çeşitlenen kadın örgütlenmesinin en büyük eksikliğinin, "biri birini tanımamak ve birlikte çalışma deneyiminden yoksun olmak" olduğunu söyleyen Yıldız Ecevit, Uçan Süpürge'nin kuruluş amaçlarından birinin kadın örgütleri arasında güç birliği oluşturmak, ortak çalışmalar yapmak ve deneyim aktarmak olduğunu altını çizdi. Veri Tabanı çalışmasının temel amacını kadının gücünün varlığını göstermek ve kadın örgütlenmesinin haritasını çıkartmak olarak tanımlayan Yıldız Ecevit, Uçan Süpürge'nin bu amaçla hayata geçirdiği diğer projelerden de bahsetti. Ecevit şöyle dedi: "Uçan Haber adlı bültenimizde ilk önce kadın örgütlerini tanıtmaya başladık. Daha sonra web üzerinde Veri Tabanı ve Yerel Kadın Muhabirler Ağı projeleriyle bu amacı gerçekleştirmek için önemli adımlar attık. Bütün bunları birleştiren Kadın Kuruluşları Veri Tabanı projesi ise en heyecan verici çalışmalarımızdan biri. Bu çalışma sırasında araştırmacılara kapılarını açan tüm kuruluşların temsilcilerine teşekkür ederiz."

Uçan Süpürge'nin hazırladığı "Türkiye'de Kadın Örgütleri Rehberi 2003" adlı CD'yi sine-vizyon gösterisiyle konuklara tanıtırken, bir yandan da çalışmanın nasıl yürütüldüğü üzerine kısa bilgiler verdi Yıldız Ecevit. Bu bilgilerin CD olarak dağıtılmasının nedeni, internet erişimi olmayan kadın örgütlerine de ulaşabilmek

olarak tanımlandı. 17 Şubat-3 Nisan 2003 tarihleri arasında gerçekleştirilen bu çalışmaya, 41 ilde toplam 316 kuruluşu kapsıyor. Bu çalışmaya katılan gençlere de teşekkür etmeyi ihmal etmeyen Yıldız Ecevit, bundan sonra kadın hareketinin gençler tarafından yürütüleceğini vurguladı.

CD'nin 'tarihçe' kısmı hakkında bilgi veren Ecevit, Türkiye'de kadın hareketinin tarihi üzerine kısa bir açıklama yaptı; 1919 yılında kurulan Anadolu Kadın Müdafaa-i Vatan Cemiyeti'ni, 1924 yılında kurulan Türk Kadınlar Birliği'ni ve 1970'lerde kadın hareketine damgasını vuran İlerici Kadınlar Derneği'ni özellikle vurguladı. 1980'lerden sonra ise kadın örgütlerinin II. Dalga Kadın Hareketi içinde değerlendirilmesi gerektiğini belirtti. Yıldız Ecevit, özellikle 1990'lardan sonra kadın örgütlenmesinin hem sayı olarak arttığını hem de çeşitlendiğini altını çizerek tamamladı.

CEDAW STK Raporunun Hazırlanması, Sunulması ve Görüşülmesi Süreci

İpek İlkharacan

Bu toplantıda sivil toplum örgütleri temsilcileri olarak bir araya geldiniz ve Kadına Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Komitesi'nin (KKHTAÖS), Türkiye'yi dördüncü gözden geçirme aşamasına yönelik olarak bilgilendiriyorsunuz; alternatif sivil raporların ("gölge" raporların) hazırlanması konusunda beyin fırtınası yapıyorsunuz.

Bu toplantıyı düzenleyen arkadaşlar, 1997'de gerçekleşmiş olan üçüncü gözden geçirme sürecine Türkiye'den katılmış bir sivil toplum temsilcisi olarak benden deneyimlerimi paylaşmamı istediler. Ben o sıralarda Kadının İnsan Hakları-Yeni Çözümler Vakfı'nda aktif olarak çalışmaktaydım. 1993'te kurulan bu vakıf gerek Türkiye'de gerekse uluslararası alanda lobicilik, insan hakları eğitimi, araştırma ve yayıncılık faaliyetleri yürütmekteydi. 1996 yılında Uluslararası Kadın Hakları Eşitlik İzleme Komitesi (İngilizce kısaltılmış adıyla IWRAW) isimli bir sivil toplum örgütü bizimle ilişkiye geçerek Türkiye'de KKHTAÖS'nin uygulanması konusunda bilgi istemişti. IWRAW kadın örgütlerine ve B.M. gibi uluslararası hükümet kuruluşlarına yönelik periyodik bir bülten hazırlamakta ve bu bültende Sözleşmenin değişik ülkelerde uygulanması ile ilgili haberler vermektedir. Türkiye'nin üçüncü gözden geçirme süreci yaklaşmakta olduğu için, bizdeki gelişmeleri de bu bültenlerine almak istiyorlardı. Bu şekilde kendileri ile yazışmaya başladık. Daha sonra B.M. Kadın Kalkınma Fonu (UNIFEM) ve IWRAW'un ortak olarak hazırladıkları bir atölye çalışmasına davet aldık. Bu çalışmanın başlığı "Küresel'den Yerel'e: Bir Sözleşme Denetleme ve Uygulama Projesi" idi. Sanırım toplantı başlığı yeterince kendini açıklıyor. UNIFEM ve IWRAW'un yapmak istedikleri, Kadına Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Komitesi'nin ülke raporlarını gözden geçirme sürecine, yerel kadın örgütlerinin katılımını sağlamayı amaçlayan bir pilot projeydi. Bunun için 1997 Ocak ayında Komite tarafından gözden geçirilecek yedi ülkenin her birinden birer kadın örgütünü bu toplantıda bir alternatif rapor sunmak ve lobicilik yapmak üzere davet ediyorlardı. Davet mektubunu Aralık 1996'da almıştık ve toplantı tam bir ay sonra, Ocak 1997'de yapılacaktı. Alternatif raporu hazırlamak için çok az zamanımız vardı. O zamanlarda aktif olarak çalışmakta olan ve İstanbul'daki feminist grupların kurduğu Eşitlik İzleme Komitesi (EŞ-İZ) ve aynı zamanda Mor Çatı'daki arkadaşlarımıza da danışarak rapora öncelikle girmesi gerektiğini düşündüğümüz temel konuları belirledik ve beş sayfalık bir rapor hazırladık.

Alternatif rapor kadın hakları açısından acil eylem talebinde bulunduğumuz dokuz konuyu üç ana başlık altında ele almaktaydı. Ana başlıklar "yasal reformlar", "uygulamaya yönelik eylem programları" ve "administratif önlemler" olarak belirlenmişti. Bu başlıklar altında belirttiğimiz noktalar da şöyleydi:

"Yasal Reformlar" başlığı altında; Medeni Kanun'un mevcut haliyle Sözleşmenin yasalar önünde kadın-erkek eşitliğini öngören 15. maddesi ile geliştiğine dikkat çekerek acil reform gerekliliğini vurguladık. Raporda Medeni Kanun reformu için Türkiye'deki kadın örgütlerinin yıllardan beri süren bir mücadele içinde olduğunu, bazı maddelerin düzeltilmesine rağmen halen eşitlik ilkesiyle çelişen maddelerin var olduğunu ve bu yüzden Türk hükümetinin Sözleşmeyi imzalarken 9., 15., 16. ve 29. maddelere çekinceler koyduğunu açıkladık; bu çekincelerin bir an önce kaldırılarak bu yasal reformların yapılması gerekliliğini vurguladık.

Ayrıca dikkat çektiğimiz başka bir yasal reform da "namus cinayetlerinin" önlenmesine yönelik olarak TCK çerçevesinde özel bir düzenleme idi. "Uygulamaya Yönelik Eylem Programları" başlığı altında yer alan taleplerimiz ise şöyleydi:

- kadınlara yasal hakları konusunda danışmanlık ve destek verecek birimlerin kurulması ve bunların ülke çapında yaygınlaştırılması;
- şiddet gören kadınlara hizmet verecek sığınma evleri ve acil yardım telefon hatlarının kurulması ve bunların ülke çapında yaygınlaştırılması;
- namus cinayetlerini engellemeye yönelik gerekli yasal ve kurumsal önlemlerin alınması;
- yasa yapıcı ve uygulayıcıların (yani hakim, savcı ve polislerin) toplumsal cinsiyet duyarlılığı eğitiminden geçirilmesi (özellikle kadına karşı şiddeti önlemeye yönelik kanunların uygulanması konusunda);
- Kadınların işgücüne katılım oranlarının çok düşük olduğu göz önünde bulundurularak ev dışında gelir karşılığı çalışmalarını desteklemeye yönelik programların uygulanması.

Kadınlar için destek veren birim ve programların genelde ülkenin batı bölgelerinde ve büyük şehirlerde yoğunlaştığını vurguladık; bunların ülke geneline yayılmasının ve özellikle de Doğu ve Güneydoğu bölgelerinde hizmet gerekliliğinin üzerinde durduk.

"Administratif Önlemler" başlığı altında; Kadının Statüsü ve Sorunları Genel Müdürlüğü'nün, 1990 yılında özellikle KKHTAÖS gereklerinin hükümet tarafından

yerine getirilmesinde aktif çalışmak üzere kurulduğunu ancak son derece kısıtlı kaynaklar ve kısıtlayıcı bir yönetmelikle çalıştığını ve bu yüzden hedeflerine ulaşmakta güçlük çektiğini vurguladık.

Üniversitelerde kurulan kadın çalışmaları birimlerinin ve Devlet İstatistik Enstitüsü'nde Kadın İstatistikleri biriminin açılmasını olumlu administratif gelişmeler olarak değerlendirdik; KSSGM'nin kaynaklarının artırılması ve yetkilerinin genişletilmesi çağrısında bulunduk. Ayrıca hükümetin ve devlet kuruluşlarının kadın haklarının ilerlemesi konusunda ele aldığı resmi inisiyatifler çerçevesinde, sivil kadın örgütlerini muhatap alması ve ortak hareket ettiği partnerler olarak görmesi gerekliliğini vurguladık.

Rapor işte bu yukarıda bahsettiğim konuları az, öz ve net bir biçimde beş sayfada toparlamaktaydı. Bu rapora bir de kadının insan hakları ihlalleri açısından kanayan yaramız olan namus cinayetleri konusunda Türkiye'deki durumu açıklayan ve acil eylem çağrısında bulunan iki sayfalık bir not eklendi. Böylece toplam rapor yedi sayfa oldu.

Bu raporu yazarken içerik ve biçim açısından dikkat ettiğimiz kriterlere burada kısaca değinmekte sanırım fayda var. Her şeyden önce içerik olarak tamamıyla hükümetin iradesinde olan yasal reformlar ve administratif önlemler raporda ön planda yer aldı. Zira bu raporun amacı B.M. platformunda, Türk hükümetinin 1985'den beri taraf olduğu KKHTAÖS uyarınca yapmayı taahhüt ettiği ama henüz gerçekleştirmediği uygulamaları ön plana çıkarmasıydı. Böylece KKHTAÖ Komitesi aracılığı ile hükümet üzerinde bir baskı unsuru yaratmak istiyorduk. Ayrıca taleplerimizi mümkün olduğu kadar pratik ve somut hedeflere yönelik olarak hazırlamaya özen gösterdik. Acil eylemler kısmında uzun yıllardan beri Türkiye'deki kadın hareketinin en temel mobilizasyon unsuru olan "kadına karşı şiddet" konusunu ön plana çıkardık. Ve bu konuda gene resmi iradeye bağlı olan yasa yapıcı/uygulayıcıların eğitimi ve yasal haklar konusundaki destek birimlerinin ve kadın sığınma evlerinin ülke çapında yaygınlaştırılması taleplerini ön plana çıkardık.

Format açısından dikkat ettiğimiz en önemli kriterler ise şöyleydi:

- Raporun kısa, az ve öz olması;
- Net ve kolay anlaşılır olması;
- İfade edilen taleplerin Sözleşme maddeleriyle direkt olarak ilişkilendirilmesi. Bunlar önemli kriterlerdi, zira Komite toplantılarında kısa zamanda en az yedi-sekiz ülkenin resmi raporları gözden geçiriliyor. Resmi raporlar tipik olarak sayfalarda süren,

ağdalı bir dille yazılan uzun raporlar oluyor. Ayrıca Komite üyelerine toplantı süresince bir çok uluslararası (ve artık ulusal-yerel) sivil toplum kuruluşları da alternatif raporlar sunuyorlar. Yani anlayacağınız, Komite üyeleri -tabiri caizse- tam bir bilgi ve rapor bombardımanına tutuluyorlar. Bu yüzden ellerine verilen her dokümanı kelimesi kelimesine okumalarını beklemek gerçekçi değil. Haliyle sunulan yazılı bir rapor ne kadar kolay anlaşılır, kısa, ve öz olursa o kadar iyi. Ben New York'taki Komite toplantısı esnasında ortalandaki evrak yoğunluğunu ve Komite üyelerinin gün geçtikçe yüzlerinde belirtmeye başlayan yorgun ifadeyi görünce, bizim hazırladığımız yedi sayfalık raporun bile çok uzun olduğunu düşünerek şöyle bir yola başvurmuştum: Önlü arkalı bir sayfaya rapordaki taleplerimizi "bullet points" olarak, daha kısa ifade eden, büyük puntolarla bir özet hazırladım ve bu özeti raporun başına ekleyerek öylece dağıttım.

Raporun içeriği ve biçimi ile ilgili olarak bu özet bilgilerin ötesinde, sizlerle bir de lobicilik süreci ile ilgili birkaç deneyim paylaşmak istiyorum. 1997 Ocak ayında UNIFEM ve IWRAW'un davetlisi olarak Fas, Bangladeş, Slovenya, Türkiye, Venezuela, Filipinler ve Kanada'dan yedi kadın örgütünün temsilcileri olarak New York'ta bir araya geldik. İki günlük bir atölye çalışması kapsamında alternatif raporlarımızı birbirimizle paylaştık ve lobicilik faaliyetleri için stratejilerimizi belirledik. Bu başka ülkelerden gelen arkadaşlarla olan etkileşim de oldukça faydalıydı, zira birbirimizden gerek raporların hazırlanması gerekse stratejiler konusunda destek aldık. Örneğin, bizim raporumuz İngilizce olarak hazırlanmıştı. Halbuki ben New York'a vardığımda farkına vardım ki Komite üyelerinin bir kısmının İngilizcesi iyi değil; Fransızca'yı tercih ediyorlar. Fas'taki kadın örgütünden gelen arkadaş ile oturup bir akşam, bizim önlü arkalı iki sayfalık Türkiye özetini Fransızca'ya çevirdik ve bunu Fransızca bilen Komite üyelerine dağıttık.

Komite toplantısının ilk gününün akşamı UNIFEM ve IWRAW bir davet vererek Komite üyeleri ile bizleri - yani gözden geçirilecek ülkelerden gelen STK temsilcilerini -bir araya getirdi. Böylece raporlarımızda belirttiğimiz sorunları ve talepleri ayrıca yüz yüze Komite üyelerine ifade edecek bir ortam sağlanmış oldu. Bu da önemliydi, zira aksi takdirde STK temsilcileri olarak Komite toplantısının yapıldığı salonda size ayrılan bir bölümde oturuyorsunuz ve resmi toplantıya katılımınız yalnızca gözlemci sıfatıyla mümkün oluyor. Bu yüzden Komite üyeleriyle yazılı raporunuzu dağıtmanız dışında herhangi bir etkileşim mümkün değil. Hiç unutmuyorum, STK temsilcileriyle yaptığımız atölye çalışmasında, aramızdan biri "Komite

üyeleriyle nasıl doğrudan konuşabiliriz?" diye bir soru yöneltmişti. Atölye kolaylaştırıcısı IWRAW'lu arkadaş da etkileşim yollarından biri olarak "Komite üyeleri arada tualete gitmek için salondan dışarı çıkar; siz de o sırada arkalarından giderek koridorda onları yakalayıp belki bir konuşma fırsatı elde edebilirsiniz." demişti. Anlayacağınız, resmi toplantıya sadece gözlemci sıfatıyla katılan bir sivil toplum örgütü temsilcisi olarak orada bulunuyorsunuz ve halen öyle mi bilmiyorum ama 1997'de maalesef durum oydu, ki Komite üyelerinin büyük çoğunluğu da o yoğun toplantı temposu içerisinde sivil toplum örgütü temsilcileri ile konuşmak ve danışmak için özel bir çaba gösterecek durumda olmuyorlar. Sonuçta Komite üyeleriyle etkileşim için sadece informal kanallar var; onları da sizin zorlamanız gerekiyor.

Bizim Komite üyeleriyle etkileşimi sağlamak için kullandığımız kanallardan biri de şuydu: Komitenin 23 üyesi de ayrı ülkelerden geliyorlar. Eğer kendi ülkenizin vatandaşı bir komite üyesi varsa, haliyle onunla ilişki kurmak daha kolay oluyor. Örneğin ben de o zaman Komite üyesi olan Feride Acar'la bu şekilde tanışmıştım. Bir komite üyesinin kendi ülkesinin delegasyonuna hassas konularda soru yöneltmesi zor olabilir. Ancak biz şöyle bir şey yapmıştık; sivil toplum örgütleri temsilcileri olarak toplantıdan önce bir araya geldiğimiz için birbirimizin raporlarından haberimiz olmuştu. Kendi ülkelerimizden olan komite üyelerine giderek diğer ülkelerin alternatif raporlarındaki konulara dikkat çekmiştik. Örneğin, ben Türkiye'den bir kadın örgütünün temsilcisi olarak Feride Acar ile daha rahat ilişkiye girmiş ve mesela Fas'tan gelen sivil toplum örgütü temsilcisinin raporundaki bazı konulara dikkatini çekmiştim ki bu ülkenin gözden geçirme aşamasında etkili olabilsin. Türkiye'nin hükümet delegasyonu, o zamanki Kadından Sorumlu Devlet Bakanı Işıl Saygın başkanlığında gelmişti. Delegasyon raporunu gene resmi delege olarak gelen ve delegasyonun sözcülüğü görevini üstlenen Yakın Ertürk sundu. Bu arada değinmeden edemeyeceğim bir nokta var ki o da Türkiye'nin resmi rapor ve sunuşundaki bir özellikti. Diğer ülkelerin resmi raporlarına oranla, hükümet başarısızlıklarını - yani Sözleşmeyi uygulamadaki aksaklıkları - nispeten daha açık yüreklilikle ortaya koyan bir tavır vardı. Sanırım bu delegasyonda sadece bürokrat üyelerin değil de, Yakın Ertürk ya da Yeşim Arat gibi kadın çalışmaları içinde bulunan, feminist kimlikleriyle kendilerini ortaya koyan üyelerin bulunmasının önemli rolü oldu. Bu unsuru ile Türkiye resmi delegasyonunun raporu ve sunuşu Komite üyelerinden takdir toplamıştı.

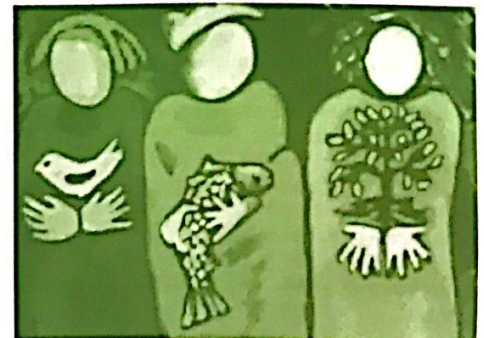
Daha sonra Komite Türkiye delegasyonuna

elliye aşkın soru yöneltti. Bizim sunduğumuz alternatif raporda vurgulanan her bir sorun Komite üyeleri tarafından bu resmi platformda dile getirildi, ve resmi delegasyon üyeleri de yanıtlamak durumunda kaldı. Tabii ki bu sorular ve yanıtların her biri B.M. tarafından oluşturulan resmi kayıtlara geçmiş ve bu şekilde Ankara'ya iletilmiş oldu. Bu da gölge raporun ve bu lobicilik sürecinin en azından bir yere kadar amaçlarına ulaştığının bir göstergesiydi.

"Bir yere kadar" hedeflere ulaştık diyorum zira New York'ta B.M.'de "gölge" raporun sunulması, lobicilik sürecinin sadece birinci aşaması. Bunun ötesinde ülkeye geri dönüşümüzde o resmi platformda delegasyon tarafından verilen vaatlerin yerine getirilip getirilmediğinin izlenmesi ve lobiciliğin aktif olarak devam etmesi gerekiyor. Eğer ülke içinde sivil örgütler tarafından böyle bir izleme ve denetleme gerçekleşmezse, o zaman resmi kurumlar verdikleri taahhütleri gerçekleştirmek üzere kendilerini bir baskı altında hissetmiyorlar, ve haliyle yalnızca B.M. platformunda "gölge" rapor sunmanın da bir anlamı kalmıyor. Bizim geri dönüşümüzde ilk aşamada devam ettirdiğimiz lobicilik faaliyetleri şöyleydi:

- medya aracılığı ile B.M. platformunda yapılan tartışmaları kamuoyuna duyurduk;
- kadın kuruluşları ile deneyimlerimizi paylaştık;
- alternatif rapor aynı zamanda KSSGM'nin hazırladığı resmi rapor kitabına bir ek olarak dahil edildi
- IWRAW gibi uluslararası kadın örgütlerine talep edildikçe Türkiye'de Sözleşmenin gereklerinin yerine getirilmesine dair bilgi vermeye devam ettik.

Bunun ötesinde diğer kadın örgütleri ile ülke içindeki kampanya çalışmalarına devam ettik. Bu kampanya çalışmalarının bazılarının kısaca örnek vermek gerekirse, Türk Medeni Kanunu'nun kadın -erkek eşitliğini sağlayacak şekilde değişmesi için Türkiye'nin dört bir yanından kadın örgütlerinin yürüttüğü kampanyayı, KKHTAÖS'nin İhtiyari Protokolü'nün TBMM tarafından imzalanması ve onaylanması için yürütülen kampanyaları, ve Türk Ceza Kanunu'nun kadına karşı ayrımcılığı önleyecek şekilde değiştirilmesine yönelik çalışmaları sayabiliriz.

Silahsızlanma ve Kadın

Nazire Dedeman

Umut Vakfını; gençlerimizi şiddetten uzak, hukuken üstünlüğüne inanan ve bu sorumlulukları taşıran de uyuzşıklıkları barışçıl yollarla çöze-bilen bireysel yetiştirmek üzere kurduk. Böyle bir çerçeve içerisinde de "Bireysel Silahlanmaya Hayır" çalışmalarımızı başlattık.

Çocuklarımız maalesef gözlerini şiddetin hakim olduğu bir topluma açıyorlar. Ailede şiddet çocuğun rehabilitasyonu için uygulanıyor. Okullarda şiddetin çözümü getirdiğine inanarak büyüyorlar ve ileriki yaşlarında kendileri şiddet uygulamaya başlıyor.

Amacımız; şiddet uygulamanın, insan haklarını ihlal etmenin en uç noktadaki aletini yani silahı günlük yaşamımızdan çıkartmaktır. Bu sadece bireylerin bilinçle silahsızlanması ile mümkün olabilir. Bu süreçte kadınların katkısı büyük olacaktır. Çünkü toplumumuzda erkekler silahlanır ve maalesef kadınlar ve çocuklar bu silahların gölgesinde ve baskısında yaşarlar.

Aynı toplum içinde yaşayan bireylerin herhangi bir ideolojiye ait olmaksızın ateşli silahlar, bıçaklar ve diğer aletlerle donanması "Bireysel Silahlanma" olarak tanımlanır. Bireysel silahlanmada örgütlenme söz konusu değildir. Devletlerin birbirlerine karşı veya savunma amaçlı silahlanmaları, bireysel silahlanma kapsamında tutulmaz. Bireysel silahlanma ile mücadele, en az silahlanma ile mücadele kadar önemlidir. Bu iki farklı kavramın insanlığa verdiği zararlar aslında eşittir. 2001 yılı içerisinde savaşta hayatını kaybedenlerin sayısı raporlara 300 bin kişi olarak geçenken, aynı yıl içerisinde barışın hüküm sürdüğüne inanılan toplumlarda ateşli silahlarla işlenen cinayetler, gerçekleşen kazalar ve intiharlar neticesinde 200 bin kişi hayatını kaybetmiştir. Savaş samimiyetle duyurulduğumuz bugünlerde asla unutmamalıyız ki kendi yurttaşının hak ve hukukuna saygı göstermeyen bireylerden, ötekilerden, farklı olanların hak ve hukukuna duyarlı olmaları beklenemez. Önce kendi içimizde sinsiçe süren savaşı durdurmalıyız.

Şimdi bireysel silahlanma mazeretlerine bakalım. İnsanımız hangi gerekçelerle silah talep ediyor? BAPAM tarafından yapılan araştırmada 10 bin silah ruhsatı başvurusu içinde mazeretlerin dağılımı şöyle tespit edilmiş.

İş riski nedeniyle %35
Evde bulunsun diye %23.6
Merak ve hobi olarak %16.7
Avcılık ve atıcılık gerekçesiyle %12.7
Meslek gereği %6.8
Hatura yani intikal nedeniyle %5.2

Bunlar kağıt üzerinde beyan edilmiş, kanuna uydurulmuş gerekçeler. İşin gerçek yüzündeyse sorunun çok daha vahim olduğu işaret eden gerekçe nedenleri var. Şimdi bunları sıralayalım. Toplumumuzda, bildiğiniz gibi çok büyük çoğunlukla erkekler silahlanmaktadır. Dolayısıyla şunu ifade etmek yanlış olmayacaktır; erkekler kontrol edemedikleri ilkel güdülerini nedeniyle silahlanırlar. İnsanlar iki güdü ile doğarlar; birincisi üreme, ikincisi ise şiddet. Bu güdülerin çok küçük yaşlardan itibaren eğitilmeleri gerekir. Bunların kontrolsüz şekilde tatmin edilmesi, ileri yaşlarda ruhsal bozukluklara sebep verir. Buradan hareketle Umud Vakfı, “Çocukları Oyuncak Silahlarda Arındırma” kampanyası başlattı.

Mesajımız şu: Çocuklarınızın içinde doğuştan var olan şiddet güdüsünü oyuncak silahlarla bastırmaya çalışmayın! Doğru olan, çocuğunuzun bu güdüsünü kontrol etmesini öğretmektir. Bu çocuğun elindeki oyuncak silah, yetişkin yaşında gerçek silaha dönüşür ve ilkel şiddet güdüsünü kontrol etmeyi öğrenmemiş kişi silahını kullanacaktır.

Bir diğer silahlanma nedeni, toplumda rağbet görme isteğidir. Silah hem bizim toplumumuzda hem diğer bazı toplumlarda atılımın, beğenin, üstün olmanın, kazanmanın simgesidir. Freud'a göre gayet açık ve net olarak silah erkeklilik simgesidir ve silahla ilgili olarak yapılan eylemler de erkeklik organının yaptığı eylemlere paraleldir.

Şilâh; güç göstermenin, kahramanlığın, yenmenin, yiğitliğin, zafer kazanmanın simgesidir.

Can güvenliği mazeretine sığınarak silah edenlerin asıl gerekçesi, aslında kendilerinin de farkında olmadıkları topluma ve kendine güvensizliktir; ki aslında kendileri de bunun farkında değildir. Topluma ve kendisine güvenmeyen insanlar silahın gölgesine sığınır. Biliyoruz ki bizim toplumumuzda bir neşeyi, bir sevinci, saygıyı ifade etme biçimidir ateş etmek. Yani bireyler sadece olumsuz duygularını değil her türlü duygularını silahla ifade ediyorlar. Bunun içindir ki bir futbol maçının ortesinde kazanan takımın taraftarları da havaya ateş ediyor, kaybeden takımın taraftarı da ateş ediyor. Burada insanın aklına şu geliyor; erkek adam ağlamaz, gülmez.

Silaha ragbet etmenin bir nedeni de silah kullanmanın toplumumuzda halk geleneği olduğudur. Bu doğru değil. Silah taşımak Türk halkının geleneği değildir. Dünyada bütün ilkel halkların geleneği böyledir. İlkel halklar silah kullanır. Medeniyet seviyesi yükseldikçe bu gelenek ortadan kalkar. Toplumumuzda kimler silahlanıyor? Erkekler! Türk halkı sadece erkeklerden ibaret değil. Kadınlar silahlanmıyor.

Bir diğer silahlanma nedeniyse korkudur. Etkin bir eğitim aracı da olması beklene medya maalesef toplumdaki korkuyu körükler nitelikte haberler ve abartılı programlar yapmaktadır. Dizilerde şiddet sıklıkla yer almaktadır ve şiddete çözüm olarak önümüze silah konulmaktadır. Şiddete maruz kalan ya da korkusu olan, polise gitmez, bir silah edinir.

Erkek adamın silahı olur. Toplumumuzda erkek çocuğu silahlandırma yaşı sünnet yaşıdır. Erkek çocuğun artık erişkinler grubuna geçebilmesi için mutlaka silahlâ temas etmesi, silah kullanmayı öğrenmesi gereklidir. Kan davaları ve namus cinayetleri! Adam öldürmekle toplumda kendilerine saygın yer edinecekleri, şana ve şöhrete kavuşacakları, kahraman olacakları öğretisiyle yetiştiriliyor çocuklarımız.

Silahın modası olur mu? Oluyor. Renk renk, cins cins silahlar piyasaya sürülüyor. En pahalısı ve gösterişlisi, altın kabalısı, sedef kakmalısı... Bireyler silahlarını birbirlerine gösterip hava atıyorlar. Tıpkı cep telefonlarında olduğu gibi, ihtiyaç olsun olmasın silah sahibi olmak moda.

Burada tüm bahsedilen nedenlerin ötesinde basit anlamda insanlar suç işlemek için de silah sahibi oluyorlar: İntihar etmek. Sorunlu insanların silah edinmesi kadar korkunç bir şey olamaz. En ufak kişilik bozukluğu olan birey herhangi bir basit sebeple karşısındakini vurabileceği gibi, intihar da edebilir. İntihar etmek isteyenler için yöntemler çok ancak, silahla intihar etmek kişiye statü kazandırıyor.

Bireysel silahlanmanın gerçek nedenlerini sıraladıktan sonra şu çok önemli noktayı bir kere daha hatırlamakta fayda var: Silah, hem ölen hem de öldürülen tarafı mağdur kılar. Böylece bireysel silahtsızlanma kavramına değindikten sonra, bu toplumsal sorunumuzda acaba kadının yeri nedir, sorusunu sormak gerek.

Adli Tıp Enstitüsü'nün geriye dönük 12 yılı içine alan bir araştırmasında tüm eş öldürme vakalarında silah kullanımının %35 oranında olduğunu görüyoruz.

2000 yılında İstanbul'da tek kadın tutuklu evi olan Bakırköy Kadın ve Çocuk Tutukluhanı'nda BAPAM tarafından yapılan bir çalışmada görülüyor ki kadın mahkûmların %40'ı adam öldürme suçundan dolayı ceza evinde bulunuyor. Bu kadınların öldürdüğü şahısların neredeyse %80'ini eşleri oluşturuyor. Öldürülen eşlerin silahla öldürülmesinin en büyük sebebi de kadınların eşlerinin silahlanmış olması ve kadınların eşlerini onların kendi silahlarıyla öldürmeleridir.

Dikkat edilecek olursa baştan beri anlatılanların hiçbir yerinde kadının silahlanması gibi bir olguya değinmedik. Silahı erkekle özdeşleştirdik. Çünkü gerçek olan bu. Ama erkeklerin silahlanması neticesinde, savaşlarda olduğu gibi, mağdur olanlar hep kadınlar ve çocuklar.

Sözlerimi burada noktalarken belirtmeliyim ki, bireysel silahsızlanma konusunda kadınlara düşen görev şu olmalıdır: Erkeğin silahlanmasına muhalefet etmelidir kadın. Bence silah kullanmanın Türk erkeğinin geleneği olduğunu önce biz silelim kafamızdan ve bundan erkeğin ilkeliliği olarak söz etmeye başlayalım. Bu şiddet kültürsüzlüğüne gelenek olarak kabul etmeyelim. Bu geri kalmış kültürün altında kadına ve çocuğa baskı yatmaktadır. Erkek namus koruyan, namus temizleyen rollerine bürünmüştür. Bu temizlik silahla kadınları katletmek suretiyle yapılmaktadır. Bugünün tablosunda bireysel silahsızlanma çok acil olarak üzerinde durulması gereken toplumsal bir sorunumuzdur. Sorun yasa yapıcıların önem alması ve eğitimle yok edilebilir. Kadın olarak önce kendimizin, sonra gelecek nesillerin aydınlığı için çocuklarımızı eğitmek görevimizdir.

Deneyimler

- Ülkemizdeki kadın sorunlarının çözümü ve cinsler arasındaki ayrımcılığın yok edilmesi konusunda benim gibi, bizim gibi düşünenlerin çok olduğunu ve onlarla eylem birliği yapabileceğimi görmekten mutluyum.
- Türkiye'nin dört bir yanındaki kadınları bir araya getirip, yaşadıkları ayrımcılığı kendi ağızlarında dinlemek ve ortak bir amaca katılmalarını sağlamak ve buna tanık olmak çok güzel bir deneyimdi.
- Öncelikle kadın kuruluşlarının ayrımcılığın ne olduğunu öğrenmesi gerekiyor. Her türlü ayrımcılığa karşı durmak ilk adım olmalı.
- Katılımın yoğun olduğu bir çalışma grubunda, Türkiye'nin mozaikini ve bunun yaşamımızı nasıl etkilediğini, her bireyin aynı sorunlara farklı gözlemler baktığını gördüm. Bu benim için önemli bir deneyimdi.

- Sivil toplum kuruluşlarıyla geniş katılımlı toplantıların yararlı olduğunu, asgari müşterekte bile olsa bir amacın etrafında toplanılmasının yararlı olduğunu söyleyebilirim.
- Bu forum, bir araya gelebilmeyi başarmak, paylaşmak ve bir hedefe doğru yol almak konusunda başarıya ulaştı.
- Bu kadar çok ve değişik görüşlerdeki kadınla bir arada olmaktan, onların düşünce ve çalışmalarını öğrenmekten mutluyum, düşünceliyim.
- İlk başta kadın kuruluşlarının türbanlı ve doğulu ayrımı yapmaması lazım, bu tür ayrımcılık ortadan kalktığı zaman, hep beraber bir ağ oluşturup, beraber ayrımcılığın "a"sını bırakmayacağımıza inanıyorum.
- Pek çok katılımcı ile tanıştım. Hepsinin çeşitli konularda problemleri olduğunu gördüm. Dernek çalışanlarının hep aynı sorunlarla baş etmek zorunda kaldığını gördüm. İyi ki katılmışım. Kadının gücünü çeşitli konularda ki kadını görerek daha iyi anladım.

Söyleşi

Kadın Emeğini Değerlendirme Vakfı'nın Düzce Koordinatörü Selma Demirelli'yle Düzce'deki çalışmalarını ve CEDAW toplantısını konuştuk.

Uçan Süpürge: Önce biraz Düzce'de yaptıklarınızdan söz edelim...

Selma Demirelli: Düzce'de deprem olmuştu, 12 Kasım depremi. Ben her şeyimi kaybettim. 17 Ağustos depreminde de öğrencilerimi kaybetmiştim. Yani iki depremi de yaşadım. Ben Avni Akyol Eğitim Kültür Vakfında Kültürel ve Sosyal İşlerden Sorumlu Müdür olarak çalışıyordum. Binamız iki katlıydı; 120 öğrenci kalıyordu ama yaz okulu olduğu için sadece 8 öğrenci vardı. 17 Ağustos depremiyle birlikte bu öğrencileri kaybettik. Bunun akabinde ben yine çalışmalarımı sürdürdüm. Bir aylık nekahat dönemim oldu çünkü çok kötü günler geçirdim. Amaçsız bir şekilde ortada kaldığımı hissettim. 1996'da da eşim vefat etmişti, tek başıma yaşıyordum. Kadın Emeğini Değerlendirme Vakfı'ndan, Şennur Akçar'dan bir telefon aldım. Afet sonrasında yoksul mahallelerde projelerini uyguluyorlardı. Çok etkilendim doğrusu ve tanışmak istedim. Vakfın adını da ilk o zaman duymuştum. Kendimi çok kötü hissettim daha önceden tanımadığım için. Daha sonra onları ziyaret ettim. Adapazarı'ndaki çalışmaları gördüğümde doğrusu çok etkilendim ve böyle bir çalışmanın Düzce'de de olmasının çok önemli olduğunu düşündüm. Çünkü Düzce bu iki depremi de yaşadı ve kadınlar çadırlarda yaşıyor. 1200 prefabrik ev vardı, 8 binden fazla aile oralarda yaşıyordu. Kadınların rehabilite edilmeleri, bu travmayı atlattırmaları ve bir araya gelmeleri için bir mekana ihtiyaçları vardı. Hemen 300 metrekare prefabrike bir bina yapıldı: Kadınlar burada toplanmaya, sorunlarını orada konuşmaya, paylaşmaya başladı. Herkes acısını bir anda paylaştığında travmayı atıp bu sefer iş imkanı için düşünmeye başladı. Ne yapabilirlerdi? Gelir kaynakları gerekiyordu. İş istihdamı doğdu. İşte bir anne, aşçı oldu; bir anne, temizlik sorumlusu oldu. Bunun yanı sıra Mahalle Anneliği programı başladı. Prefabriklerin, çadırların kapısı tek tek çalındı; "0-2 Yaş Eğitimi Anneye Destek Programı" kapsamında, çocuklarla nasıl ilgilenilebilir, gerekli uzmanlara yönlendirme gibi çalışmalar başlatıldı. Prefabriklerde su sıkıntısı vardı, elektrik trafosu vardı. Bu koşullar altında doğru olan, kadınların örgütlenecek çözüm üretmesiydi. Topladıkları imzaları valiliğe, yerel yönetimlere ve bakanlığa yazı gönderip su sorununu çözdüler.

Uçan Süpürge: Catering işine nasıl girdiniz?

Selma Demirelli: Düzce'de potansiyel var. Daha önce buna benzer çalışmalarım olmuştu. Buradaki kadınlar çok becerikliydi ev yemeği konusunda. Merkeze uluslararası kuruluşlardan gelen konuklar, sundukları ikramlardan etkileniyorlardı. Fikir böyle ortaya çıktı. Kadınlarla oturup konuştuk. Yapabileceklerini söylediler. Ama bunun da eğitiminin olması gerekiyordu. Tabii mutfak konusunda deneyimli olduğum için ben bu konuda onlara yardımcı oldum. Daha sonra Abant İzzet Baysal Üniversitesi Turizm Bölümü mezunu olan ve Sea Garden'da şef olarak çalışan bir öğrencim geldi. Üç haftasını kadınlarla birlikte geçirdi. Kadınlar kendilerini daha güçlü hissetmek istediler. Dışarıdan ortaokulu, liseyi bitirmek için şu an başvurularını yaptılar, sınavlara girmeye hazırlanıyorlar.

Uçan Süpürge: Epey hareketlenmiş kadınlar orada...

Selma Demirelli: Evet. Düşünün, bu işte çalışırken şunu yapalım, bunu yapalım diye diye girişimci kadın zihniyeti oluştu burada. Zaten bizim amacımız biraz da buydu. Her kadın bir birey, her kadın bir lider... Onlara girişimcilik ruhunu aşılamak ve yaşam kalitelerini yükseltmek istiyorduk. Sonra kooperatifleşme fikri çıktı ortaya. Çünkü işler yapılıyor ama fatura veremiyorlar. Bu da problemli. İş gücünde azalma olmaya başladı. Çünkü fatura veremediğiniz zaman resmi kurumlar sizden iş istemiyor. Bunu yaygınlaştırmak için bağımsızlaşma, kooperatifleşme oldu. Nilüfer Kadın Çevre Kültür İşletme Kooperatifi kuruldu. Oradaki, vakıftaki bütün herkes kooperatifi ortağı üyesi, çünkü onlar kurdular ve işletiyorlar şu anda. Faturalarını da veriyorlar. Kurdukları atölyede mum üretiyorlar, pazarlamasını, satışını yapıyorlar. Yapı kooperatifi kurdular, 150 üyesi olan şimdilik. Daha fazla üyesi olacak ama arsa tahsis için bekleniyor. 150 kadın üyesi olan iki tane koope-

ratifimiz var: Başak ve Burçak Kooperatifleri... Hindistan'a gitti bizden bir kadın: Kadın Merkezi sorumlusu. Oradan tasarruf gruplarıyla ilgili deneyimlerini paylaştı. Şu anda neredeyse kadınların küçük bir bankaları var. Birbirlerine borç para veriyorlar. Çünkü dışarıdan borç aldıklarında ödemede güçlük çektikleri zaman o ilişkiler bozuluyor, farklı yöne gidiyor. Ama kadınlar kendi aralarında kurallar koyarak havuzdaki paralarını arttırıyorlar. Şimdi de kredi komitesi oluşmak üzere. Dayanışma fonu da oluşuyor

Uçan Süpürge: CEDAW toplantısına gelirken bohçanızda neler vardı? Ne için geldiniz bu toplantıya?

Selma Demirelli: Toplantının konuları çok kapsamlıydı; hepsi de bizim çalışma alanımızla ilgiliydi. Hangisini seçeceğim konusunda çok düşündüm, inanış iki gece hiç uyumadım diyebilirim. Hangi çalışma grubuna katılacağım konusunda çok düşündüm. Sonuçta ekonomi ve iş hayatını seçtim. Catering servisi yapanlar hep erkekler kuruluşları. Hiç kadın yok. Kadınların ihaleye girme hakkı bile yok, ama şimdi biz kadınlar olarak buna girebilme şansını elde ediyoruz. Bunu yaygınlaştırsak eşitliği sağlayacağız. Bu konulardaki deneyimlerimi anlatmak üzere buradayım.

Uçan Süpürge: Nasıl buldunuz çalışma atölyelerini?

Selma Demirelli: Bizim atölye verimliydi ama kısa süreli oldu. Biraz daha zaman olsaydı daha çok şey konuşulsaydı keşke. Ama ana başlıklar az çok incelendi, işlendi. İlkeler aynı ilkeler. Bu ilkeler doğrultusunda devam ediyoruz. Yani o yüzden bana çok yabancı gelmedi, çok rahatım. Sadece yaptığımız şeylerin örtüşen yönlerini görmeye çalıştım.

Uçan Süpürge: Genel olarak toplantıyı nasıl değerlendirdi-riyorsunuz?

Selma Demirelli: Genel olarak çok güzel yalnız şunu söylemek istiyorum ben. Yani son toplantı çıkışında olan tatsız olay beni çok rahatsız etti. Ben Birleşmiş Milletler'de Afet Sonrası Yapılanma, Kadın ve Yoksulluk Sorun ve Çözümler üzerine tek sivil toplum kuruluşlarını temsil eden on beş dakikalık sunuş yapmıştım. Sonra çok güzel ayrılmıştık. Burada, Türkiye'de sivil toplum kuruluşlarının ikinci planda olmasının nedeni, siyasete alet edilmeleri. Yani aslında ayrımcılığı biz kendi aramızda yapıyoruz. Eğer örgütlenecek istiyorsak asla siyasi doktrinleri düşünmememiz lazım. Tabii ki hepimiz bireyiz ve farklı siyasi görüşlere sahibiz, bireysel farklılıklarımız var ama öncelikli hedefimiz ne? Hedef kitlemiz ne? Ne amaçlıyoruz? Bu proje doğrultusunda hareket edersek, bu hedefe doğru gitmeyi planlarsak, asla rengimiz ikinci plana atarsak, bunu düşünmezsek örgütlenecek çok güzel olur, oturumlar da tatsızlık sonuçlanmaz. Şarkı söyleyerek buradan ayrılmak çok daha güzel olurdu diye düşünüyorum. Onun için ben oturumda da aynı şeyi söyledim, biz yine burada hepimiz tek tek konuşacağız dedim. Herkes kendini anlatacak dedim. Öneriler getireceğiz sonuçta dedim. Arada mesafeler bırakırsak, olayın peşini bırakırsak, ortak hareket etmezsek, yine burada iyi bir proje yazılmış olarak kalır, hayata geçmeyecektir. Hayata geçirmek için de bölgedeki o kadınları statülerine bakmadan, işin içine katmak gerekiyor. Çünkü onların ihtiyaçları doğrultusunda hareket ederseniz yararlı olabiliyorsunuz. Ama standard koyarsanız, standardı siz belirlerseniz, sizin hedefiniz oluyor, o kadınların hedefleri olmamış oluyor. Bunu söylemek istedim.

Uçan Süpürge: Toplantı ve çalışmalar dışında bir sürü yeni insanla tanışma fırsatınız oldu. Kişisel olarak, belirttiğiniz düşünceleriniz dışında neler deneyimlediniz?

Selma Demirelli: Gayet güzeldi. Öncelikle ben kutlamak istiyorum bu kitleyi. 400'den fazla insanı bir araya getirmek çok güzel. Sonra, herkesin buna duyarlı davranması, heyecanlı olmaları, oturuma heyecanlı katılmaları, hatta akşamları yemekten sonra herkesin kulislerde konularla ilgili tartışması çok heyecan vericiydi. Bundan da çok etkilendim. Yani çok başarılı bir toplantıydı.

Uçan Süpürge: Çok teşekkür ederiz.

Selma Demirelli: Ben teşekkür ederim.

CEDAW Sivil Toplum Forumu Çalışma Grupları Çalışmaları ve Sonuçları

Eğitim Çalışma Atölyesi

Moderatör: Yasemin Alptekin Öğuzerten

Raportörler: Nevşin Karabulut, Bilge Yüceoral

Katılımcılar, Türkiye'de eğitimin her alanında kız çocuklarının ve kadınların yaşadığı ayrımcılığa dair tanıklıklarını, deneyimlerini ve gözlemlerini anlattılar.

Grup çalışmaları beyin fırtınası ile başladı. Dile getirilen ayrımcılıklar, CEDAW'nın 10. maddesi çerçevesinde gruplandırıldı. Bu gruplar:

- meslek ve sanat eğitiminde ayrımcılık,
- eğitim programlarının uygulanmasında ayrımcılık,
- donanım ve içerikte ayrımcılık,
- eşit erişim haklarında ayrımcılık,
- toplumsal kadın-erkek rollerinin kadının aleyhinde yarattığı eşitsizlik,
- burs ve eğitim olanaklarından yararlanmada ayrımcılık,
- okullarda kız öğrencilerin oranının düşüklüğü,
- spor, beden eğitimi, sağlık, aile planlaması ve yaşam boyu eğitim programlarındaki eşitsizlik.

kadınların erkeklerin yarısı kadar ücret aldıklarını öğrendik. Türbanlı kadınlar ve lezbiyenlerin temsilcilerinden nasıl işten çıkarıldıklarını dinledik. Sendikaların ve meslek örgütlerinin çalışan kadınların sorunlarına ve uğradıkları ayrımcılığa duyarsızlığını, uluslararası toplantılara gönderilen heyetlerde kadınlara yer verilmeyişini konuştuk.

Girişimcilik:

Zamanımız yetmediği için konuşamadığımız girişimcilik konusu üzerine çıkardığımız başlıklar şunlardı:

- teşvik yetersizliği,
- bilgilendirme araçlarının yetersizliği
- ortaklık oluşturma desteklerinin yetersizliği

Ekonomi Çalışma Yaşamı. Yoksulluk (I) Atölyesi:

Moderatör: S. Nazik Işık

Raportörler: Sevinç Demirci, Canan Alıcı

Atölyeye otuz yedi kadın katıldı. İlk aşamada, gündem ana hatları ile oluşturuldu ve grup kuralları belirlendi. Moderatör, CEDAW'da yer alan çalışma grubunun odaklandığı konularla ilgili maddeler hakkında bilgi verdi. 10., 11., 13. ve 14. maddeler hep birlikte gözden geçirildi. 4. maddedeki olumlu ayrımcılığı hep aklımızda tutarak çalışmaya karar verdik. Konuyu hangi başlıklar altında tartışacağımızı belirledik:

- yoksulluk,
- iş gücü piyasasına ve çalışma hayatına girmekte yaşanan ayrımcılıklar,
- istihdamda ve çalışma hayatında karşıma çıkan ayrımcılıklar,
- girişimcilik

Yoksulluk:

Yoksulların önemli bir bölümünü kadınların oluşturduğu, bunun zaten başlı başına ayrımcılık olduğu, yoksul kadınların sistemli-sürekli ve yoksulluktan kurtulmayı sağlayıcı desteklerden yoksun kaldığı, yoksul kadınların çeşitli yardımlarla bağımsızlaşmalarını mekanizma ne uygulamaları konuştuk. Özellikle de yoksul kadınların örgütlenme güçlükleri üzerinde durduk.

İş Gücü Piyasası:

İş Gücü piyasasına girmekteki ayrımcılığı şu başlıklar altında topladık:

- eğitimden kaynaklanan ayrımcılıklar,
- eş, aile, gelenek baskıları,
- makro istihdam politikalarında kadınlara özel bir yer verilmemesi,
- teşvik yetersizliği,
- kıyafet ve cinsel yönelim nedenli ayrımcılık,
- aile sorumlulukları,
- köyden kente göç,
- kentsel mekanlarda iş yeri ev yerleşiminin yarattığı ayrımcılık,
- kadınların görünmezliği ve örgütsüzlüğü

Grupumuzdaki katılımcıların ne kadar 'renkli' ve 'çeşitli' olduklarını bir kez daha gördük. Ev eklenli çalışanlar; görünmezlik, yasal korumalardan yararlanamama, araçların erkek olması ve aldıkları düşük ücretleri anlattılar. Zeytin ve pamuk toplayıcıları

Yirmi iki katılımcı ile gerçekleşen atölye çalışmamıza, moderatörümüzün ekibi tanıtmasıyla başladı. Sonra her katılımcı sırayla söz alarak örgütünü ve kendini tanıttı, çalışma konumuzla ilgili genel görüşlerini belirtti. Bu görüşlerle katılımcılarımızın ihtiyaçlarını göz önüne alarak konumuzun hangi açılarından tartışılacağı belirlendi. Daha sonra bu saptama doğrultusunda moderatörümüz tartışmak istediğimiz hususları içinde barındıran CEDAW'nın 11. maddesi hakkında bizi bilgilendirdi, 13. ve 14. maddeler ve tavsiye kararlarının konumuzla ilişkili bölümleri hakkında ek bilgiler verdi. Üzerinde durduğumuz ana başlıklar:

- Eşit çalışma olanakları:
 - iş gücüne katılım,
 - işsizlik,
 - sendikali olma
- İşe alınırken karşılaştığımız ayrımcılıklar,
 - çalışırken karşılaştığımız ayrımcılıklar,
 - kadınların iş güvenliği konusunda yasa, hak ve olanaklardan yararlanmakta karşılaştığı ayrımcılıklar,
 - çıkarılık sürecinde yaşanan ayrımcılıklar,
 - mesleki eğitim görme olanaklarından yeterince veya hiç yararlanamama,
 - Eşit ücret hakkı,
 - işin işveren tarafından kontrolsüzce tanımlanmasından kaynaklanan ücret eşitsizlikleri,
 - köyden kente veya bir ülkeden başka ülkeye göçen kadınların maruz bırakıldığı eşitsiz ücret uygulamaları,
 - salt cinsiyete dayalı olarak kadınlara düşük ücret verilmesi,
 - yardım alan yoksul kadınların kurumlarca belirlenip acımasızca düşük ücretli işlerde, sosyal güvenceden yoksun olarak çalışmaya zorlanması,
 - sosyal güvenlik,
 - güvenli iş koşulları,
 - sağlığın ve doğurganlığın korunması,

- annelik sebebi ile işine ara veren kadınların, iş hayatına düşük ücretli işlerle geri dönmeleri,

• Evlilik,

- hamilelik ve analık nedeni ile işten çıkarılma,
- ücretli analık, hamilelik izni ve tazminatı,
- çocuk bakımı ile ilgili sosyal hizmetler (sosyal hizmetlerin olmaması ve var olan hizmetlere yoksul kadınların ulaşamaması),
- hamileler için özel korumanın yokluğu ve ne kadar gerekli olduğu,

• Koruyucu yasalar,

- yasal düzenlemelerin yetersizliği,
- yeni öneriler neler olabilir, başka ülkelerdeki uygulamalar,

• Banka kredisi ipotek ve gelir getirici işler,

- kadınların genelde mülk sahibi olamamaları yüzünden banka kredisi alamamaları,
- ipotek yüzünden kadınların kredi alamamaları,
- girişimci kadınların, eğer kocaları var ise kendi vergi yükümlülüklerini kanun önünde taşımamaları,

- ev eklenli çalışanların, emeklerinin görünmezliği, yasal koruma ve haklardan yararlanamamaları,

- 'ev eklenli çalışma' kavramının çok geniş kapsamlı olduğu ve yerine 'ev işçisi' kavramının tartışmanın konusu olan kadınlar açısından daha uygun düştüğü

- ev eklenli çalışanların örgütlenmesi ve kooperatifleşmesi, bu hususta karşılaşılan zorluklar,

- kadın araçların, hemcinslerinin bağımsız hale gelip güdülen acımasız düşük ücret politikalarına karşı durarak kendi pazar ve kooperatiflerini oluşturmalarını engellemesi,

- SEVA gibi kadın bankası örnekleri, bunların Türkiye'de uygulanmasının önemi ve gereği, bu bağlamda Hindistan'da yapılan özgün çalışmalar,

- Türkiye'de kredi veren kuruluşlar ve kredi koşulları.

• Kırsal kesim kadınları,

- kırsal kesim kadınların ayrımcı uygulamalar,
- kırsal kesim kadınlarının sosyal güvenlik yasalarından yararlanamamaları,
- eğitim hakkından yararlanamamaları,
- kredi ve borçlanmada karşılaştıkları ayrımcılıklar. Bu tartışmalarda katılımcılar kendi yaşantıları ve tanıklıklarından örnekler aktardılar. Daha sonra bu özel örneklerden genel ve daha soyut tartışma ve çıkarımlara geçtik. Ayrımcı koşulları yaratan ataeril sistemin ve kapitalizmin birbiriyle nasıl bir ilişki içinde olduğunu ve bizlerin bu ilişkinin hangi aşamalarına ve durumlarına tanıklık ettiğini konuştuk. Atölyemizin son bölümünde, ILO sözleşmeleri ve Türkiye'deki iş yasası konuşuldu. Son olarak, yazacağımız gölge raporda yer almasını istediğimiz önerilerimizi tartıştık.

Aile İlişkileri ve Geleneksel Roller Atölyesi:

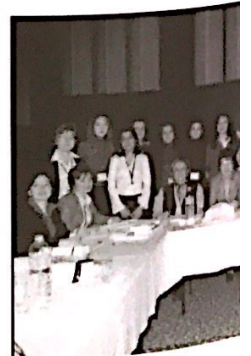
Moderatör: Yıldız Tokman,

Raportörler: Hidayet Şevkatli Tuksal, Bahar Sevdik

Türkiye'nin 19 farklı ilinden 29 sivil toplum kuruluşundan toplam 34 kadın çalışmaya katıldı. Konu, CEDAW Sözleşmesi'nin 16. ve 5. maddeleri çerçevesinde 11 başlık altında tartışıldı.

Bunlar:

- Evlenme, eş seçme ve boşanmada eşit haklar,
- Çocuk sayısına, çocukların ne zaman dünyaya geleceğine karar vermede anne ve babaya eşit haklar,
- Aile adı ve iş seçiminde

Medya ve İletişim Atölyesinden İzlenimler

Sibel K. Türker

Öncelikle katılımcıları saymalıyım...

KASAI'D'den Canan Güllü, Gazeteci Seda Kaya Güler, KADAV İstanbul'dan Ferah Kökmen, Uçan Süpürge Gaziantep Muhabiri Sevgi Kanlı, KASAI'D'den Müjde Avcıoğlu (moderatör), Uçan Süpürge Antalya Muhabiri Handan Sema Ceylan, Türkiye Bahai Toplumu STK Koordinatörü Dr. Violet Bağcıvan, Uçan Süpürge Mersin Muhabiri Harbiye Ateş, Başkent Kadın Platformu'ndan Safiye Özdemir, Türkiye Aile Sağlığı ve Planlaması Vakfı'ndan Nilüfer Boyacıoğlu, KASAI'D'den Saadet Günay, Hazar Grubu'ndan Dilek Karataş, Emekli Öğretmen Gülistan Tunca, Yeni Asır Gazetesi Kadın Dünyası Yönetmeni Aysel Hitay, T.Ü.K.D Konya'dan Aysel Kart... Çalışma Grubu, alt başlık olarak "Medya'da Kadına Bakış Açısı" konusunu seçti. Katılımcılar sırayla konu hakkındaki görüşlerini kısaca dilelendirdikten sonra, sorunların tespiti şu başlıklar halinde sıralandı:

I- Medyada Kadınların Karar Mekanizmalarında Yer Almaması

Nedenler:

- 1- Talebin olmaması (burada iki yönlü bir talep eksikliğinden bahsediliyor. Bu noktada kadınların da edilgenliği önemli rol oynuyor)
- 2- Kadın dayanışmasının olmayışı
- 3- Toplumda kadına duyulan güven eksikliği

II- Haberlerin Veriliş Şekli

- 1- Kadınları aşağılayıcı, küçültücü haber verme tarzı
- 2- Medya'da kullanılan dilin erkek dili olması
- 3- Kadınlarla ilgili haberlere çok az yer verilmesi
- 4- Medya'da kadın kuruluşları etkinliklerinin saptırılarak verilmesi
- 5- Kadın programcı ve sunucu azlığı (Anchorman'lerin yayın dünyası da diyebiliriz)

III- Reklamlar

- 1- Kadın bedeninin cinsel obje olarak gösterilmesi
- 2- Reklamlarda kadının sadece tüketici olarak resmedilmesi
- 3- Kadının toplumsal cinsiyet rollerinin pekiştirilmesi (iyi anne, iyi eş, iyi ev kadını vb.)
- 4- Kadının "rüketelek güzelleşen bir varlık" olduğu imajının yerleştirilmesi ve bu yoldan pompalanan güzelliğin bir üst norm olarak yeniden sunumu
- 5- İş dünyası konulu reklamlarda, kadının ikinci planda olduğu düşüncesinin yaratılması (sekreter, yardımcı, asistan vb.)

IV- Ucuz Magazin Programlarında Kadının Kullanılması

- 1- Etik değerlerin alt üst edilmesi,
- 2- Yanlış bir "kadın" imajı çizilmesi
- 3- Özel hayatı ihlal eden bir habercilik anlayışına yer verilmesi

V- Diziler

- 1- Kumalığın özendirilmesi
- 2- Erkek egemenliğinin vurgulanması
- 3- Dizilerde kadının şiddete maruz kalması
- 4- Pembe diziler içine çekilen kadın hayatı

VI- Eğitim

Medyada Kadın Programları

- 1- Kadının eğitimine yönelik programların az oluşu, potansiyel artırıcı programların yetersizliği
- 2- Mevcut kadın programlarının hemen hepsinde "Kadınlar Matinesi" formatının kullanılması
- 3- Kadın yaşamlarının ticari kaygılar güdülerek sömürülmesi (çoğu dramaların "libret" tarzında sunumu)
- 4- Cahilliikle başörtülü kadının özdeşleştirilmesi

VII- Kamu Yayıncılığı İlkesinin Gözetilmemesi

- 1- Eğitici, öğretici amaçlı yayınlara az yer verilmesi, reyting kaygıları, ticari amaçların öne çıkması
- Sorunlar böylece tespit edildikten sonra, katılımcılar ortak çözümler bulmak amacıyla sırasıyla fikirlerini aktardılar. İlk önce "algılama sorunu" ele alındı. Medya bombardımanı sayesinde, hayatlarımızın kılcal damarlarına enjekte edilen bu yanlışların ne kadar farkındaydık? Belki de kadınların çoğu, bize sunulan bu yapımcı, oyuncak dünyayı, bu klişe rollerin, bu erkek söyleminin henüz farkında bile değildik. Sadece ve sadece alıcı olmamız, sorgulamamızın bulanık sularında yüzyördük. Oyleyse ilk iş "yanlışları görebilecek gözler" edinmekten geçiyordu. Bu anlamda, kadın kuruluşlarına büyük işler düşüyordu elbette. Biraz okumuş yazmış olan kadınlar, edindikleri bilinci, kendileri kadar şanslı olmayan hemcinslerine şu ya da bu yolla aktarmalıydılar. Sabah sabah Seda Sayan'ı telefonla arayarak, çok heyecanlanarak, Arzum Mutfak robotu isteyen kadınlara, yüz bininci kez aynı kabak dolmasının aynı malzemelerle doldurulmasının doldurulmasına gelen kadınlara el vermeliydiler. Bu nedenle kadın kuruluşlarının kendi iç bünyelerinde ya da birbirleriyle iletişim içinde olarak "eğitim" vermeleri, seminerler düzenlemeleri önemliydi.

İkinci olarak, "tepkili olmanın önemi" değinildi. Tek tek ya da topluca tepki vermenin, olumlu sonuçlar doğuracağına görüş birliğine varıldı. Bilmeyenlerin henüz algılamadığı, doğruyu bilenlerince almadığı, sustuğu bir ortamda yanlışların katlanarak büyüyeceği kaygısı dile getirildi. Medya'nın bugün geldiği noktada, "işleri" olumlu bir yöne kaydırabilmek için susmamak gerekiyordu. Gazeteci Seda Kaya Güler, medyanın bugünkü hayatımızda bir gerçeklik olduğunu ve bu gerçeği görmezden gelmenin kadınlara hiçbir şey kazandırmayacağından söz etti. "Ben zaten televizyon izlemiyorum" tavrının, ham ve gelişmemiş, gerçeklerden kopuk bir tavır olduğundan bahsetti. Gazete okumalıyız, televizyon izlemeliyiz, ama nasıl? Sorun belki de buydu. Elimizde kumanda aleti, zapping yaparken takılıverdiğimiz televeleler, komik ve cana yakın bulduğumuz reklamlar, konaklarına hayran olduğumuz diziler bizi de gafıl avlıyordu belki. Aslında medya, sandığımızdan da çok hayatımızın içindeydi ve toptan bir ret, soruna kabaca yaklaşımdan öte bir şey değildi. Medyanın hayatlarımıza işleme gücü karşısında, bizler de bu gerçeği görmezden gelmeyecek, ancak küçük hamleler yaparak bu gerçekliğin içinde enerji alanları yaratabilirdik.

Televizyonda da tutarlı, sağlam projelerle kadın programları, belgeseller yapmak mümkündür. Söz buraya gelmişken, toplantıda bulunan Uçan Süpürge Yerel Kadın Muhabirlerden söz etmemek olmazdı. Toplantının en başında ele alınan tüm sorunlar, son noktada buraya bağlanıyordu sanki. Kadınların, kendilerine ait haberleri kendilerinin yapması, hem de sadece büyük şehirlerde değil, ülkenin dört bir yerinden bunu başarması olmalı "alternatif" yaratmak açısından oldukça önemliydi. Toplantıda bulunan diğer kadın örgütleriyle bu deneyimimizi paylaştık, haber yapmada "kadın gözünün, kadın dilinin" öneminden bahsettik. Bu noktada, çok da "akla yakın görünen" bu deneyimimizin, kendi gerçekliğimizi kurmada önemli bir adım olduğunun altını çizdik.

Son öneriyi Seda Güler getirdi ve amacının bir "Kadın televizyonu" kurmak olduğunu söyledi. "Her kadından birer milyar toplamak bu iş olur. Hayal değil" diyen Güler'e katılmamak imkansızdı. Sermaye büyüksün, kadınların yüreği de büyüktür elbette...

Kamera Arkası

Biz bu satırları, üç gündür Ankara'da CEDAW Sivil Toplum Forumu'na katılan yüzlerce kadın dönüş yolundayken, geçen ileriye saatlerinde sizlerle deneyimlerimizi, gözlemlerimizi sıcak sıcak paylaşmak için yazmaktayız. Bu üç gün içinde yaşadıklarımız boyasına çoktu ki, şimdi yazmadığımız ve de yorgunluktan yazamadığımız binlerce anıyı, gözlemi ve deneyimi sizlerle bu sayfada paylaşmaya devam edeceğiz.

Aylardır çalışıyorduk, Türkiye'nin dört bir yanından kadınlar bir araya gelsin diye. Nisan başında çalışmalarımız ivme kazandı. Susmak bilme-yen telefonlar, uzayıp giden fakslarla katılımcılar belli olmaya başladı. Hazırlık gurbumuz bu aya kadar pazartesileri bir araya gelip çalışırken, nisan başından itibaren haftada üç gün toplanmaya başladı. Toplantı tarihi yaklaştıkça, çalışma hızımızın artması doğaldı. Ama bu hazırlığın, en zorlu ve en kıymetli tarafı değişik örgütlerden ve farklı geçmişlerden gelen kadın çalışması yapan kadınların, bütün ayrıntılar üzerine konuşup, tartışıp ve aldıkları kararlar doğrultusunda beraber çalışmalarıydı. O tarih yaklaştıkça, konuklarımızı nasıl karşılayacağımız üzerine kafa patlattık. 17 Nisan sabahı Adıyaman'dan ilk konumuz geldiğinde, bir grup hazırlık komitesi üyesi otele yerini almış, diğerlerimiz ise konuklarımızı karşılamak için heyecanla bekliyorduk. 18 Nisan Cuma günü, kimimiz de Varan Otobüs terminalinde yerimizi aldık. Sabahın altısındaki mahmurluğumuz, saatlerce süren yolculuklardan sonra gülen gözlerle otobüsten inen onlara kadını görünce heyecana ve sevince dönüştü. Bu arada her organizasyonda görülen azizlikler bizim de başımıza geldi ama konuklarımız tüm iyi niyetleriyle bizi teselli ettiler, destek oldular. Hep birlikte Ankara dışındaki otele yola koyulduk. Bu arada kadınlar ufak ufak birbirleriyle tanışıp konuşmaya başladı. Odalarımıza eşyalarımızı atıp solugu toplantı salonunda aldık. Çalışmalarımızı gösteren fragman ile toplantı başladı. Hazırlık Komitesinin tüm istek ve dileklerini dile getiren Nazik Işık, gelen tüm kadınlara hoş geldiniz dedi, içten duygularını anlatan konuşma metni ile konuklarımızı selamladı. Ardından Prof. Dr. Yakın Ertürk, eski DAW başkanı olarak bizlerle CEDAW ile ilgili Birleşmiş Milletlerdeki deneyimlerini paylaştı. Prof. Dr. Feride Acar, CEDAW Komitesi Başkanı olarak, bize komitenin işleyişini, resmi raporların ve gölge raporların nasıl değerlendirildiği hakkında bilgi verdi. Bu arada toplantımızı protesto edenler de vardı. ATO ve Ankara Barosu, protestolarını bize bildirdiler. Tabii ki bizim toplanma hakkımız varsa onların da protesto etme hakkı vardı. Bu arada bu toplantı için çok uzaklardan gelen bir konukumuz, Kate Phillips (Glasgow Üniversitesi Aktif Öğrenme Merkezi) de CEDAW ile ilgili bilgilerini, deneyimlerini aktarmaya başlamadan önce bu toplantıda bulunmasını "ironi" olarak tanımladı. İroninin nedenini ise kadınlara karşı her türlü ayrımcılığın ve Birleşmiş Milletlerin konuşulduğu bir toplantıda, bütün bunları hiçe sayan bir savaşın tarafı olan bir ülkeden, İngiltere'den geliyor olmasıydı.

Ve Uçan Süpügelileri tatlı bir heyecan sardı. Yıldız Ecevit, üzerinde aylardır çalıştığımız, Türkiye'deki kadın örgütlenmesinin bir haritasını çıkartmaya yönelik "Veri Tabanı" projemizi anlatırken bir yandan da ekrandan Uçan Süpürge'nin "Türkiye'de Kadın Örgütleri Rehberi 2003" konularımıza tanıtılıyordu. Bu CD'leri toplantı boyunca sivil toplum temsilcisi kadınlara armağan ettik. Konuşmalar bitti...

Ve o an geldi...

Kadın örgütleri arasında iletişimin ve etkileşimin artmasını hedefleyen Uçan Süpügeliler ise hep o anı beklemişti. Türkiye'nin dört bir yanından, bambaşka deneyimleriyle ve renkleriyle gelen kadınlar... Onların kalabalığı rengarenk koca bir buketti... İçimizden biri sahneye çıkarak bütün kadınları kendilerini tanıtmaları ve duygularını paylaşmaları için sahneye davet etti. Her biri sahneye çıkıp tek tek kendini tanıttı. Beklenen an... Raporu hazırlamanın ötesinde, bir arada olmak... Uzaklıklarımızı aşip birbirimizi dilemek, anlamak... İşte o an!.. (Hakkari'den Ferah, hayatında ilk defa Ankara'ya geliyordu.) Hepimiz el ele uzun zamandır hayalini kurduğumuz büyük bir birlikteliği sağlamıştık. Hep birlikte söyledik: "Kadınlar vardır, kadınlar vardır."

İkinci Gün:

Sabah kahvaltımızı yaptık, birbirimizle sohbet ettik. Sonra da çalışma gruplarımıza katıldık. Bu çalışma grupları kadınların bize gönderdiği, bölgelerinde karşılaştıkları ayrımcılıklar üzerinden sekiz başlık altında toplanmıştı. Bu başlıklar Sağlık, Ekonomi Çalışma Yaşamı ve Yoksulluk, Aile İlişkileri ve Geleneksel Roller, Medya ve Kadın, Siyaset ve Karar Mekanizmalarında Kadın, Şiddet, Kanun Önünde Eşitlik ve Eğitim idi. Bütün gün süren çalışmalar sırasında kadınlar kendi deneyimlerini, sorunlarını ve çözüm önerilerini aktardılar. Çalışma grupları kadınların birbirini yakından tanımaları ve ayrı şehirlerde benzer sorunları yaşadıklarını görmelerini sağladı.

Üçüncü Gün:

Ve veda zamanı:

Son günün ilk konuşmasını ise Umut Vakfı başkanı Nazire Dedeman, "Silahsızlanma ve Kadın" üzerine yaptı. Ulusal mekanizmayı anlatan Yıldız Tokman'ın konuşmasını Kadının İnsan Hakları Projesinden Ela Altın'ın "CEDAW STK Raporunun Hazırlanması, Sunulması ve Gözetilmesi Süreci" konuşması izledi. Toplantımızın ilk çıktısı olan basın açıklamasını Nazik Işık bizlere okudu. Dilek ve temennilerimizi sunduğumuz bölüm, 3 günlük beraberliğimizin son bölümüydü.

Yorgunduk, ama birbirimizle tanışmış, içinde bulunduğumuz kadın hareketi konusunda bir kez daha düşünmüş olarak evlerimizde döndük. Gelecek günlerimizin, elbirliğiyle üreteceğimizle çoğalmaya dileğiyle.

Nurdan Atalay-Reyhan Atasü

C E D A W

BİRLEŞMİŞ MİLLETLER
KADINLARA KARŞI HER
TÜRLÜ AYRIMCILIĞIN
ÖNLENMESİ SÖZLEŞMESİ

S İ V İ L T O P L U M F O R U M U

CEDAW'a katılan bütün kadınlara teşekkür ederiz...

1 Mayıs

Emeğin en yüce değer olduğuna inanana için bir başka anlamı vardır 1 Mayıs İşçi Bayramı'nın. Baharın bu en güzel gününde kadın-erkek tüm işçiler, emekçiler, dünyayı ayakta tutan insan emeği olduğuna bir kez daha anımsatmak istersene meydanlarda toplanır, el ele verir, yürürler. Şarkılar söylenir hep bir ağızdan, halaylar çekilir. Sömürüye bir kez daha dur demek için. Ancak yapılan araştırmalar gösteriyor ki, dünya "Küresel İşsizlik" sorunuyla boğuşuyor. İşsizlerin sayısı her geçen gün katlanarak büyüyor. Emeğin küreselleşmesi ve ucuzlaması da aynı bir sorun olarak karşımıza durmakta. Niyetimiz bu güzel günü gölgelemek değil asla. Yalnızca olup biteni sizlere aktarabilmek. Kadın işçiler ise türlü ayrımcılıklarla boğuşurken, gelişmiş kapitalist ülkeler "Üreme Politikaları" oluşturuyor, kadını evde tutmak ve çocuk doğurmasını teşvik etmek amacıyla akıl almaz yollar düşünüyorlar. Tüm bunlara rağmen 1 Mayıs üretkenlerin, emeğiyle yaşamını sürdürenlerin, bunun onurunu taşıyanların bayramı olmaya devam ediyor. Nice işçi bayramlarına...

Mersin'den 1 Mayıs
Manzaraları

Mersin'deki 1 Mayıs kutlamaları oldukça 'renkli' idi. Emekçi Kadınlar Birliği 'kırmızı' eşarpları, feminist kadınlar 'mor' bayrakları ve bir grup kadın da kucaklarında 'bebek'leriyle yürüdü... Muhabirimiz Harbiye'nin miting telenimleri...

en yoksullar, en çok sömürülenler kadınlar..

Emekçilerin birlik, dayanışma ve savaşım günü 1 Mayıs coşkusuyla kutlandı. Kutlamalara katılanlar, coşkulu bir şekilde yürüyüşe başladı, Bingöl depremini nedeniyle...

TÜRK-İŞ, DISK ve KESK'e bağlı sendikaların "Şimdi; eşitlik, özgürlük, adalet ve barış mücadelesi daha yakıcı! Şimdi; birliğimiz ve dayanışmamız daha anlamlı!" çağrısıyla 4 bine yakın kadın ve erkek emekçi yakıcı sığa karşı Devlet Hastanesi önünde toplandı. "Yaşasın 1 Mayıs!", "Kolelik yasasına hayır!", "Katil ABD Ortadoğu'dan defol!" sloganları atarak yürüyüşe geçildi. En önde işçi sendikaları vardı: Petrol-İş, Yol-İş, Kristal-İş, Belediye-İş, Genel-İş, Liman-İş...

Katılanların tamamına yakını erkek işçilerdi. Kristal-İş ve Liman-İş'in kalabalık gruplarının içinde yalnızca birer kadın işçi vardı. İşçi sendikalarının arkasında KESK'e bağlı sendikalar yürüdü. Kamu çalışanlarında kadın ve erkek emekçilerin sayısı neredeyse eşitti. SES ve Tüm-Bel-Sen üyesi kadınlar daha çoktu. Kısaca, kamu çalışanları sayıca da olsa eşitliği yakalamış gibiydiler... AKP'nin önünden geçen yürüyüş korteji uzun süre parti binasının önünde durarak "Katil ABD, işbirlikçi AKP" diye slogan attı.

kadınlar vardı... görünüyordılar... ama yalnızca meydanlarda...

Çoğunluğu kadınlardan oluşan üniversiteli ve liseli gençler pankart açarak yürüdüler.

Emekçi kadınlar 1 Mayıs'ı kutladı

Muhabirimiz Fergül Özgür, İzmir'deki 1 Mayıs kutlamalarına tutuyor aynayı. Emekçi kadınların meydanlarda yükselen sesini gönderiyor bize ve bu bayramda "kadınlar da vardı" diyor.

İzmir'de Mayısın İlk Günü

Emek, hak, eşitlik ve adalet savunucularının dünyanın dört bir yanında seslerini yükselttiği bu 1 Mayıs'ta da Türkiye'nin sesine kattı sesini İzmirli emekçiler. KESK, DISK, sivil toplum örgütleri, savaşı karşı platform, partiler ile çok sayıda sivil inisiyatif ve kuruluşun katılımıyla gerçekleşen 1 Mayıs İşçi Bayramı kutlamaları çok coşkulu oldu. On bini aşkın insan Konak ve Cumhuriyet meydanlarından Alsancak Gündoğdu Meydanı'na aktı. Rengarenk bayraklar, flamalar, pankartlar, kırmızı karanfiller ve balonlarla 'bayram' coşkusu yoğunlaşan bu manzarada 'kadınlar da vardı'. Bağlı bulundukları derneklerin flamlarıyla yürüyen kadınların yanı sıra sendikalar, meslek örgütleri, gençlik ve çevre örgütlerinin flamlarıyla kutlamaya katılan kadınlardan da az değildi. Her ne kadar 1976-77 ve 1986-87 yıllarında yapılan kitlesel kadın yürüyüşlerini özlese de böylece değişik ve yaygın örgütlenmeler içinden sesini duyan, kentin arka sokaklarında, bağırarak, sabırla gelecek güzel günler için çalışan kadınlar var.

Tutuklu Yakınları Derneği ile Tutuklu ve Hükümlü Aileleri Derneği pankartlarıyla yürüyüşlerin çoğu geleneksel gysilerini giymiş kadınlardı. DEHAPlı kadınlar "Kadına özgürlük, dünyaya barış!" pankartı altında yöresel gysilerle yürürlerken sık sık "Katiller Meclis'te, Leyla Zana hapiste!" sloganı attılar. Emekçi Kadınlar Birliği 'kırmızı' eşarpları, feminist kadınlar 'mor' bayrakları ve bir grup kadın da kucaklarında 'bebek'leriyle yürüdüler. Çok sayıda dernek, siyasi parti ve grubun oluşturduğu yürüyüş korteji miting alanına ulaştı ve alandaki yerini aldı. Saygı duruşunun ardından hep birlikte 1 Mayıs marşı söylendi. Miting düzenleme kurulu adına yapılan konuşmalarda kölelik düzeni, yolsuzluk, IMF politikaları ve ABD'nin Irak'a saldırısı protesto edildi. Bingöl depreminden "yıkıntıların altında kalan sistemdir" diye söz edildi. Kitleler, "AKP'nin çıkaracağı kölelik yasalarına karşı" direnişe çağrıldı. Geçen yıl Mersin'de 1 Mayıs mitingine izin veremeyenlere de 'dokundurulurken' miting katılanlara, duyuruları ve disiplinli davranışları nedeniyle teşekkür edildi.

emekleri gibi kendileri de görülemedi... hiçbir konuşmada onlardan söz edilmedi Miting alanında yapılan konuşmaların içeriğinde kadınlar yoktu. Emekçilere seslenirken emekçilerin en yoksullarından, en çok sömürülenlerinden, yani kadınlardan hiç söz edilmedi. Çünkü orada emekçileri 'erkekler' temsil ediyordu: iki konuşmacının ikisi de erkekti!.. Kadınlara her zaman ve her yerde olduğu gibi yalnızca 'sunuculuk' düştü. Ezilen, sömürülen, yoksulluk ve yoksulluk içinde yaşayan kadınlar, aynı sınıftan erkeklerle dayanışmaya, savaşıma geçmişlerdi; ancak yeterince görünemediler yine. Oysa sayıca onlardan az da değillerdi!.. İşin en acınası yanı, kadınların da bunun ayırında bile olmamaları...

1 Mayıs 2003'te Dünyada...

İşsizlik artıyor!

Uluslararası Çalışma Örgütü'nün (ILO) yeni raporuna göre, 2002 yılı sonunda dünyadaki toplam işsiz sayısı 180 milyona ulaştı. ILO'nun "Küresel İstihdam Eğilimleri" başlıklı raporunda, dünya ekonomisini iki yıldır etkileyen durgunluk sonucunda dünyadaki işsiz sayısının daha önce görülmemiş bir artış terdidi bildirildi. Rapora göre, 2000 yılı başında 160 milyon olarak belirlenen dünyadaki toplam işsiz 30 sayısı, iki yılda 20 milyon artarak 2002 yılı sonunda 180 milyon (ILO kriterlerine göre) oldu.

Dünyadaki istihdam durumunun "dramatik" bir biçimde kötüye gittiğinin vurgulandığı raporda, 2003 yılı istihdam durumunda herhangi bir gelişme ihtimalinin bulunmadığı, işgücü piyasalarındaki zayıflıklar yüzünden "çalışan yoksulların" sayısında 1990'larda sağlanan azalma eğiliminin de tersine döndüğü kaydedildi.

Raporda, dünyadaki ekonomik durgunluktan, özellikle kadınların ve gençlerin, çalıştıkları işlerin ekonomik şoklardan zarar görmesi nedeniyle olumsuz biçimde etkilendiği ifade edildi.

Küresel ölçekte çok yönlü bir ekonomik durgunluğun dünyanın geniş kesimlerinde toplumsal ve siyasal istikrar açısından son derece olumsuz sonuçlar yaratacağına işaret edilen ILO raporunda, bugünkü eğilimlerin sürmesi halinde işsizlerin ve düşük ücretle çalışmak zorunda kalanların sayısının çarpıcı bir biçimde artacağı kaydedildi.

SANAYİLEŞMİŞ ÜLKELERDE İŞSİZLİK

Raporda ayrıca, sanayileşmiş ülkelerdeki istihdamın 2000 ile 2002 yılları arasında azaldığı, genel olarak değerlendirildiğinde ise sanayileşmiş ülkelerdeki işsizlik oranının "kararlı" biçimde arttığı bildirildi.

ILO raporuna göre, Avrupa Birliği (AB) ülkelerinde işsizlik, 2000 yılında yüzde 7.8 iken 2002 yılında yüzde 7.6 olarak gerçekleşti. Buna karşılık sanayileşmiş olarak değerlendirilen diğer ülkelerde, 2000 yılında yüzde 6.1 olan işsizlik oranı, 2002 yılında yüzde 6.9'a çıktı.

Bu arada, Kuzey Amerika'da işsizlik oranı 2001 ve 2002 yıllarında hızla artarak yüzde 4.8'den yüzde 5.6'ya, Kanada'da da yüzde 7.2'den yüzde 7.6'ya ulaştı.

ON YIL İÇİNDE EN AZ BİR MİLYAR YENİ İŞ

Raporda dünya ekonomisine ilişkin yer verilen belli başlı diğer bulgular ise şunlar:

- Çok düşük ücretle çalışanlar ya da günde 1 dolardan az kazananların sayısı artarak, 1998 yılında görülen 550 milyonluk düzeye tekrar ulaştı.
- Ekonomideki küresel durgunluk ve 11 Eylül'le birlikte meydana gelen gelişmeler tüm dünyadaki işsizliği artırırken, bu durumdan en olumsuz biçimde Latin Amerika ve Karayipler etkilendi. Bu ülkelerde işsizlik oranı yüzde 10'a kadar yükseldi.
- İşgücü piyasasına yeni katılanlara iş sağlayabilmek, işsizliği ve yoksulluk sınırı ücretinde çalışanların sayısını düşürebilmek ve BM'nin "2015 yılına dek aşırı yoksulluğu yarı yarıya azaltabilmek" hedefine ulaşılabilmesi için, önümüzdeki on yıl içinde en azından bir milyar yeni iş yaratılması gerekiyor.

Avrupalı kadınları eve kapatmaya çalışıyorlar!

Fransız hükümetinin, kadınların evde oturup çocuk doğurmasını destekleyen yeni politikası ve kadınların meslek sahibi olmaya pek meraklı olmadığını ortaya koyan İngiliz araştırmaları, 60'lı yıllardan beri büyük rol oynamış mücadelesi veren feministlere küplere bindirdi.

The Guardian'da yer alan Jackie Ashley imzalı makaleye göre, Fransız Başbakanı Jean-Pierre Raffarin, "annelik müessesini teşvik etmek adına" 2.05 katrilyon TL'lik bir bütçe tasarısı hazırlanacağını ilan etti. Hedef, kadınların çalışmıyor, evde çocuklarına bakmalarına olanak tanımak. Gelecekte, politika destek veren beher Fransız aileye, ilk çocuklarını doğurmaları halinde 800 Euro'luk (1.4 milyar TL), ebeveynin birinin bebeğin doğduğu ilk altı ay boyunca çalışmıyor evde oturması durumunda da, aylık 590 milyon TL'lik bir devlet yardımı verilmesi planlanıyor. Bu tasarının hedefi, nüfus gerilemesi yaşanan Fransa'da eski dengeleri yerine oturtmak; zira AB ülkeleri arasında, en çok kadın çalışanı bulunan Fransa'daki kadınların büyük bir çoğunluğu üremeye hepten karşı.

Bu arada, İngiltere'de de ilginç gelişmeler var. Gelenekçiliğin ve muhafazakârlığın anavatanı da feminizm öncesi 50'li yıllara doğru pupa yelken yol alır vaziyette! Hemen her hafta açıklanan yeni bir araştırma, kadınların kariyere çok da meraklı olmadığını ortaya koyuyor. Bristol Üniversitesi Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Bölümü'nün yayınladığı bir inceleme göre, genç kadınların üçte ikilik bölümü, babanın eve emek getirdiği, annenin ev işlerini ve çocuk bakımını üstlendiği geleneksel aile yapısı taraftarı. İşyerlerinde çalışmak yerine, emek kurslarına gitmeyi, kek pişirmeyi ve parklarda pusule yürüyüşe çıkmayı yeğliyorlar. Ancak, İngiltere'nin durum, yine de biraz çelişkili. (Ya da umut verici mi deseydik?) Zira, üniversitenin aynı araştırmasının, mülakata alınan kadınların verdikleri yanıtlarla belirlenen sonucunu değerlendiren bir başka versiyone göre, kadının meslek sahibi olmadığı bir aile yapısını sağlıklı bulan kadınların oranı sadece dörtte bir. Ayrıca Ulusal İstatistik Bürosu'nun açıklamasına göre, eski yıllara nazaran, nüfusun yüzde 50'lik bölümünün çocuk sahibi olacağı ongoruluyor. Mevcut ikilemin içinden nasıl çıkılacağı henüz pek belli değil. Yüzde 38'lik bir oran, full-time yerine part-time iş sahibi olmasını destekliyor. Aleni olduğu kadar acıklı yegâne sonuç şu ki, modern insan hem meslek hem de aile ve çocuk sahibi olmakta epey zorlanıyor. Aşağı tükürsen sakal, yukarı tükürsen bıyık! Anlaşılan o ki, tamamen başarılı bir sistem, ya da gerçek anlamıyla liberal cennet diye bir şey yok.

“İHD Susmayacak!”

6 Mayıs 2003 Salı günü sabahı, İHD Genel Merkezi ve Ankara Şubesi “polis baskını”na uğradı.

Polislerin başında Devlet Güvenlik Mahkemesi savcısının bulunması, bu olaya ‘polis baskını’ dememizi engellemiyor.

Türkiye’yi yönetenler, insan hakları ve özgürlüklerine, kriminolojinin (suç biliminin) konusu olarak bakıyorlar. Bu bakış açısına göre, haklarını arayan bireyler ve onların hakları ve özgürlüklerini savunan insan hakları örgütleri de “potansiyel suçlu” oluyor. Oysa, konunun suç bilimi ile ilgisi var ama, Türkiye’yi yönetenlerin baktığı gibi değil. İnsan Hakları Hukuku söz konusu olduğunda, mercek altına alınacak olanlar, hak arayanlar, hakları ihlal edilenler değil, kamu otoritelerinin eylem ve işlemleridir.

İHD Genel Merkezi ve Ankara Şubesinde 17 yıl boyunca birikmiş, onbinlerce işkence mağduruna ait belgeler bulunmaktadır. Boşaltılan 3688 köye, gözaltında kaybedilen 834 insana, basılan, kapatılan dernek, sendika ve siyasi partilere, düşüncelerini açıkladığı için cezaevlerine gönderilen fikir insanlarına, cezaevlerinde açlık grevlerinde, ölüm oruçlarında yaşamını yitirenlere, cezaevlerindeki insan hakları ihlallerine ilişkin belgeler bulunmaktadır. 17 yıl boyunca bir tek savcının, vatandaşın bu insan hakları ihlal edilirken İHD’ye geldiğini, bu insanlarla ilgili belgeleri araştırdığını tanık olmadık, bir gün bile... Oysa insan hakları hukuku birey ile devlet arasındaki ilişki ve gelişmeleri ilgi alanında tutar ve birey hak ve özgürlüğünün sınırlarının genişlemesini temel alır. Korunması gereken üstün değer, insanın, bireyin, yurttaşın insan hakları ve temel özgürlükleridir.

Dün sabah, yasa dışı örgütlere yardım ve yataklık yapıldığı, TCK’nin 312. maddesine ve Terörle Mücadele Kanunu’na aykırı davranıldığı iddiası ile Genel Merkez ve Ankara şubesi basıldı. DGM tarafından “arama” kararı verildiği bildirildi.

Soyut suçlamalara dayalı olarak, genel bir arama kararı verilmesi, hem iç hukuka ve hem de uluslararası insan hakları hukukuna aykırıdır. Konu doğrudan kişi özgürlüğü ve güvenliği hakkı ile adil yargılanma haklarına aykırıdır. Ayrıca, insan hakları örgütlerinin rolünü, konumunu ve hükümetlerle ilişkilerini düzenleyen, AGİT Moskova Belgesi (1991), BM Viyana Belgesi (1993) ve BM İnsan Hakları Korunması Bildirisi’ne aykırıdır. Kararın bir mahkeme tarafından verilmesi işlemin tek başına hukuka uygunluğunu sağlamaz. Bu amacı, sınırı belli olmayan arama kararına dayalı olarak, özel defterlerimiz ve notlarımız dahil olmak üzere, tüm bilgisayarlarımızı el konuldu; tüm klasörlerimiz, çeşitli olaylara ilişkin hazırladığımız ve tümünü kamuoyuna açıkladığımız insan hakları raporlarımız, İHD’ye gönderilmiş faks ya da e-mailler incelendi ve bazılarının el konuldu; İHD’nin cezaevlerine ilişkin hazırladığı raporlar, açlık grevleri ve ölüm oruçlarına ilişkin dosyaları; kayıplarla ilgili olarak hazırladığımız dosyalarımıza el konuldu.

Türkiye’nin en eski ve en büyük insan hakları örgütü olan İHD, 17 yıl boyunca, çalışmalarını baskı altında sürdüren bir örgüttür. Şimdiye değin, 14 yöneticisi öldürülmüş, yüzlerce yöneticisi ve üyesi gözaltına alınmış, tutuklanmış; yazılı ve sözlü saldırılara uğramış, Genel Başkanı Genel Merkez binasında öldürülmek istenmiş bir örgüttür. İlk 14 yılda, yöneticileri hakkında 300 dava açılmış ve son üç yılda baskının türünde belirgin bir değişim olmuştur. Son üç yılda açılan dava sayısı 437’dir. Buradan çıkarılması gereken sonuç, İHD’nin son yıllarda özellikle yargı baskısı altında çalışmaya mecbur bırakılmasıdır.

Saat 12.30’a kadar süren bu olayların ardından, İHD, davetli olduğu, İnsan Haklarından Sorumlu Başbakan Yardımcısı ve Dış İşleri Bakanı’nın da katıldığı AB Genel Sekreterliği’nde düzenlenen toplantıya katıldı ve sabah yaşadığı olayı nakletti. Gerçekten Türkiye’nin temel sorunu insan hakları ve demokrasi sorunu idi.

Tüm bu baskılar, İHD’nin insan hakları ve temel özgürlüklerini savunan, dünya çapında tanınmış ve güvenilir bir örgüt olma gerçeğini değiştirmemektedir. Bütün suçlamalara rağmen, bilimsel kamuoyu araştırmaları, İHD’nin tanınmış ve güvenilir bir insan hakları örgütü olduğunu ortaya koymaktadır.

Yasa ve hukuk dışılık İHD’nin değil, insan hakları ve özgürlüklerini ihlal edenlerin özelliğidir.

81 il ve 831 ilçede kurulu İnsan Hakları İl ve İlçe Kurullarına, bir yıl içinde (1992) toplam 1245 başvuru yapılmışken, İHD’nin yalnızca iki şubesine (Diyarbakır 822, İstanbul 457) 9 aylık başvuru sayısının daha yüksek olması neyi göstermektedir?

Türkiye halkının vicdanında aklanmış olmak, bizim için hükümlerin en yücесidir!

Hiçbir baskıya boyun eğmedik ve eğmeyeceğiz!

İnsan ve yurttaşlık haklarımız ve özgürlüklerimiz için, 17 yıldır gönüllü olarak sürdürdüğümüz mücadeleyi sürdüreceğiz ve asla susmayacağız!

İnsan Hakları Derneği

Şubat / Mart 2003 /İstanbul İnsan Hakları İhlal Raporu*

Gözaltılar

Gözaltına alınan kadın.....	582
Gözaltına alınan erkek.....	1213
Gözaltına alınan çocuk.....	56

Toplam 1851 kişi

Cezaevleri

Ölüm Orucu sonucu yaşamını yitirenler.....	1
Cezaevinde yaşamını yitirenler.....	8
Tutuklananlar.....	48
Cezası affedilen mahpus.....	13
Cezaevinde çıkan olaylarda yaralanan tutuklu.....	9
Cezaevindeki baskı ve işkence altında olduğu avukatları tarafından açıklananlar.....	6
Derneğimize başvuruda bulunanlar.....	7

İşkence, Kötü Muamele ve Şiddet

Derneğimize başvuruda bulunanlar.....	24
İşkence gören kadın.....	7
İşkence gören erkek.....	14
İşkence gören çocuk.....	3
Basın aracılığıyla işkence gördüğünü açıklayanlar.....	13

Kayıp İddiaları

Derneğimize yapılan kayıp başvurusu.....	7
Bulunan kayıplar.....	3

Yaşama Hakkı

Faili meçhul saldırılarda yaşamını yitirenler.....	6
Polisin açtığı ateş sonucu yaşamını yitirenler.....	1
Polisin açtığı ateş sonucu yaralananlar.....	3
Uğradıkları saldırılarda yaralananlar.....	2
Saldırıya uğradıkları için derneğimize başvuruda bulunanlar.....	7
Uğradıkları saldırılarda yaralanan güvenlik güçleri.....	2
İş kazası sonucu yaşamını yitirenler.....	4

Bilgi Edinme, Haberleşme, Düşünce ve Örgütlenme Özgürlüğü

Toplatılan kitap sayısı.....	2
Toplatılan gazete, dergi.....	31
Kapatılan kültür merkezi.....	1
Yayını durdurulan gazete, dergi.....	6
Yayınların kapalı kalacağı gün sayısı.....	31
Hakkında soruşturma açılan kitap.....	1
Düşünceye istenen hapis cezası.....	7 yıl 6 ay
Düşünceye verilen para cezası.....	164.377.052.600 TL

Ekonomik ve Sosyal Haklar

Ekonomik ve Sosyal hakların ihlali gerekçesiyle derneğimize başvuruda bulunanlar....	4
--	---

Sınırdışı-İadeler-Sevahat Özgürlüğü

Bulundukları ülkelerden Türkiye’ye iade edilenler.....	11
Vize engeli.....	1

Bombalamalar

Şubat ayında meydana gelen Bombalama olayları.....	24
--	----

İnsan Hakları Derneği
İstanbul Şubesi

Her Şey Olup Bitti Mi Gerçekten?

Her şeyin hızla dün olup tarihe gömüldüğü bir dünyada yaşıyoruz. Tarihi yazanların işlek eli, bizim yavaş adımlarımızla aynı kaygıyı taşıyor. Tüm bu ışık hızı zamanlar, bu olup bittiler, bu mutsuz sonların arasında yaşananları anlamaya çalışmanın bir bedeli var. Durmanın ve düşünmenin, dönüp geriye bakmanın bir bedeli... O an tek bir karede beliriyor her şey. Tüm bir insanlık, acı, umutsuzluk, çaresizlik, yalnızlık... O zaman donmuş tek bir fotoğraf karesi kendisinin değil, bizim gerçekliğimizi ölçüyor.

Bize başka bir aklı ve gerçekliği öneriyorlar. Bizse yanıt olarak sezgiyi, yüreği ve duygularımızı veriyoruz. Bize köhne ve boş ne varsa sunuyorlar; biz yeniyi, karanlık olmayı, güzeli istiyoruz.

Dünya, alıştığımız, eskidiğimiz, sustuğumuz, sevdiğimiz yaşlı dünyamız... Savaşlar kadar barışı da gördü, ölümler kadar doğumları, umutsuzluklar kadar umutları da yaşadı. O direndikçe var olmaya, biz de direniyoruz.

Başka kareler izlemek mümkündür belki.

Bir güzel film izlemek gibi, başka görüntülerin peşine düşmek de olasıdır...

O eski bakır sini, Fatıma'nın yıkılan evinin ortasında. Herkesi doyurmaya devam edecek, kalan herkesi. Ağır bulutlar dağılmaya başladığında, ağıtlar susacak, gökyüzünün hafiflediğini yeniden görecektir herkes.

Bir kadın küçük bir çekirdek saklayacak, kollayacak onu karnında. Orada ölüm kadar, düş de gerçek olacak.

Küçük tedirgin evler, serin avlular, beyaz örtüler yaşamı yeniden bulacak. "Patlamak ve kırılmak, saçılıp dağılmak bitti" diyecek herkes. Bir kadın küçülmeyecek diğer kadınların korkusuyla.

Yüreğin tek sığınak olduğu dehşet zamanları bitecek, kimse çekmeyecek zorla, soluğumuzu göğsümüzden.

Büzüşmüş memeyi kemiren çocuk tokluğu hissedecek ağzında. Bakışımız, kırık bir ayna gibi umarsızlığa düşmeyecek.

Kadınlar anlatacak yine olup biteni. Kadınlar, birinci dereceden yanık yüreklerle, erkeklerin gittiğini ve dönmediğini, çocuklarının, evlerinin ve anılarının yok olduğunu anlatacak.

Kırık dişler, gülümseyen bir ağzın içinden utanmadan anlatacak. Bir zincir, sonsuz halkalarıyla onaracak kırılmış zamanı.

Kadınlar dünyanın belleği olurken yarını da kuracak.

Kalanlar ağır yaralı da olsa, iyileşecek bir hayatı yüklenip götürecekler yine. Onursuzluk, asla onların olmayacak.

Dünya düşlediğimizdir, zaman durmak istediğimiz yerdir.

Her ne kadar başka türlü süne inandırılmaya çalışsak da.

Görmek istediğimiz fotoğraf, mümkün olanın tek bir karesidir...

Savaş Bitti mi?

* Irak'ta rejimin devrilmesi ile ortaya çıkan olağanüstü insanlık dramı, tüm dünyanın gözleri önünde sürüyor. Başta su, yiyecek ve elektrik, sağlık gibi ihtiyaçların bir an önce geri getirilmesi ve nüfusunun yaklaşık yüzde 40'ı çocuklardan oluşan ülkede toplu ölümlerin önlenmesi için, dünyanın bu ülkeye acil yardım göndermesi gerekiyor. Asayişin sağlanamamış olması nedeni ile uluslararası yardım örgütlerinin sevkiate başlayamaması, bu alanda çaba gösteren kuruluşları endişelendiriyor.

* BM'nin Irak'taki insani işlerden sorumlu koordinatörün sözcüsü Ali Hamati, Irak'ın kuzeyindeki Kerkük'te yapılan incelemelerin sonucuna göre, kara mayınları yüzünden her gün 3-4 Irak'lı çocuğun öldüğünü söyledi.

* ABD Savunma Bakanlığı hesap denetleme şefi Dov Zakhayim, Irak savaşında harcanan 20 milyar doların 7 milyar dolarının personel masraflarına, 10 milyar dolarının askeri operasyonlara ve 3 milyar dolarının da cephane ile gerekli teçhizata harcadığını belirtti. Zakhayim, bundan sonraki dönemde askerlerin Irak'ta tutulması için ise, aylık 2 milyar dolar masraf öngördüklerini açıkladı.

* Irak'ın yeniden inşası konusunda, Amerikan yönetimine yakın bazı kişiler açıkça kayırlıyor. Marshall Yardımı'ndan çok farklı olarak, Irak'da bu yardımların kullanımının, tamamen Amerika'nın kararına bırakılması, Amerikan yönetiminin de, değil uluslararası ihale, kendi ülkesinde bile ihale açmadan bu işleri yönetime yakın kişilere vermesi, büyük bir sıkıntı oluşturuyor. ABD yönetiminin önemli isimleri, "kan ve can verdik" şeklinde yaptıkları açıklamalarla, "faturayı da başkaları ödesin" imasında bulunuyorlar. Faturanın tamamının değilse bile büyük bir kısmının, Birleşmiş Milletler bünyesinde ve harekate katılmayan Fransa, Rusya, Almanya, Çin gibi güçlerce üstlenilmesinden yana olan ABD'nin, ihaleler konusunda gösterdiği "heves"i bu alanda göstermemesi, "verilen kan ve can"ın karşılığının Amerikan firmalarının kazançları ile geri alınması niyetini ortaya koyuyor.

* BM Güvenlik Konseyi Irak'a yönelik "Petrol Karşılığı Gıda Programı"nı 3 Haziran'a kadar yeniden uzatmaya hazırlanıyor. Öte yandan Fransa, BM Güvenlik

Konseyi toplantısında sürpriz bir çıkış yaparak, silah ambargosu dışında, Irak'a uygulanan yaptırımların derhal askıya alınmasını önerdi.

* Irak'ın, Körfez Savaşı'ndan bu yana birikmiş borçlarının, 200 ila 300 milyar dolar olduğu bildirildi. Bu rakamlara göre, savaş sonrasında Irak, Arjantin'den de daha kötü bir ekonomik tabloyla karşı karşıya kalacak. Amerikan Time dergisi son sayısında, yılda en fazla 15 milyar dolarlık petrol üretebilen Irak'ın, bu borcu ancak 20 yılda ödeyebileceğine dikkat çekti.

* Uluslararası Af Örgütü'nün yayınladığı raporda, ABD'de ölüm cezası uygulamasının, doğası gereği zalimane ve onur kırıcı olduğu ve ırksal adaletsizliğin de sürmekte olduğu görüşü yeraldı. Uluslararası Af Örgütü'nün, ABD'de ölüm cezası davalarında "ırk ayrımının" süre giden rolüyle ilgili yeni raporunda, "ABD Baş-

kanı George Bush, ABD'nin eşit adalet konusunda her zaman sağlam duracağına dair söz vermişti. Eğer bu doğruysa o ve diğer siyasetçiler, adalet sisteminin beyazların hayatına siyahlardan daha fazla değer

verdiğini gösteren çalışmaları göz önüne alarak, infazların derhal durdurulmasını sağlamalıdır" denildi. Af Örgütü ayrıca ABD'de ölüm cezasının kaldırılması gerektiğinin de altını çizdi.

* İngiltere Başbakanı Blair, 11 Eylül'den itibaren ABD'ye verdiği sadık destek ve teröre karşı savaşta ki rolü nedeniyle "ulusal liderlik" alanında, Ellis Adası onur madalyası almaya hak kazandı. Ödül Komitesi Başkanı William Fugazy, Blair'in 11 Eylül saldırısından beri ABD'ye sadık desteği için komitece seçildiğini söyledi. Blair, ödülünü Mayıs ayında İngiltere'de alacak. İngiltere Başbakanı, ABD'ye hizmetleri için ödül alacak Amerikalı olmayan ilk kişi olarak da tarihe geçecek.

* ABD deniz piyadelerinin Irak'tan silah veya Saddam Hüseyin'in resmi gibi savaş anısı getirmeleri yasaklandı. ABD gazetelerinde yer alan haberlere göre, Amerikalı komutanlar askerlerine, "Irak'ı fethetmeye değil, halkının izniyle Saddam Hüseyin'i iktidardan indirmeye geldiklerini" anlatarak, savaş anısı getirmemelerini, aksi halde emre itaatsizlikle suçlanacaklarını bildirdiler.

Savaş Hayır

Gücün sahibi olanlar, güçlerini büyütmek ve pekiştirmek adına savaşları başlatıyorlar.

Petrol ve silah tacirlerinin küresel sömürü adına başlattıkları savaş küresel özgürlük için durdurmanın yollarını kadınlar bulmalıdır.

Savaşlar erkeklere güç, kadınlara gözyaşı olarak geri dönüyor.

Dün Filistin... Bosna... Afganistan...

Bugün Irak...

Yarın neresi?

Yarınların barış içinde olmasını kadınların çok boyutluluğu sağlayacaktır.

Yeter ki akıl ve insan sevgisinde buluşalım.

Bırakın çocuklar barış türkülerini büyüsün. Özgür ve sorumluluklarının bilinciyle.

Çocuklarımızdan ödünç aldığımız yarınları yok etmeyin.

Çocukları öldürmeyin.

Savaşları bitirin, kadınların göz yaşlarını dindirin.

Biz kadınlar, çocuklarımızı barışa doğurduk, savaşa değil. Demokrasi ve insan hakları söylemlerini kurnazca, sadece sözde bırakanlar...

Artık yeter!... Durun!...

İnsanlık onurunu savunanlar, güçlerinizi birleştirin.

Erdemli olmanın şimdi tam zamanı.

Dayatmalardan ürkmeyen insan sevgisinde el ele olalım.

BARIŞTA BULUŞALIM.

İzmir Savaş Karşı Kadın Platformu

Behice Eryıl (Haççe Kadın Vakfı)

Emel Denizaslani (Ege Kadın Dayanışma Vakfı)

Şermin Akman (Türk Kadınlar Birliği İzmir Merkez Şubesi)

Yengi Borat (Türk Kadınlar Birliği Karşıyaka Şubesi)

Yıldız Atakan (Türk Anneler Derneği İzmir Şubesi)

Deniz Dalkılıç (Çağdaş Gazeteciler Derneği Ege Şubesi)

Betül Mutlu (Cumhuriyet Kadınları Derneği)

Hanife Pekcandan (Atatürkçü Düşünce Derneği)

Engin Demir (Kadın Haklarını Koruma Derneği)

Yücel Aksoylu (Bornova Kadınlar Sosyal Kültürel Dayanışma Derneği)

Perihan Yılmaz (Türk Kadınlar Birliği Bornova Şubesi)

Aynur Eranay (İzmir Soroptimist Kulübü)

Gülşen Özkan (Sekreterler Derneği)

Gülten Özer (Türk Kadınlar Derneği Konseyi)

Seval Sekin (Ege Kadın Araştırmaları Derneği)

Fatma Dinçer (Anne Çocuk Eğitim Vakfı)

Çiğdem Erdoğan (İzmir Şoförler ve Otomobilciler Odası Kadın Kolu)

Yeni Asır Kadın Dünyası

Bircan Akça (THK)

Berrin Delikçi (KAZETE)

Suna Tanrıverdi (Bağımsız)

Ümrân Erdoğan (Bağımsız)

Hasvak İzmir Şubesi

Zihinsel Özürlüleri Yetiştirme ve Koruma Vakfı

KORAY-Koruyucu Aileler Derneği

Bornova Zirai Mücadele Araştırma Enstitüsü Mensupları Derneği

Basın Sitesi Huzurevi Koruma Derneği

Cerrahi ve Ameliyathane Hemşireleri Derneği

Hemşirelik Kuruluşları Birliği

Türk Kültür ve Sanat Derneği

N.Ç. davasının sanıkları serbest

Mardin'de kadın satıcıları tarafından çoğu kamu görevlisi 200 erkeğe pazarlanan 14 yaşındaki N.Ç.'nin yaşadıkları, kamuoyunu uzunca bir süre meşgul etmişti.

N.Ç. davasında yargılanan sanıklar şimdi serbest. Olayın yankıları sürüyor. Muhabirimiz Naşide Buluttekin'in haberi...

N.Ç. davasını başından beri izleyen İHD yöneticisi ve Diyarbakır Kadın Platformu üyesi Avukat Aygül Demirtaş 14 Mayıs 2003 tarihli açıklamasında duruşma ile ilgili şu bilgileri verdi:

"Son duruşmada delillerin tümünün toplanmamış olmasına rağmen tutuklu olarak yargılanan 27 sanığın tümü tahliye edildi. Bu gelişme oldukça kaygı vericidir. Sanıkların hepsi de elini kolunu sallayarak dolaşmaktadırlar. Takip ettiğimiz diğer vakalarda olduğu gibi, ayrıntılı bilgi vermemiz söz konusu değil. Çünkü oturumlar gizli yapılmaktadır. Biz İHD olarak bu olayın sonuna takipçisi olacağız ve suçluların cezalandırılması için elimizden geleni yapacağız. Bu konuya İHD olarak hassas yaklaşmamızın nedeni; olayı, 14 yaşındaki kız çocuğuna yönelik bir işkence vakası ve 'insanlığa karşı işlenen suç' kapsamında nitelendirmemizden kaynaklanmaktadır. N.Ç. vakası, bilindiği üzere, tüm kamuoyunun vicdanını yaralamıştır. Dolayısıyla yargı makamının da aynı hassasiyetle yaklaşmasını gerektiren bir vaka niteliğindedir."

aile güç durumu

N.Ç.'nin ailesiyle görüşen Selis Kadın Danışmanlık Merkezi'nden Hacer Özdemir, ailenin hem maddi hem de manevi açıdan çok güç durumda olduğunu söyledi: "Aile, kimseye güvenmediği için görüşme taleplerimizi geri çeviriyordu. Ancak sonunda kabul ettiler. Ben de onlarla aynı dili, Kürtçeyi konuşabildiğim için bana güvendiler. Şimdiye kadar kimsenin kendilerine destek olmadığını düşünüyorduk, desteğimiz onlara yansımamış. Desteklerimizi anlatınca çok seviniler. Çünkü komşularının onlara selam vermediğini, herkesin onları dışladığını söylüyorlar. Kendilerini yapayalnız hissediyorlar. Üstelik çok da yoksullar. Baba, şu anda işsiz." Hacer Özdemir, N.Ç.'nin şu anda Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü'nde koruma altında olduğunu ve ailesinin istediği zaman kızlarıyla görüşebildiğini söyledi. N.Ç.'nin, Adli Tıp'ta yapılan yaş tespiti sonucu 12 değil, 14 yaşında olduğunu belirlendiğini ifade eden Özdemir, ayrıca, pek çok küçük kızın aynı dehşeti yaşadığından endişe duyduklarını da belirtti: "N.Ç.'nin annesi ve babası, aslında N.Ç. gibi pek çok küçük çocuğun aynı şeyleri yaşadığını, ama ailelerin korktuğu için açıklama yapmadığını söylüyor. Biz tespit edebildiğimiz bütün olayların üzerine gideceğiz." Geçtiğimiz aylarda kadın satıcıları tarafından onlarca bürokratinin içinde olduğu iki yüzden fazla kişiye pazarlanarak tecavüze uğrayan N.Ç.'nin yaşadıkları herkesi derinden yaralamıştı.

Olaya adı karışan Kızıltepe Kaymakamı Özel Kalem Müdürü, Mardin Ziraat Odası Başkanı, TEDAŞ Müdürü, Milli Eğitim Müdürü, kütüphane

görevlisi ve daha birçok kamu görevlisi tutuklanmıştı. Konuyla ilgili ilk duruşmaya N.Ç. sadece tek bir avukatla katılırken, sanıklar onlarca avukat eşliğinde yer almıştı mahkeme salonunda. Diyarbakır Barosu Kadın Komisyonu, tüm çabalara karşın küçük kızın ailesinden vekalet almayı başaramamıştı. Mardin, Kızıltepe'de yaşayan yoksul bir ailenin kızı olan 14 yaşındaki N.Ç.'nin bölgede görevli kamu görevlilerinin de aralarında bulunduğu çok sayıda kişinin tecavüzüne uğradığı iddiasıyla ilgili dava gizli celselerle devam ediyor.

resmi tecavüz!

İddianamede, N.Ç.'nin ırzına geçmekle suçlanan, çoğu kamu görevlisi sanıkların 'tam listesi' şöyle: Mardin Jandarma Alay Komutanlığı'nda görevli Yüzbaşı Ersun Erdemir, Kızıltepe Kaymakamı Yazı İşleri Müdürü Recep Sakız, Mardin Ziraat Bankası Veznedarı Mehmet Seyitoğlu, aynı bankada memur Hamit Aydın, Kızıltepe Orman İşletme Müdürlüğü'nde görevli Teyyar Salman, Mardin Vakıflar Şube Müdürlüğü'nde görevli Cuma Uraş, Derik Belediyesi memurları Şeyh Davut Oruç, Şeyh Davut Dora, Enver Adanç, Mardin Bayındırık Müdürlüğü şoförü Selman Aydın, Kızıltepe Mehmetçik İlköğretim Okulu Müdür Yardımcısı Umit Ergin, Sercan Ofset Sahibi Hamit Abdulsametoglu, Mardin TEDAŞ Müesses Müdürlüğü'nde çalışan Ahmet Günay, Şeyhmus Cansın, nakliyatçı Şemsettin Aslan, Yenimahalle Muhtarı Harun Uras, Derik Ziraat Odası Başkanı Mahmut Temelli, esnaf Mehmet Katkar, Ali Altsoy, çiftçiler Burhan Ertaş, Şeyh Davut Anuk, Nizam Denli, Sabri Ajak, Harun Uras, Selahattin Kuray ve Rıdvan Bayraktar.

İnsan Hakları Derneği Diyarbakır Şubesi, olayın ardından bir basın açıklaması yaptı. 22 Nisan 2003 tarihli "N.Ç. Duruşmasının Ardından Yaşananlar İnsanlık Ayıbıdır" başlıklı açıklama şöyle: *İnsan Hakları Derneği, geçtiğimiz aylarda Mardin'de 12 kişinin tecavüzüne uğrayan 13 yaşındaki N.Ç.'nin sürmekte olan davasıyla ilgili bir basın açıklaması yaptı. 22 Nisan 2003 tarihli "N.Ç. Duruşmasının Ardından Yaşananlar İnsanlık Ayıbıdır" başlıklı açıklama şöyle:*

Kamuoyunda "N.Ç. Davası" olarak bilinen tecavüz dosyasının görülmeye dün (21 Nisan 2003) Mardin 1. Ağır Ceza Mahkemesinde devam edildi. Bundan üç ay önce hepimizin vicdanı 13 yaşında bir kız çocuğunun verdiği bilgilerle sarsıldı. Mağdurenin ifadesi üzerine, şu an 7'si tutuksuz, 22'si tutuklu 29 kişi hakkında tecavüz suçundan dava açılmış bulunuyor. Haklarında aynı suçtan dolayı suç duyurusunda bulunmuşuz ve sanık olması gereken çok sayıda kişi halen

bu sıfatı taşımamaktadır. İçinde kamu görevlileri, güvenlik görevlileri, esnaf gibi farklı meslek gruplarından kişilerin yer aldığı böylesi bir dosyada İnsan Hakları Derneği başından beri yargılamayı takip etmektedir. Dava ayrıca, Diyarbakır şubemizin Kadın Hakları ve İşkenceyi Önleme Komisyonu ile İHD Genel Merkezi tarafından da izlenmektedir.

Dünkü duruşmanın ardından akşam saat 23.15 sıralarında sanıkların yakınları, güvenlik görevlilerinin de bulunduğu bir esnada duruşma salonundan çıktıktan sonra müdahil taraf vekilleri olan bilizlere sözlü ve fiili saldırılarda bulunmuşlardır. Özellikle derneğimizin tüzel kişiliğine yönelik hakaretler yapılmıştır. Tarafımıza yönelik gerçekleştirilmek istenen fiili saldırılara ve sözlü tehditlere güvenlik görevlileri seyirci kalmıştır. Müdahaleler sonucu Mardin Barosu'na bağlı bir grup avukatın araya girmesiyle ve sanık ailelerine telkinde bulunmasıyla geçen sürenin ardından aileler mahkeme binasından çıkarılmıştır. Güvenlik görevlilerinin hiçbir şekilde olaya müdahale etmemesi, bizim açımızdan düşündürücüdür. Aynı şekilde saldırıyı gerçekleştirenler, dışarıda Adliye binasının önünde tehdit ve hakaretlerini sürdürmüşler ve içeriye girmeye yeltenmişlerdir...

N.Ç.'nin yaşadıkları bir insanlık ayıbıdır. N.Ç.'nin yükselen çığlığı aslında şu anda seslerini henüz duyuramayan onun durumunda olan birilerinin çığlığıdır. N.Ç.'ye yönelik işlenen tecavüz suçları, Çocuk Hakları Sözleşmesi'ne ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'ne göre işkence ve insanlığa karşı işlenen suçlardır. Bir bütün olarak insanlık ailesine karşı işlenmiş bir suçtur.

İnsan Hakları Derneği olarak kamuoyunun vicdanını ciddi şekilde rencide eden bu davada adil bir yargılamının gerçekleşmesi ve faillerin hak ettikleri cezaya çarptırılmaları talebimizdir. Yargı mekanizması ve idare, böylesi ağır bir suçun gerekli takibinin yapılmasıyla ilgili yükümlülük altındadır. Adil bir kararın çıkabilmesi için davanın gerginliklerin yaşanmayacağı ve güvenliğinin sağlandığı bir başka yere nakli gerekmektedir. Sizin aracılığınızla bu talebimizi bir kez daha dillendiriyoruz.

İHD, bugüne kadar olduğu gibi bundan sonra da hem N.Ç. davasında hem de yaşamın her alanında kadına ve çocuğa yönelik her türlü şiddet ve tecavüz suçunun takipçisi olmaya devam edecektir.

Av. Reyhan Yalçındağ
İHD Genel Başkan Yardımcısı

(Dicle Haber Ajansı'na teşekkür ederiz.)

Travesti Öykü'nün Yaralı Öyküsü

"Üç yıl boyunca kaldığım cezaevlerinde, on bir kişinin tecavüzüne uğradım. Mahkemeye giderken bile dört kişi tecavüz etti bana. Üç yıl boyunca hücrede kaldım, üç kez intihar girişiminde bulundum. Bazı gardiyanlarla da isteyerek ilişkim oldu. Travesti olduğumuz için bunları yaşamak zorunda kalmamalıyız."

Öykü'nün günlüğünden...

Bu sözler geçen yıl bir gazeteye cezaevinden yazdığı mektupla sesini duyurmaya çalışan Öykü takma adlı travestiye ait. Öykü, ceza evine Oktay Çetinoğlu adıyla girdi. Gerçek adı Ömer Evren... Birkaç hafta önce ceza evinden çıktı. Ceza evinden yazdığı mektuplar okunduğu için yaşadıklarını küçük kağıtlara yazıp kirli çamaşırlarına koyarak annesine veren Öykü, yüzlerce sayfayı bulan anılarını kitap yapmayı planlıyor. Ev arkadaşını döven kişiyi bıçaklayarak öldürdüğü için ceza evine düşen Öykü, erkek ya da kadın koğuşuna konulmadığı için üç yılını hücrede geçirdi. Öykü, o üç yılın ardından yaşadıklarını anlattı:

"Ceza evinde suç işleyenlerin kapatıldığı, yedi adımda biten bir hücrede kalıyordum. Yalnız olduğum için de her tür tacize ve tecavüze maruz kaldım. Travesti olduğum için istedikleri zaman bana tecavüz edebileceklerini düşünüyorlar. TBMM İnsan Hakları Komisyonu'na, Adalet Bakanlığı'na başvurular da bulundum, ilgilenen olmadı. Milliyet'e yazdığım mektubun ardından yayımlanan haber üzerine Adalet Bakanlığı ilgilendi ama ceza evlerinde değişen bir şey olmadı. Görevlilerin getirdiği soğuk suyla hücrede pis tuvaletin üstünde yıkandım hep. Bazen insafa gelip sıcak su da getiriyorlardı. Ama su istemeye çekiniyordum, çünkü yıkanırken beni izliyorlardı."

Öykü'nün ailesi Yalova'nın bir köyünde yaşıyor. Yaşam öyküsüne gelince...

"Çocukluğumda Kuran kursuna gidiyordum. Hafızlığım da var. Dört yıl İmam Hatip Lisesi'nde okudum. Cinsel kimliğim nedeniyle orada rahat edemedim. Uludağ Üniversitesi Tekstil Mühendisliği Bölümü'nü kazandım, ama bir süre sonra 'genel ahlak' nedeniyle kovuldum. Kıyafetlerim nedeniyle travesti olduğumu anladılar. Üniversitedeyken fuhuş yapmıyordum. Öğrenci evinde kalıyordum, ailemin verdiği parayla geçiniyordum. Bir arkadaşımın yanına İzmir'e gittim. Umudum kalmayınca fuhuşa başladım. Gece kulüplerine gidiyordum. Bir gece, bir adam eve gelip ev arkadaşına saldırdı. Onu korumak isterken adamı bıçakladım. Polis çağırdım. Ben ifade verirken adam kan kaybından ölmüştü... Dünyam karardı."

"Dün gece zannedersem 20.00 cloarında çaycı S.'nin tecavüzüne uğradım. (...) Şok oldum. Hâlâ berbat bir haldeyim. Seodüğüm bir insan (gardiyan) nöbetçiydi. O an olabilecekler konusunda aklımdan bir sürü şey geçti. Karşı koydum ama aşırı tepki oermedim. Çünkü infazını bile yakmayı göze alacak kadar gözü dönmüştü. Dayanamadım, bugün bunu gardiyan E. ile paylaştım. Bu sefer elimde maddi kanıt var. Spermleri boş bir oje kutusunun içine doldurdum. Ağzını sıkıca kapadım."

"Bugün ilk kez baş memur... elle taciade bulundu, öptü, karşı koyamadım. Üfeti yılın son günü bunları yaşamak beni eziliyor. Bunu anlatmak çok zor. Bu durumun içinden nasıl çıkacağım bilemiyorum ama bunları sindirmekte çok zorlanıyorum. Çaresizlik çok kötü bir şey, bunu anlatamam."

Öykü gibi onlarcası var... Onlarca yaralı öykü var... Düzenin içine sindiremediği, kabul vermediği, 'ne kadın ne erkek' dediği, ezdiği insanlar onlar... Öykü 'ötekileştirilenlerden' biri yalnızca... O, bu kırık dökük öyküsünü yazacağı kitapta anlatacak... "Bir şeyler değişsin artık" diye...

ELİF KORAP'ın Milliyet gazetesinde yayınlanan haberinden alınmıştır.

Çocuklar şiddet mağduru

İstanbul Bilgi ve İzmir Dokuz Eylül üniversiteleri tarafından yapılan bir araştırmada, katılımcıların yüzde 60'ının çocukluklarında şiddete maruz kaldıkları ve en fazla karşılaşılan şiddet türünün dayak olduğu belirlendi.

Araştırmaya katılanların yüzde 35.47'si evde, yüzde 11.6'sı okulda, yüzde 23.67'si de hem evde hem okulda şiddete maruz kalıyor.

Her iki üniversitenin Hukuk Fakülteleri Ceza ve Ceza Muhakemesi Hukuku Anabilim Dalı'nın, Hannover Kriminoloji Enstitüsü'nün işbirliğinde yaptığı araştırmanın sonuçlarına göre, aile içinde şiddetin kalanların yüzde 16'sı bunun annesinden, yüzde 20'si babasından, yüzde 23'ü de her ikisinden birden geldiğini söyledi. Şiddeti yaşayanların yüzde 32.31'i ise şiddetin öğretmeninden geldiğini ifade etti. Şiddetin gerekçeleri ise "terbiye", "işlediği suçun cezası olarak", "sebepsiz", başlıkları altında toplandı. Türkiye genelinde 3 bin 475 kişiyle yüz yüze görüşülerek yapılan "Çocuklardan kaynaklanan şiddet" araştırmasının sonuçlarına göre, katılımcıların yüzde 34.87'si, çocukluğunda veya gençliğinde şiddete "karıştığını" belirtti. Bu oran şehir merkezinde yüzde 33, kırsalda yüzde 39 olarak saptanırken, en yüksek değere yüzde 54 ile gecekondu bölgelerinde ulaşıldı. Şiddete karışanların yüzde 21.12'si "dayak attığını", yüzde 11'i de "mala zarar verdiğini" söylerken, yüzde 14'ü şiddeti tek başına, yüzde 16.6'sı arkadaşlarıyla, yüzde 5.5'i de kardeşleriyle birlikte uyguladığını belirtti. Katılımcıların yüzde 38.3'ü, "aynı koşulların olması durumunda bugün de aynı şekilde davranacaklarını" bildirdi. Araştırmaya katılanların yüzde 33.8'i "çocukların şiddete yönelmesinde eğitimsizliğin", yüzde 46'sı "anne-babanın ilgisizliğinin", yüzde 51'i de "sosyal çevrenin" etkili olduğunu belirtti.

"Mağdur Çocuk" ve "Fail Çocuk" Araştırmaları

2001 yılında tümü 8 yıllık ilköğretim okullarında eğitim gören 7 bin 139 çocukla görüşülerek gerçekleştirilen "Mağdur Çocuk" araştırmasında elde edilen veriler, araştırmaya katılanlar çocukların yüzde 44.47'sinin "son 2 yıl içerisinde şiddete maruz kaldığını" ortaya koydu. Bunların da yüzde 31.55'i maruz kaldıkları şiddetin "dayak" olduğunu söyledi. Öğrencilerin yüzde 17'si şiddete evde, yüzde 14.19'u okulda, yüzde 12'si de sokakta maruz kaldığını ifade etti. Aynı yıl 8 bin 535 ilköğretim öğrencisiyle yapılan "Fail Çocuk" araştırmasına göre ise çocukların yüzde 32.3'ü dayak yemekten, yüzde 18.83'ü cinsel davranışlara zorlanmaktan, yüzde 15.3'ü tehdit ya da şantaja maruz kalmaktan, yüzde 10.2'si de zorla para veya eşya vermekten korktuğunu bildirdi. Katılımcıların yüzde 32.36'sı son 2 yılda çocuklar ve gençler arasında yaşanan şiddet olaylarına katıldıklarını söylerken, bunların yüzde 18.7'si katıldığı şiddet türünün dayak, yüzde 6.34'ü mala zarar verme, yüzde 3.1'i gasp, yüzde 2'si de cinsel bir davranışa zorlama olduğunu kaydetti. Şiddet olayına karıştıklarını belirten çocukların yüzde 54.3'ü "ailesinin ekonomik durumunun çok kötü olduğunu ve yemek bulmakta bile zorlandıklarını", yüzde 55'i "babasının annesini dövdüğünü", yüzde 43'ü de "bazen kendisinin hiçbir işe yaramadığını düşündüğünü" ifade etti.

Kısa.. Kısa...

- Şanlıurfa'nın Hilvan İlçesi'nde iki kardeşin 'ortaklaşa' tecavüz ettiği Fatma hamile kaldığı için kardeşlerden biriyle evlendirildi. Fatma bebeğini dünyaya getirdi ama yaşamasına izin vermedi; babasının 'hangisi' olduğunu bilmediği bebeğini bir hafta aç bırakıp ağzına bez bağlayarak öldürdü. Olayla ilgili 5 kişi gözaltına alındı.
- Bir ilin emniyet müdürlüğünde şube müdürü olarak görev yapan ve terfi sınavı için Ankara'da bulunan T.U. hakkında sarkıntılık suçundan soruşturma açıldı. Dikmen Polis Evi'nde kalan ve burada çalışan bir görevliye sarkıntılık ettiği iddia edilen emniyet görevlisini Emniyet Genel Müdürlüğü takibe aldı. Aynı polis evinde, bir süre önce yine bir emniyet müdürü hakkında sarkıntılık iddiasıyla soruşturma açılmıştı.
- Yalova'da 14 yaşındaki kızı Z.'yi para karşılığı erkeklere sattığı iddiasıyla tutuklanan Fatma Sarısoy hakkında 227 yıla kadar hapis cezası istemiyle dava açıldı. Toplam 15 sanığın tutuklandığı olayla ilgili yargılamaya 21 Nisan'da başlandı.
- Yalova'da, cinnet getiren uzman çavuş İbrahim D., kendisini aldattığından şüphelendiği hemşire eşini yirmi beş yerinden bıçakladı. Eşinin boğazını kesmeye hazırlanan uzman çavuş, eve gelen polislerin ikna çalışmaları sonucu teslim oldu. İbrahim D. ifadesinde, eşini bir erkekle gördüğünü ve aldatılmayı hazmedemediğini söyledi.
- Kayseri'de 32 yaşındaki işsiz Yılmaz Acar, sabah kahvaltısı için ekmek almasını isteyen 8 aylık hamile eşi Hanım Acar'ı döverek hastanelik etti. Kendini savunamadığı için yüzü kan revan içinde kalan kadın dayanın ardından da kapı önüne konuldu. Yakalanarak nöbetçi mahkemeye çıkarılan Yılmaz Acar, tutuksuz yargılanmak üzere serbest bırakıldı. Hanım Acar ise boşanma davası açıp bu 'çile'ye son vermeye hazırlanıyor.
- İzmir'in Gaziemir İlçesi Sarnıç beldesinde, psikolojik tedavi gördüğü bildirilen 26 yaşındaki N.G., ablasını bıçakladıktan sonra başını baltayla gövdesinden ayırdı. Kendisine kahvaltı hazırlamadığı gerekçesiyle ablası Hatice'yi öldüren N.G. cinayetin ardından polisi telefonla arayarak, "Ben ablamı öldürdüm, teslim olmak istiyorum" dedi.
- Antalya'da 25 yaşındaki Mehmet Çakır, yolda görüp aşık olduğu 22 yaşındaki A.D.'yi kaçırdı ve Serik'te bir eve götürüp evliliğe ikna etmeye çalıştı. A.D. evlenmeyi kabul etmeyince de "Özür dilerim ama sana tecavüz etmek zorundayım." diyerek zorla ırzına geçti. Daha sonra Serik Belediyesi'nden evlendirme memuru Namık Kuzu'yu çağırıp nikah kıydıran Çakır, ihbar üzerine evi basan polis tarafından yakalandı. Mehmet Çakır gözaltına alındı.
- Alanya Müftüsü Muhammet Gevher, turizm sezonu öncesinde vatandaşlara tecavüz konusunda uyarılarda bulundu: "Tecavüz hem insanlık suçudur hem de turizmi baltalar." Tecavüzün dine ve insan haklarına aykırı olduğunu vurgulayan Gevher, bu tip olayların Türk turizmini de baltadığını söyledi. Gevher, "Alanya'ya genelev açılmalı mı?" sorusunu ise, "Bu, kaymakamlık ve belediyenin görevi. Bizim bir şey söylememiz doğru olmaz" diyerek yanıtlamadı. Alanya Ağır Ceza Mahkemesi'ndeki davaların yüzde 15'ini tecavüz olayları oluşturuyor.
- Konya'da, gezmeye çıkan ve kaybolan 21 yaşındaki zihinsel özürlü R.U., üç kişinin tecavüzüne uğradı. R.U., verdiği ifadede evden çıktıktan sonra kaybolduğunu ve önce adres sorduğu Hüseyin Ceran'ın tecavüzüne uğradığını, ardından iki gün bir evde zorla tutulduğunu ve Ceran'ın daha sonra kendisini sokağa bıraktığını söyledi. Zihinsel özürlü kız, evini ararken bu defa Galip Karayıldırım ve Arfa Çorum'un tecavüzüne uğradı. Bitmedi: Güvenlik görevlisi Altay'ın tecavüzüyle sürdü kabus! Sanıklar "Bizimle birlikte olmayı o istedi." dediler. Mahkeme, kızın zihinsel özürlü olmasını gerekçe gösterip sanıkları kefaletle serbest bıraktı.
- Almanya'nın Wuppertal kentinde, kavga ettiği sevgilisi tarafından dördüncü kattaki dairenin penceresinden atılan kadın öldü. Polis, cinayetin nedeni hakkında herhangi bir ipucunun bulunmadığını, soruşturma başlatıldığını açıkladı.
- Amerika'nın New York eyaletindeki Syracuse kentinde yaşayan 67 yaşındaki John Jamelske, yaşadığı evin sığınağında alıkoyduğu ve yıllarca seks kölesi olarak kullandığı 16 yaşındaki bir kızın ihbarı sonucu tutuklandı. John Jamelske'nin üç kadını daha kaçırarak evinin altındaki gizli bir bölmede iki yıl boyunca her türlü sapıklığına alet ettiği ortaya çıktı. Adam kaçırma, tecavüz ve cinsel sapıklıkla suçlanan 'eski bakkal' Jamelske, iddiaları reddetti.

Recm Cezası Verilen Kadın Yoğun Bakımda Yaşam Savaşı Veriyor

Mardin'de Şemsiye Allak adlı kadın, evli bir erkekle ilişkiye girdiği ve hamile kaldığı gerekçesiyle ailesi tarafından recm ile cezalandırıldı. Töreler kadını taşıyarak öldürmeye emrediyordu! Şemsiye beş aydır yoğun bakımda. Bilinci kapalı, vücudunda yaralar çıkmaya başladı ve gözlerini açmaktan başka tepki veremiyor... Diyarbakır muhabirimiz Naşide Buluttek'in haberi...

Mardin'in Yalım beldesinde recm cezasından sağ kurtulan ve yaklaşık 5 aydan beri Diyarbakır Dicle Üniversitesi Tıp Fakültesi Beyin Cerrahisi bölümünde yoğun bakımda bulunan 35 yaşındaki Şemsiye Allak'ın durumunda uzun süredir herhangi bir gelişme yok!

Diyarbakır'daki kadın kuruluşları Şemsiye Allak'ı hastanede yattığı günden beri yalnız bırakmıyor. Diyarbakır Kadın Platformu, Selis Kadın Merkezi ve KA-MER (Kadın Merkezi) ağır yaralı olan kadını düzenli olarak ziyaret ediyor. Konuyla ilgili bilgi aldığımız KA-MER Töre Cinayetleri Proje Sorumlusu Nayime Kardaş, hastaneye yattığı günden beri Şemsiye'yi yalnız bırakmadıklarını söyledi. Kardaş sözlerini şöyle sürdürdü: "Bir arkadaşımız gün aşırı ziyarete gidiyor. Hastanın kulağına ninni söyleyip onunla konuşuyoruz. Zaman zaman da onu dışarı çıkarıp hasta sandalyesi ile gezdiriyoruz. Hasta bezini, sürekli kullandığı ilaçlarının bir kısmını da biz karşılıyoruz. Ayrıca düzenli olarak banyosunu yapıyoruz ve kişisel temizliğini yapıyoruz."

Hastane yönetiminin ve doktorların hastayla yakından ilgilendiğini ve ihtiyaçlarının büyük kısmını karşıladıklarını belirten Kardaş, "Hastanede yapılacak bir şey kalmadı artık. Hastanın verdi tek tepki, zaman zaman gözlerini açıp bize bakmaktan ibaret." dedi.

Bundan sonra Şemsiye için rehabilitasyon gerekiyor. Diyarbakır'da resmi ya da özel yatılı rehabilitasyon merkezleri bulunmuyor. KA-MER, şehir dışında yatılı bir merkez için araştırmalarını sürdürüyor. Olayı başından beri izleyen Dicle Haber Ajansı muhabiri Sefa Öztürk'ün Allak'ın son durumuna ilişkin verdiği bilgiye göre, uzun süredir Allak'ın durumunda herhangi bir gelişme yok. Hastanın bilinci kapalı ve uzun süreden beri yatmakta olduğu için vücudunda yaralar oluşmaya başladı.

Şemsiye Allak'ın 55 yaşındaki Halil Açıll'la dört ay süren gizli beraberliklerinin açığa çıkması ve Şemsiye Allak'ın hamile kaldığının anlaşılması üzerine çift imam nikahı kıymıştı. Daha sonra aile meclisinin verdiği 'recm' kararı üzerine, Allak'ın yakınları tarafından çiftin yaşadığı ev basılmış, Halil Açıll bu 'baskında' hayatını kaybederken Şemsiye Allak da taşlı saldırı sonucu ağır yaralanmış ve 4 aylık çocuğunu düşürmüştü.

Olayın ardından Allak ailesinden gözaltına alınan 6 kişi adam öldürmek suçundan yargılanıyor. Dava süredursun, aileler HADEP yöneticilerinin katılımıyla düzenlenen 'barış yemeğinde' buluştular. Barışıklarını ve birbirlerinden davacı olmayacaklarını söyleyen aileler, tüm bölge halkının aydınlanma süreci yaşadığı bir dönemde, bu talihsiz olayı kan davasına dönüştürmeden, 'medeni' bir şekilde çözmek istediklerini ifade ettiler. Açıll ve Allak aileleri amaçlarının yargıya müdahale etmek olmadığını, yalnızca olayın büyümesini önlemek istedikleri belirttiler. (Dicle Haber Ajansı'na verdiği bilgiler için teşekkür ederiz.)

Şiddetin Doğusu Batısı Yok

Çanakkale ELDER-Kadın Danışma Merkezi Başkanı Gülay Sarışen kadına yönelik şiddetin sadece doğu illerinde yaşanmadığını, 'Batıda şiddet yoktur' yargısının yanlış olduğunu söyledi. Çanakkale muhabirimiz Şirin Sıngın'ın haberi...

Bazı çevrelerde 'Çanakkale'de şiddet olayıyla karşılaşmıyoruz' yargısının olduğunu söyleyen ELDER-Kadın Danışma Merkezi Başkanı Gülay Sarışen, "ELDER 1998, K.D.M. 2002 yılında kuruldu. Bu tarihlerden itibaren yapılan başvuruların yüzde 80'i şiddet kaynaklı. Şiddet tüm ülkemizde varolan bir sorun. Batı'da yokmuş gibi görünmesinin nedeni, eğitilmiş kadın sayısının yüksek olması. Çünkü şiddet bu iki kavramın olduğu yerde yaşanmazmış gibi düşünülüyor. Eğitilmiş kadın, haklarını bilir, ekonomik özgürlüğü vardır dolayısıyla şiddet yaşanmaz deniliyor. Doğu-Batı, okumuş-okunmamış, kültürlü ya da değil gibi ayrımlar yapmamız mümkün değil. Şiddet günümüzde, bu ülkede yaşayan tüm kadınların ve ülkenin bir sorunudur. Ancak böyle düşünürsek yapılan çalışmalar sonuca ulaşır. Şiddeti inkar değil kabul etmek gerekiyor" dedi.

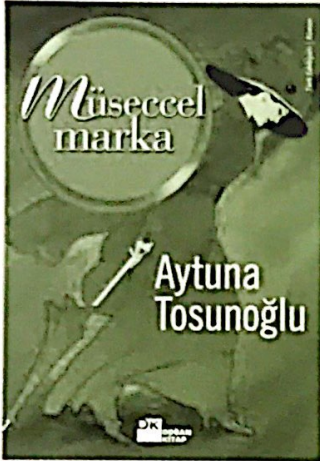
Başlangıçta, kadınlara ekonomik özgürlüklerini kazandırmak amacıyla kurulan Çanakkale Kadın El Emekini Değerlendirme Derneği, şiddetin her türüyle de mücadele ediyor. ELDER ve bünyesinde geçen sene açılan Kadın Danışma Merkezi, kadınların öncelikli sorunlarının tespiti üzerinde çalışarak, her kadının ihtiyacına göre ayrı ayrı çözümler üretiyor. Kadın Danışma Merkezi'nde şiddete maruz kalan kadınlara uzmanlar tarafından Psikolojik Danışmanlık, Hukuk ve Sosyal Hizmet alanında destek veriliyor. Kadının İnsan Hakları dahil çeşitli eğitim programları düzenleniyor. Kadınlar böylece kendi sorunlarının farkına vararak mücadele etmesini öğreniyor. Sadece merkezde değil ilçelerde de şiddet ve cinsel ayrımcılık üzerine paneller düzenleyerek toplumun bilinçlendirilmesi yönünde çalışmalar yapıyor.

Yine namus cinayeti...

Manisa'nın Turgutlu ilçesinde yaşayan ve hamile kaldığı için ağabeyi tarafından İzmir'e getirilerek öldürülen 16 yaşındaki kızın cesedi, cinayet gününden yaklaşık 1,5 ay sonra bulundu. Çiğdem'in babası Hüseyin İnce, 7 Mart tarihinde Turgutlu İlçe Emniyet Müdürlüğü'ne başvurarak kızının kayıp olduğunu bildirdi. Konuyla ilgili araştırma sürerken Mersin'deki aile üyelerinden biri tarafından Turgutlu polisine gönderilen mektupta, "Çiğdem'in hamile olduğu ve ailenin töre gereği kızlarını öldürdüğü" yazıyordu. Bunun üzerine polis, Turgutlu Sağlık Ocağı ve devlet hastanelerinde yaptığı araştırmada, kızın 7 aylık hamile olduğunu tespit etti. Çiğdem'in ağabeyi Cahit, gözaltındaki sorgusunda, cinayeti işlediğini itiraf etti. Gerekçesi şu idi: "Kendisini kimin hamile bıraktığını sordum, söylemedi, böyleseydi öldürmeyecektim." Cahit ifadesinde, kız kardeşini tabancayla iki el ateş ederek öldürdüğünü, sonra da cesedin üstünü taşla kapattığını söyledi. Çiğdem, namus cinayetlerinin son kurbanı... Şimdilik!!!

Avrupa Konseyi: "Töre indirimi kalksın"

Avrupa Konseyi, bazı ülkeleri, namus cinayetlerini durdurmak için gerekli önlemleri alması konusunda uyardı. Türkiye'ye atıf yapılan konsey raporunda, "Cinayetlere ceza indirimi getiren düzenlemelerin yasalardan ayıklanması" istendi. Avrupa Konseyi Parlamenter Asamblesi Türk Grubu üyesi CHP Milletvekili Gülsün Bilgehan, raporda Pakistanlılar, Irak Kürtleri ve Türkler arasında yaygın olan namus cinayetlerine ilişkin bilgilere yer verildiğini belirtti.

Müseccel Marka

AYTUNA TOSUNOĞLU
DOĞAN KİTAP yay. 197 sayfa

Kariyerine tutkun her beş kişiden üçünün çalışmak istediği çokuluslu bir şirkette, çalışanlar arasındaki ilişkilere yer veriliyor.

"Kariyerine tutkun her beş kişiden üçünün mutlaka çalışmak istediği şirket olarak tarihe geçmiş; dünyanın istisnasız her ülkesinde; her ülkenin köy, kent, kasaba, mera, bucak, çöl, ve ovasında gazoz üretip, kutulayıp, satan; dünya devi, çokuluslu şirketimizde; ülkeme patronluk edecek kişinin koltuğu boş kalamazdı. Yeni patronu bulmak için vakit kaybetmeden düğmeye bastılar. Yenidünya'dan yeşil kağıtlardan çok fazla ödeyeceğimiz bir danışman tutular. Bunun üzerine Leonardo Da Vinci'yi parfüm markası sanan, kırmızı yanaklı, çok çocuklu, dindar, tarihle ilgili en derin bilgisi Yenidünya'nın 'büyük buhran'ı yaşadığı yıllardan ibaret bir Yeni Kent'li, danışman olarak geldi."

Aytuna Tosunoğlu, çokuluslu bir şirket yönetiminde yarattığı karakterlerin iş ortamında yaşadıkları sorunları, kendi aralarındaki çelişkileri ele alarak, iş dünyasının sorunlarını mizahsen bir anlatım tarzı ile ele almış.

İş hayatında, yönetici-çalışan ilişkileri, çalışan bir kadının gözlemleri, günlük iş yaşamında yaşadıkları, beklentileri ve bu beklentilerinin karşılığında gelen hayal kırıklıklarına yer vererek, okuyucunun kendi hayatından kesitler bulabileceği, eğlenceli bir roman.

"Müseccel Marka Bir Öç Alma Romanı Değil."

Aytuna Tosunoğlu'nun ilk romanı *Müseccel Marka*, nisan ayında Doğan Kitap tarafından yayınlandı. Roman, Yenidünya'nın bir numaralı "gazoz" şirketlerinden birinin Türkiye ofisinde çalışan yönetici sekreteri Şebnem'in trajikomik hikayesini anlatıyor. Yönetici Bay Corc Pitırsın'ın her daim emrinde olan sekreter Şebnem, patronunun enine ve boyuna çizgili ceketlerinden tutun da, boş zamanlarında atıştırdığı yer fıstıklarından, purolarından, yerlere kestiği turnaklarından, dindar karısı Sidni'ye kadar herşeyinden sınırsız sorumlu. Şenol isimli ödipus kompleksli bankacı sevgilisi ve Kelebek adında bir kedisi var. İşinden, Yenidünya'dan ve Bay Pitırsın'dan nefret ediyor, ama aldığı paranın tüm bu eziyetlere değdiğini düşünmeden de edemiyor. Yeşil gıcır banknotlu kölelik günleri yeni bir "aptal" patron gelse de bitmeyecek. Bunu bilen Şebnem çareyi kara mizaha sığınmakta buluyor. Tescilli markaların büyük dünyasında, çok düşünen, duyarlı ve naif Şebnem'in akıcı öyküsünü okumak isteyenlere... Sibel K. Türker, Aytuna Tosunoğlu'yla kitabı ve kadınları üzerine konuştu.

Uçan Süpürge: Şebnem ne kadar sızsiniz?

Aytuna Tosunoğlu: Keşke ben Şebnem olsaydım. Onun gibi hazır cevap, onun gibi umut dolu, onun kadar komik olmadığımı itiraf etmeliyim. Onunla benzerliğim karar verdikten sonra tüm sorumluluğu tek başıma üstlenerek kararı uygulayabilmekten öte değil. Müseccel Marka'nın doğuş öyküsü ise şöyle; iş yerindeki abukluklardan bunaldıkça bir arkadaşşıma, o gün başıma gelenlerle ilgili e-postalar gönderiyor, yazarken de çok eğleniyordum. Bir gün o arkadaşım bana neden bunlardan bir kitap yapmıyorsun dedi.

Uçan Süpürge: Büyük şirketler dünyasının tam da göbeğinde yaşamış bir tanık olmak romanı yazmayı kolaylaştırdı mı?

Aytuna Tosunoğlu: Eldeki malzemenin renkli ve bol olması romanı yazmamda bir kolaylıktan ziyade, yazmaya karar vermemi kolaylaştırdı. Sonrası çorap sökücü gibi gitmedi. Kurgulamada ve dilde bazen kendimi de hırpaladığım bir çabanın içindeydim.

Uçan Süpürge: Roman bir tür iç dökme mi? Günah çıkarma mı? Yoksa bütün kirli çamaşırları hafızasında biriktiren Şebnem'in öç duygusu mu?

Aytuna Tosunoğlu: Müseccel Marka bir öç alma romanı değil. Olsaydı, şimdiye kadar çalıştığım çok uluslu şirketlerin birebir satış raporları, beş yıllık kalkınma planları, reklam bütçelerinin aslı, kayırmalar, muhasebe raporlarının üzerindeki bazı çevrelere hoş görünmek için yapılmış kalem oynamalar ve benzeri gibi durumlar yer alırdı. Söylediğiniz seçenekler arasında bir tür iç dökme kendime daha yakın buldum. Günah çıkarmaya gelince; o kadar da değil artık...

Uçan Süpürge: Şebnem'in "acı eşiği" oldukça yüksek. Bunun ne kadarını mecburi köleliğe, yani yeşil banknotlara borçlu?

Aytuna Tosunoğlu: Evet, sizinle aynı fikirdeyim. Şebnem'in -acıyı sevmeyeceği halde- eşliğinin yüksek olması tamamen yeşil banknotlar yüzünden. Onun bu ikileminin hepimizin hayatında bir karşılığı var. Bir şeyi kazanırken, başka bir şeyi kaybedersiniz, öyle değil mi? Hangi alanda olursa olsun, iyi kazanmanın bu ülkede bedeli büyük.

Uçan Süpürge: Romanın akıcı dili okuru da hızlandırarak okumayı kolaylaştırıyor. Bunu Yenidünya'nın "dayanılmaz hafızlığıyla" örtüştürebilir miyiz?

Aytuna Tosunoğlu: (Gülerek) Hayır, o benim yeteneğim!!!

Uçan Süpürge: Az gelişmiş ülke vatandaşı Şebnem'in, dünyanın efendisi Amerikalı patronuyla girdiği iş-nefret ilişkisinde, günümüz gelişmelerinin ve mazlum psikolojisinin payı nedir?

Aytuna Tosunoğlu: Şebnem mazlum değil. Yurt dışından gelen güya okumuş-yazmış adamların abukluğu karşısında için için dalgasını geçiyor ve yine aldığı yeşil banknotlar dolayısıyla işini yapmaya da devam ediyor.

Günümüz gelişmeleri demenizden Amerika'nın Irak'ı "demokrasiyi götürmek amaçlı" işgalini anlamam gerekiyorsa "onlar" ve "diğerleri" arasındaki trajikomik durumu turgulamak için şunu anmadan geçemeyeceğim: yakın bir tarihte, bir basın toplantısında Amerikalı bir gazeteci işgalin başındaki General Franks'e soruyor "Savaş sırasında yaşadığınız, size üzüntü veren bir olay var mıdır, varsa nedir" diye. General Franks cevap veriyor, "Evet" diyor, "Evlilik yıldönümümüzde karımın bana attığı sitem dolu e-posta mesajıdır". Buradan karısının ona darıdığı sonucunu çıkarıyoruz. Başka bir şey değil, değil mi!!!

Uçan Süpürge: Şebnem gibi iyi para kazanan, modern kadınlar yalnızlığa mı mahkum sizce?

Aytuna Tosunoğlu: Şebnem yalnızlığa mahkum gibi bir sonuç çıkarttığınızı düşünüyorum, ki yanılıyorsunuz. Şebnem aslında hâlâ bir şeyleri değiştirebileceğine inandığı için gitti. Modern kadın olmaya gelince; "modern kadın" gibi kavramlar genellikle beni ürkütür. Dolayısıyla bu kavramı aşmamız gerekir. Bunun için de sanırım birkaç saate daha ihtiyacımız var!!

Uçan Süpürge: Şebnem'in yaşadıklarında, kadın olmasının ne kadar payı var?

Aytuna Tosunoğlu: Her kadının iş hayatında başına gelenlerde kadın olmasının elbette payı var. Ancak Şebnem'in başına gelenler, kadın olmasından çok, çokuluslu şirket yapılarından kaynaklanıyor. Zeki olan bir erkek de, Şebnem'le bire bir aynı duyguları yaşardı. Yeter ki zeki olsun!

Uçan Süpürge: Bu güzel söyleşi için teşekkür ederiz.

Aytuna Tosunoğlu: Bana bu fırsatı verdiğiniz için asıl ben teşekkür ederim.

Gülten Dayıoğlu'ndan 40. yıl kitabı

Türk edebiyatının çocuk-gençlik yazınında önde gelen yazarlarından biri olan **Gülten Dayıoğlu** 40. Sanat Yılı'nda okurlarının karşısına yepyeni bir romanla çıktı: **Alacakaranlık Kuşları**. Dayıoğlu, 1963 yılında yazdığı ilk kitabı 'Bahçıvanın Oğlu'ndan bu yana kuşaktan kuşağa tam 67 eser verdi. Bu eserler, altı yaştan itibaren değişik yaş kesimlerindeki çocuk ve genç okurlar için hazırlanmış öykü ve romanlardı. İlk eserlerini yetişkinler için kaleme alan yazar

-Döl (Öyküler, 1970); Geride Kalanlar (Öyküler 1975); Geriye Dönenler (Öykü-röportaj, 1986)- bir süre sonra yöneldiği çocuk-gençlik türüne son kitaplarında fantastik öğeler katarak devam etti. Mo'nun Gizemi ve Kıyamet Çiçekleri'nde fantastik edebiyatın sularında gezinmeye başlayan yazar, Alacakaranlık Kuşları'nda 'evrim' teorisi üzerindeki kurgularına devam ediyor. Roman, 'Kulaklı Kuşlar' ve genç bilimci kahramanları ile genç okurların düş dünyalarına farklı pencereler açıyor.

"Kırkinci sanat yılımda öncelikle çocuk ve gençler için kırk yıldır yazıyor olmanın sevincini ifade etmeliyim. Gerçekten bu süreçte eserlerimin üç kuşağa hizmet verdiğini ve halen de vermekte olduğunu bilmek beni öylesine mutlu kılıyor ki!.. Kırkinci sanat yılımda okurlarıma Alacakaranlık Kuşları adlı yepyeni bir roman sunabilmenin sevinç ve coşkusu da yaşamaya değer..."

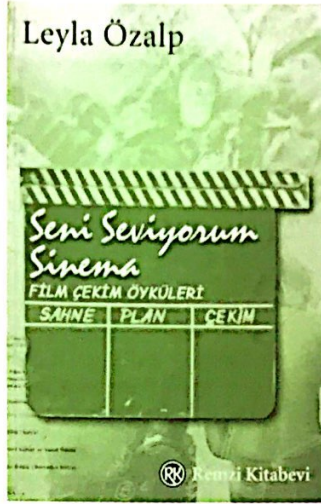
"Uzun yıllardır bilimkurgu ve fantastik edebiyat türleriyle romanlar yazıyorum. Çocuk ve gençlik edebiyatında bu yolun ilk yolcularından sayılıyorum. Ancak fantastik türde yazılmış olan son üç romanımda, okurlarımı daha yeni ufuklara yönlendirip, daha ilginç boyutlarda yaşatmayı hedefledim. Bu nedenle Mo'nun Gizemi, Kıyamet Çiçekleri ve kırkinci yıl romanım olan Alacakaranlık Kuşları'nı yarının kitapları olarak değerlendiriyorum. Bu kitaplarda, okurların düş ve düşünce güçleriyle yaratı yeteneklerini bilemeye yönelik, çağdaş ve güncel konular, düşsel yöntemlerle örülüyor"

"Her eserimde olduğu gibi **Alacakaranlık Kuşları**'nda da, insanı insan kılan, iyi, güzel doğruya yönelik mesajlar var, ancak bu göndermeler, didaktik ve dayatmacı bir nitelik taşımıyor. Ben okurlarımın boş zamanlarını hoşluk içinde geçirmeleri için kitap yazmıyorum. Yarının toplumu gözüyle baktığım çocuk ve gençlere, her haliyle yaşamı tanıtip sevdirerek, onları hayata ve geleceğe hazırlamaya çalışıyorum. Güzel Türkçemizin tadına varmaları için özenli bir dil kullanıyorum. Kısacası özlü ve tezli eserler üretmeye çalışıyorum. Bu yüzden, çocuk romanları en az bir yılda, daha geniş kapsamlı olan gençlik romanları ise, iki hatta iki buçuk yılda ortaya çıkıyor."

Altın Kitaplar'dan çıkan **Alacakaranlık Kuşları** fantastik kurgusunun ardından çok insani bir duyguyu su yüzüne çıkarıyor: İyi insan olmak. Romanın kahramanı alacakaranlıkta uçan Akilapanta'lar taşıdıkları tüm gizemin ardından, insanlığa yardım etmeyi amaç ediniyor.

Sinemayı Sevmek...

Leyla Özalp

Leyla Özalp'ın kamera arkasında yaşadıklarını kaleme aldığı '**Seni Seviyorum Sinema**' adlı kitap Remzi Kitabevi'nden çıktı.

Hemen hemen tüm film çekimlerinde son kareden sonra 'stop' sesi duyulduğunda iki öykü tamamlanır... Negatife kaydedilen 'filmin öyküsü' beyaz perdede bizlerle buluşur. Zihinlere kaydedilen 'yaratıcıların öyküsü' ise genellikle ekibin anılarında sinema tarihinin 'çekilmemiş filmleri' olarak kalır. Oysa bu ikinci filmler, kamera arkasının renkli dünyalarıyla birlikte Türk Sineması'na büyük katkısı olacak bin bir deneyimi de saklar.

Anılarındaki 'ikinci filmleri' sinema tarihine armağan eden Leyla Özalp, yönetmen yardımcısı, yapım yönetmeni ve yapımcı olarak çalıştığı otuza yakın filmin kamera arkasındaki gerçek öyküleri 'bin bir sinema masalı' tadında anlatıyor.

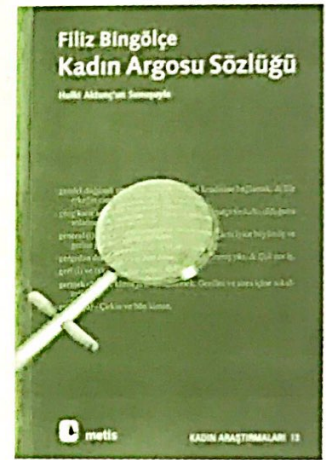
Kitapta, Atıf Yılmaz, Yusuf Kurçenli, Ali Özgentürk, Türkan Şoray, Zeki Ökten, Erden Kıral, Başar Sabuncu, Ferzan Özpetek, Sinan Çetin gibi film yönetmenleri ve Necla Nazır, Müjde Ar, Gülriz Sururi, Hale Soygazi, Hümeysra, Meltem Cumbul, Genco Erkal, Tarık Akan, Ali Poyrazoğlu, Erol Keskin, Halil Ergün, Şener Şen, Aytaç Arman, Müjdat Gezen, Kemal Sunal, Metin Akpınar gibi pek çok sanatçının çekilmemiş öyküleri yer alıyor.

Kadınların Argosu Öyle Müstehcen ki...

Hulki Aktunç ve Metis Yayınları tarafından Ekim 2001'de yayımlanmasının ardından 'müstehcen olduğu' iddiasıyla 'mahkemeye düşen' **Kadın Argosu Sözlüğü** adlı kitabın adliye koridorlarındaki macerası devam ediyor.

Kitabın yazarı gazeteci ve araştırmacı Filiz Bingölçe, önsözü yazar Hulki Aktunç ve yayıncı Semih Sökmen, 17 Nisan 2003 tarihinde, Beyoğlu 2. Asliye Ceza Mahkemesinde, görülen dava öncesinde şu açıklamayı yaptılar: "Bizler kitabımızın suçlu addedilmesine asla izin veremeyeceğiz. Düşünce ve ifade özgürlüğünün kıymetini bilen, bunun için mücadele eden herkesi bize destek olmaya, söz konusu anayasal kişi hak ve özgürlüklerinin gerçekten kullanılabilmesine katkıda bulunmaya çağırıyoruz."

Mine Bahadır'a Kanada'dan Ödül

ABD ve Kanada'da elde ettiği başarılarla sanat ve edebiyat çevrelerinde adını duyuran genç Türk şairi Mine Bahadır, "Famous Poets Society"nin (Ünlü Şairler Cemiyeti) bu yılki değerlendirmesinde "yılın en başarılı yeni şairi" ödülünü kazandı.

Elaine Steinbeck veda etti

Amerikalı ünlü yazar John Steinbeck'in dul eşi Elaine Steinbeck, geçirdiği uzun bir hastalığın ardından 88 yaşında, New York'ta yaşama veda etti. John Steinbeck'in Nobel Edebiyat Ödülü'nü aldıktan 6 yıl sonra 1968'de ölmesinin ardından Elaine Steinbeck, kendisini eşinin yazın mirasının temsilcisi ilan etmiş ve ünlü yazarın eserlerinin yayınlanmasına adanmıştı. Elaine Steinbeck, eşinin Nobel Ödülü'nü gezdiği tüm ülkelerde gururla göstermiş, son 35 yılını dünyaca ünlü yazarın en büyük destekçisi olarak geçirmişti.

Melisa Gürpınar
ADA
ŞİİRLERİ

• **Ada Şiirleri**

MELİSA GÜRPINAR

Melisa Gürpınar'ın şiirlerinde, yaşanan mekândan özlenen bir düşe, yaşamı kuşatan bir darlığa, ya da üretimi kamçılayan yalıtılmış bir alana, yalnızlığın anlatımında bile yetersiz kalan bir sözcüğe dönüşen bir kavram oluyor, 'Ada'. Elli üç şiir boyunca geçmişle bugün arasında

gidip gelen, 'gümüş saplı bir aynada' kendisiyle yüzleşen şair, inceliklerle, imgelerle dokunmuş bir dille denizi, güneşi, kuşları, çiçekleri, hüznü günbatımlarını, şarap ve zeytinyağı kokularını, eski aşkları, özlemleri anlatıyor. Melisa Gürpınar'ın uzunca bir aradan sonra hazırladığı Ada Şiirleri'ndeki çağrışımlar, yan yana geldiğinde bir öykünün dağınık, buğulu eskizleri çıkıyor ortaya. Bir şairin, şiirdeki yolculuğuna da tanıklık eden Ada Şiirleri, yabancılaştırma yaratmadan okuru kendi serüvenine katıyor.

CAN yayınları, 115 sayfa, Şiir

• **Sevgili Doğan Kardeş**

MİNE SÖĞÜT

YAPI KREDİ yayınları, 257 sayfa

• **Görkemli Ölüm**

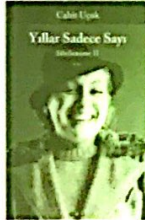
NORA ROBERTS

EPSILON yayınları, 331 sayfa

• **Kelepir Ev**

ESMAHAN AYKOL

EVEREST yayınları, 256 sayfa

• **Yıllar Sadece Sayı: Silsilenam II**

CAHİT UÇUK

Erkekler Dünyasında Bir Kadın Yazar-Silsilenam I, yayınlandığında okurdan büyük ilgi gördü. Kısa süre içinde tekrar baskıları yapılan bu kitap, kırklı yıllarda bir kadın yazarın, -Cahit Uçuk'un- erkeklere ait olduğu "sanılan" bir alanda varolma mücadelesini anlatıyordu. O mücadele ikinci ciltte de devam ediyor.

Yıllar Sadece Sayı-Silsilenam II'de Cahit Uçuk'un yazma aşkının yanı sıra, yaşamöyküsünün coşku, dirençli sahnelerini de okuyacaksınız. Serveti Fünun Matbaası sahibi Murtaza Kağıtçı ile evliliği, birlikte çıkardıkları dergiler, o dönemde Babıâli'nin ünlü simaları, yaşanan grevler, ihanetler, dostluklar, yurtdışı gezilerinde başlarına gelen acı tatlı olaylar, evin içinde ve dışında yaşanan hayat! Cahit Uçuk'un yazma ve yaşama enerjisine bakılacak olursa doğru: yıllar sadece sayı.

YAPI KREDİ yayınları, 285 sayfa, Anı, Mektup

• **Anastasya Son Grandüşes: Prenses Günlükleri**

Carolyn Meyer

İŞ BANKASI yayınları, 208 sayfa

• **Kleopatra VII Nil Prensesi: Prenses Günlükleri**

Kristiana Gregory

İŞ BANKASI yayınları, 202 sayfa

• **Elizabeth I Tudor Hanedanının Kırmızı Gülü: Prenses Günlükleri**

Katjryn Lasky

İŞ BANKASI yayınları, 221 sayfa

• **Seni Seviyorum Sinema**

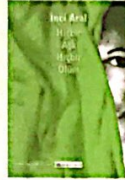
Leyla Özalp

REMZİ yayınları, 384 sayfa, Sinema

• **Sevginin Eşsiz Kışı**

İNCİ ARAL

EPSILON yayınları, 136 sayfa

• **Hiçbir Aşk Hiçbir Ölüm**

İNCİ ARAL

"Her şey yolunda giderken ilişkiler, insanlar, yaşamak güzeldir, iyidir; olumluluk penceresinden bakarız dünyaya. Bazı dönemlerde mutluluğu ve mutsuzluğu tanımlamaya çalışır, kendimize sorular sorarız. Kaçırılmış fırsatlar 'Ah, keşke'leri, 'Oysa ben...'leri getirir aklımıza. Gerçek duyguları neden birbirimize yerinde ve zamanında söyleyemeyiz? Kadın ve erkek, anne ve kız birbirlerinden ne ister, ne beklerler? İki insan arasında köprü olması gereken dil, kimi zaman neden geçit vermeyen yola dönüşür? İnci Aral, Hiçbir Aşk Hiçbir Ölüm'de bu sorulara yanıt ararken sevgiyi, nefreti, evliliği, özgürlük ve bağımlılığı ve anne-evlat durumunu anlatıyor. Hiçbir Aşk Hiçbir Ölüm, kadınlık serüveni üzerine oturtulmuş can yakıcı, yürekli bir hesaplaşma..."

EPSILON yayınları, 203 sayfa

• **Pusulasız Yolcu**

PIRAYE ŞENGEL

EPSILON yayınları, 163 sayfa

• **Alacakaranlık Kuşları**

GÜLTEN DAYIOĞLU

ALTIN yayınları, 317 sayfa

• **Kırılğan Kuleler**

HALE SEVAL

EPSILON yayınları, 154 sayfa

Ayşe Sarısayın
DENİZLER
DÖRT DUVAR

• **Denizler Dört Duvar**

AYŞE SARISAYIN

Denizler Dört Duvar, bir ilk kitap. Ama gerçekte, öykücülüğü uzun yıllar denemiş, büyük öykücülerini okuyup özümsemiş ve sonunda yazmaya karar vermiş bir yazarla karşı karşıya gibiyiz. Öyküler, yaşamın çoğu kez ayırdına varmadığımız

inceliklerini, yer yer Katharine Mansfield'i anımsatan bir duyarlılıkla, yoğun, özenli bir anlatı biçimiyle dile getiriyor ve bunu 'zamanı ve hüznü' kullanarak yapıyor Ayşe Sarısayın. Bu kitabın adını ben koysaydım 'Zaman ve Hüzün' derdim diye düşünüyorum. Ayşe Sarısayın'da bir geçmiş zaman yolcusu.Baudelaire'in 'sanki bin yaşındayım o kadar hatıram var' dizesini çağrıştıran bir geçmiş zaman ağırlığı duyumsanıyor bu öykülerde; her şey sonunda bir belleğe dönüşüyor sanki. Gündelik yaşamın sıradanlığından, yaralayıcı tragediyalar çıkarıyor Ayşe Sarısayın. Ve bunu pürüzsüz bir söylemle yapıyor. İçinden hüznün, zamanın ve belleğin geçtiği benzersiz öyküler... CAN yayınları, 144 sayfa, Öykü

• **Refia Sultan: Bir Tanzimat Prensesi**

Ayşe Kara

TİMAŞ yayınları, 191 sayfa

• **Nazım Hikmet Oyunları: Gençler İçin**

Çalışma ve Malzeme Kitabı

ZEHRA İPŞİROĞLU

PAPİRÜS yayınları, 155 sayfa

• **Şirin ŞİRİN DEVRİM**

"Hayatımıza yön veren tiyatro aşkı, Kız Koleji'nde okuduğum işte o dönemde başladı. Sahneye ilk kez on altı yaşındayken, Altemur Kılıç'ın Cumhuriyet Bayramı dolayısıyla yazdığı 'İnsanlar Niçin Yaşarlar' adlı oyunla çıktım. (...) İngiliz subaylarıyla

flört eden şımarık bir paşa kızını oynuyordum. Oyunda kimler yoktu ki... Tunç Yalman başroldeydi; İstanbul'un eski belediye başkanlarından Ahmet İsvan (...), kardeşi Mehmet İsvan... (...) Bülent Ecevit, sahne gerisinde tok ve güzel sesiyle Mehmed Akif'in 'Çanakkale Şehitleri' şiirini okuyordu. Sonra eşi Rahşan'la oyun sırasında tanışmışlardı. Rahşan dekorların yapımında yardımcı olmuştu. (...) Koleji bitirmeden Amerika'ya gittim ve 1945'in son dönemi için New York'taki ünlü Columbia Üniversitesi'nin karşısındaki kız koleji Barnard'a kabul edildim."

"Kesin kararımı vermiştim; tiyatrocuya olacaktım. Yale Üniversitesi'nin ünlü Tiyatro Bölümü'ne başvurdum. (...) Böylece Barnard'dan pılımı pırtımı toplayıp 1948 ocak başında New Haven'daki Yale Üniversitesi Tiyatro Bölümü'ne geçtim."

"Muhsin Ertugrul, benim Küçük Sahne'deki başarımı duymuş; Tunç Yalman'dan da Yale Üniversitesi'nde öğrenim yaptığımı ve oradaki çalışmalarımı öğrenmiş. (...) 'Kızım, Şehir Tiyatrosu'nda çalışmak ister misin?' diye sordu. (...) 'Tabii Hocam, isterim' dedim. 'Öyleyse bu 1960 sezonu açılışında başlarsın. Peki hangi rolü oynamak istersin?' diye sordu. Biraz düşündükten sonra 'Hırçın Kız'ı önerdim. (...) '... üstelik oyunu da sen yöneteceksin' dedi. Bu sözleri duyunca donakaldım."

DOĞAN KİTAP yayınları, 223 sayfa, Anı

• **İstanbul Masalı**

MİNE SOYSAL

GÜNEŞİĞİ KİTAPLIĞI yayınları, 104 sayfa

• **Ademler ve Havvalar III : Yalnızız Yani**

PIYALE MADRA

YAPI KREDİ yayınları, 247 sayfa

• **İmgenin Pornografisi**

ZEYNEP SAYIN

İmgeler hangi koşullarda pornografikleşir, ne zaman teşhircileşirler? Teşhircilik geleneği diye bir şey var mıdır? Ya da teşhircilikten azade bir imge mümkün müdür? Farklı zamanlarda ve mekanlarda nasıl üretilmiştir, üretilibilmiş midir?

İmgenin Pornografisi, Zeynep Sayın'ın başlangıçta kendisine bir varoluş problemi olarak sorduğu bu sorular çerçevesinde gelişiyor. İmgelerin henüz bir "sanat" olmadığı çağlardan, Roma ölü maskelerinden, Bizans ikonalarından, Anadolu'daki yazıresimlerden kalkarak 20. yüzyıl başlarına, oradan da günümüze kadar gelen yolu katederken de hep bu soruların peşinde.

METİS yayınları, 323 sayfa, Genel Felsefe

Cazın asi feministi veda etti

Caz ve soul müziğin efsanevi ismi Nina Simone 70 yaşında veda etti. Bir süredir hasta olan sanatçı, 8 yıldır Fransa'nın güneyinde yaşıyordu.

1959 yılında George Gershwin'in 'I Love You Porgy' adlı şarkısıyla üne kavuşan Simone, 'Mississippi Goddamn', 'Old Jim Crow', 'My Baby Just Cares for Me' ve 'One Night Stand' parçalarıyla tanınıyor.

Siyah Hareketin Radikal Sesi

Gelmiş geçmiş en usta yorumculardan biri olan Nina Simone, 21 Şubat 1933 tarihinde Kuzey Carolina'da sekiz çocuklu bir aileye doğdu. 1959 yılında yaptığı müzikal çıkışa kadar gerçek adı olan Eunice Wayman'ı kullanan Nina, New York'un en prestijli müzik okullarından Juilliard School of Music'de klasik piyano eğitimi aldı. Şarkı söylemeye Atlantic City'de bir gece kulübünde başlayan ve 1950'lerin Amerikasi'nda siyahların hele de siyah kadınların çok zor yakalayacağı bir fırsatı yakalayan sanatçı muhteşem sesi ve piyanosuyla izleyicileri etkisi altına alarak kendini şov dünyasının içinde buldu.

Bu dönemde tüm dünyada dalga dalga yayılan insan hakları hareketine dahil olan ve kariyeri boyunca politik eğilimiyle de adından söz ettiren sanatçı, 'Four Women', 'Mississippi Goddamn' gibi çok sevilen elliye yakın protest şarkıya imza attı. Şöhretinin zirvesinde olduğu dönemde oyun yazarı Lorraine Hansberry ve Malcolm X gibi hareketin en radikal isimleriyle yakın ilişki içerisindeydi.

1959 yılında Gershwin'in 'I Love You Porgy' şarkısıyla çıkış yapan ve 'My Baby Just Cares for Me' adlı şarkısıyla ünün pekiştiren sanatçı konserlerin aranan kadını olmayı başardı. 'My Baby Just Cares for Me' 30 yıl sonra tekrar hatırlandı ve Simone genç kuşağın da hayranlığını kazandı. Nitekim şarkı 20. yüzyılın en çok dinlenen şarkılarından biri oldu.

Nina'nın söylediği her şarkı neredeyse birer otobiyografi niteliğinde. Yaşadığı toplumla birebir bağlantılı, ırk ayrımından doğan gerilim ve huzursuzluk, cinsiyet politikalarına olan yaklaşımı Nina Simone'un şarkı sözlerinde açıkça yer alıyor. Bach, Gospel, folk esintileri olan şarkılarında geçmişinin izlerini görmek mümkün. Sanatçı, 'A Very Rare Evening with Nina Simone' adlı kısmen Fransızca olan albümünde Amerika'yı neden terkettiğini anlatıyor.

Son Konserini Polonya'da Verdi

Öldüğünde Nina'nın yanbaşı olan ve sanatçının ölüm haberini duyurmaktan duyduğu büyük üzüntüyü ifade eden menajeri Clifton Henderson, Simone'un uzun süredir kendisini iyi hissetmediğini söylemek dışında detaya girmiyor ancak ölümün doğal nedenlerden gerçekleştiğini ve sanatçının uykusunda öldüğünü söylüyor.

İki kez evlenip boşanan ve Lisa adında bir kızı olan Nina, son sekiz yılını geçirdiği Fransa'ya yerleşmeden önceye Barbados, İsviçre, Libya, Trinidad ve İngiltere gibi çeşitli ülkelerde yaşadı. Marseille yakınlarındaki bir Akdeniz kasabası olan Carry-le-Rouet'ta yaşamını yitiren sanatçı hayranlarının karşısına son olarak Polonya'da verdiği konserde çıkmıştı.

'Frida'nın Şarkıları-nı Dinlemek...

'Frida' filminin Oscar'a layık görülen müzikleri arasında bulunan 'Burn it Blue' şarkısıyla 'En İyi Şarkı' dalında Oscar adayı olan Meksikalı müzisyen Lila Downs, İstanbul'daydı. Los Angeles Times'ın hakkında "Egzotik bir güzellik ve şaşırtıcı bir ses. Downs, etnik kültürler ve ulusal sınırların birbirleri içinde eridiği 21. yüzyıl dünya kültürünün bir yansıması" ifadesini kullandığı Lila Downs dünya üzerinden yavaş yavaş silinmekte olan eski bir uygarlığın adeta koruyucu meleği. Modern dünya ile kadim uygarlıklar arasında mekik dokuyarak geçirdiği yılların ardından seçimini, kendini ait hissettiği kültürünü bütün dünyanın gözü önünde ifade etmekten yana kullandı. Meksika'nın dağlık Oaxaca eyaletinde ve ABD'de Minnesota'da büyüyen Downs, Meksika'ya kuşlar hakkında belgesel çekmeye gelen İskoç-Amerikalı bir sinemacı/ressam baba ile yerli bir şarkıcı annenin kızı.

Henüz 8 yaşındayken Mariachi şarkıları söylemeye başlayan Downs, 14 yaşında ise Los Angeles'da ses eğitimi almaya başladı ve daha sonra Oaxaca şehrindeki Güzel Sanatlar Okulu'nda eğitimini sürdürdü. Minnesota'ya geri döndükten sonra Minnesota Üniversitesi'nde ses ve antropoloji çalışmalarını devam ettirdi. Minnesota'da bir operacı olarak eğitimini sürdürürken okuduğu bölüme olan inancını yitirmesiyle birlikte eğitimini yarım bırakan Downs, bir süre Greatful Dead'i takip etti, sokaklarda takı eşyaları sattı ve bir ara Oaxaca'ya geri dönerek elbise dokumayı öğrendi. Daha sonra verdiği kolej tezini Triqui kadınlarının dokudukları elbiselerde ortaya çıkardıkları motiflerle anlattıkları sembolik dilleri üzerine yaptı.

Saksofoncu Paul Cohen'le birlikte Oaxaca ve Philadelphia'daki barlarda şarkılar söylemeye başlayan Lila, daha sonra Cohen'le çalışmalarını sürdürdü ve birlikte günümüzde hala meyve veren etkilici bir üretkenliğin temellerini attılar. Sürekli olarak konserler veren Lila ve topluluğunun son etkinlikleri arasında Meksika, Güney Amerika, ABD ve Avrupa'da çıktığı yoğun turnelerinde verdiği konserler bulunuyor. Halen Coyoacan'da yaşayan Lila, Meksika, Kanada, Küba, Peru, Arjantin ve Paraguay'dan müzisyenlerle çalışıyor. Kendi bestelerini seslendiren Lila, şarkılarında orta Amerika kültürlerinden besleniyor; Meksika'daki Mixtec, Zapotec, Maya ve Nahuatl yerlilerinin şarkılarını söylüyor.

Sinead O'Connor'dan veda

Sahnede Katolik dünyasının ruhani lideri Papa 2. Jean Paul'un resmini yırtarak dünyanın tepkisini çeken 36 yaşındaki İrlandalı şarkıcı Sinead O'Connor, müziğe veda ediyor. O'Connor, <http://www.sinead-oconnor.com> adresli internet sitesinde yayınlanan mesajında, Temmuz ayından itibaren müziğe veda edeceğini belirtti, bu tarihten sonra "ünlü" biri olmayacağını ve "sıradan" bir yaşam sürmek istediğinden, özel hayatına saygı duyulmasını istedi. Sinead O'Connor'un, emekliye ayrılmadan önce belgesel niteliğinde 'Goodnight, Thank You. You've Been a Lovely Audience' adlı bir DVD'yi piyasaya sürüleceği kaydedildi. DVD'de O'Connor'un eski

şarkılarıyla geçen yıl çıkardığı 'Sean Nos Nua' albümünden parçaların yer alacağı belirtildi.

Sinead O'Connor, son yıllarda kronik yorgunluk sendromu rahatsızlığı nedeniyle Avrupa'daki birçok konserini iptal etmişti. Liz Phair'den Courtney Love ve Alanis Morissette'e kadar çok sayıda değişik tarzlara sahip kadın şarkıcının önünü açan İrlanda doğumlu O'Connor, kötü bir çocukluk geçirdi. Annesi babası boşanan, gençliğinde Katolik okulundan kovulan ve hırslılık yapan ünlü şarkıcı, In Tua Nua grubunun bateristiyken bir düğünde keşfedildi. Sinead O'Connor'un ikinci albümü 'I Do Not Want What I Haven't Got', 1990'lı yıllarda şarkıcıyı müzik listelerinin başına oturttu. İrlanda'da Katolik kilisesini sert bir dille eleştiren O'Connor, sahnede Papa'nın resmini yırtınca dünyanın tepkisini üzerine çekmişti.

Yaşayan efsane Alicia de Larrocha İstanbul'daydı

Ünlü İspanyol piyano virtüözü Alicia de Larrocha, 2 Mayıs'ta İstanbul'daydı. 50 yıldan bu yana yaptığı kayıtlar ve performansla-

ıyla müzisyenler için esin kaynağı olan, klasik müzik tarihinin yaşayan en önemli piyanistlerinden Larrocha "Virtuoso" başlıklı dizi kapsamında İş Sanat Kültür Merkezi'nde bir resital verdi. Müzisyen bir ailede dünyaya gelen sanatçı, küçük yaşlarda Frank Marshall'dan ders almaya başladı. Rubinstein, Sauer, Cortot ve başka birçok büyük piyanistlerin müziğini erken yaşlarda öğrendi ve küçük resitaller vermeye başladı. Lamate de Grignon'a Barcelona'da ve 1936 yılının başlarında Fernandez-Arbo ile Madrid'de verdiği konserler Larrocha'nın ilk orkestra konseri deneyimleri oldu.

1939'dan sonra Avrupa çapında orkestralardan ve müzik topluluklarından teklifler almaya başlayan Alicia de Larrocha, 1954'de Alfred Wallenstein'den Los Angeles Filarmoni Orkestrası'nın bir turnesine katılması için davet almasıyla birlikte ABD'deki ilk konserini verdi. Sanatçının özellikle Francis Poulenc'in iki piyano konçertosunu Barcelona'da seslendirmek üzere besteciyle gerçekleştirdiği işbirliği, kariyerinde büyük bir önem taşıyor. Bunun yanı sıra, Larrocha daha birçok şarkıcı, viyoloncelci ve oda müziği topluluklarıyla da başarılı çalışmalar gerçekleştirdi. Beş kıtada sayısız turnelere çıkan Larrocha, son yıllarda düzenli olarak Japonya'da da konserler verdi.

Larrocha'nın kazandığı sayısız ödül arasında Ann Arbor-Michigan, Carnegie Melon ve Middlebury Koleji-Vermont okullarından aldığı Onursal Doktora unvanları; Madrid'deki San Fernando Kraliyet Güzel Sanatlar Akademisi (1988), Granada Kraliyet Güzel Sanatlar Akademisi (1994) ve Barcelona'daki Sant Jordi Güzel Sanatlar Akademisi'nden (2000) aldığı Onursal Üyelik unvanları bulunuyor. Fransa'dan Sanat ve Edebiyat Nişanı (Paris 1988), UNESCO Ödülü (1995) gibi alan sanatçı, bugüne kadar yaptığı kayıtlarla dört kez Grammy Ödülü'nü (1974, 1975, 1988, 1991), üç kez Edison Ödülü'nü (1968, 1978, 1989), iki kez Büyük Plak Ödülü'nü (1960, 1974), iki kez Yılın Placı (Londra, 1971, 1974), bir kez Deutsche Schallplattenpreis (1979) ve Franz Liszt Ödülü'nü (Budapeşte, 1980) kazandı. Sanatçı, geçtiğimiz yıl İspanya, İsviçre, İngiltere, İtalya ve Almanya'daki master kurslarının yanı sıra, birçok orkestra konseri ve resital verdi ve iki büyük ABD turnesi gerçekleştirdi.

Marlene Dietrich - Resimlerdeki Efsane

Amerikalı fotoğraf sanatçısı George Hurrel, otuzlu yılların ortalarında, Hollywood'da bir stüdyo buluşması için Marlene Dietrich'i bekliyordu. Hurrel, Şuh Kadın fotoğrafları ile tanınmıştı. Joan Crawford, Bette Davis veya Katherine Hepburn gibi yıldızlar, kendilerini gözleri kapalı, onun ışık ve atmosferi algılayıştaki hürerine bırakıyorlardı. Marlene Dietrich öyle değildi. Stüdyoya girer girmez boyu büyüklüğünde ve çekim yapacak kameranın yanında duracak olan bir ayna isterdi. Hurrel'in söylediğine göre, "Işık ona yukarıdan, tam başının üzerinden geliyordu. Böylece o bunu aynadan kontrol edebiliyordu. Kendi pozlarını verir ve sonra şöyle derdi: 'Şimdi çek fotoğrafı, George'. Eğer işini iyi yapamazsan, işte o zaman kıyamet kopardı. Kendi fotoğraflarına bu kadar istekli yaklaşan başka birisini daha tanımadım."

Marlene Dietrich ve Kamera: Bu gizli saklı bir ilişki ya da yabancı romantik bir skandal da değildi; mücadeleye, hırs, kontrol, kapsamlı bir bilgi ve demir gibi bir iradeyle yoğrulmuş bir ilişkidir. Marlene Dietrich 15000 civarında fotoğraf bıraktırmıştır, hemen hemen hepsi mükemmel bir durumdadır ve bunların içinde kendi kontrolü altında çekilmeyen bir tanesi bile yoktur. Bu eşsiz koleksiyon sadece ben merkezli bir yıldızın ihtirası değil, bir çalışma arşivi, bir başarı kanıtı ve onun yüksek kalite talebinin bir belgesidir. Bu formasyona uymayan resimleri yırtmış ama buna rağmen saklamıştır.

Avusturya asıllı olan ve Amerika'da yaşayan yönetmen Josef von Sternberg bu artık çok da genç sayılmayan ve az tanınan aktristi Berlin'de "Mavi Melek" için keşfetmişti. UFA'da birlikte çalıştığı bir arkadaş Sternberg'in seçimi için "Güzel bir poposu var, ama yüz güzelliği de gerekmez mi?" diye yorumda bulunmuş hatta. Marlene Dietrich, "Mavi Melek"ten önce Alman sinemasının, gündelik konuları işleyen geniş yelpazeli konvansiyonlarında sürük, dramatik bir şekilde hüznü ve baskıya maruz kalmış biri, fena kadın ve hafif meşrep birinin rollerini alan bir oyuncuydu. Onun Berlin'deki ilk dönemlerine ait resimleri, görkemli fiyonklarla veya beyaz bir boneyle süslenmiş saçları olan ve Alman ev kadını idealine oldukça uyan, tombulca halini göstermektedir. Daha 1929'da "Bayan Sevgililer, Saflar" başlığı altındaki bir sanat yıllığında orta yaşlı, vasat bir kadın edası ve dumanlı bakışlarıyla arzı endam etmektedir. Film çalışmalarının dışında, başka işlerle de uğraşır. Tatilde bir lolita gibi poz verir ve bir maskeli baloda, gezgin bir marangoz kalfasının pantolon ve şapkasıyla, hemen göğüs altında sona eren ve altında çiçekli desenlerle örülü, sanki hiçbir şey yokmuş gibi duran bir şeyle, yelek kombinasyonunu sergilemiştir. Küstaşa ve kesinlikle kendinden emin bir bakış her türlü şüpheyi ortadan kaldırmaktadır; bu kadın giysisinin ve vücudunun nasıl etkileyeceğini çok iyi bilmektedir. "Mavi Melek"te ise hala bir Rubens-figürü çizmektedir. "Sternberg benim etrafıma, çok hacimli görünmemem için hep şişman kişileri yerleştirmişti" demektedir Marlene Dietrich. Sternberg, seyircinin dikkatini, bilinçli ışık efektleri, doğal ton oyunları ve optik atraksiyonlarla dağıtmaktadır. Sahnedeki geniş bir krinolin giymektedir Lola Lola; kostümlerin lisanında bu kostüm vakarın, ağırlığın ve ciddiyetin simgesidir. Ancak bu eteğin arka tarafı yoktur. Bir spot ışığı bunu saydam bir tüle çevirmekte ve Sternberg göbeğin alt kısmında dolaşan bulutlar yansıtmaktadır. Yönetmen bu şekilde hem klasik, hem de modern bir erotik tanrıça sahnelemektedir.

Hollywood'da ahlaki kavramlar daha dar bulunmakta ve erotik kıskırtmalar da buna uygun bir biçimde daha ustaca yapılmaktadır. Marlene Dietrich çevirdiği ilk Amerikan filmi olan "Morocco"da (Fas) Amy Jolly rolünü oynarken, sahnede üzerinde etek yoktur, onun yerine hot pants (bir tür pantolon) giymektedir. Asıl kıskırtıcılık ise, Marlene Dietrich'in erkek giysileri içerisinde görünmesinde yatmaktadır. Bu şekilde Hollywood'un ahlak anlayışında öngörülmemiş bir biçimde bir tabuya dokunulmuştu. Marlene Dietrich "Morocco"da siyah bir frak giymiş ve böylelikle ne yapacağı önceden tahmin edilemeyen, hem erkekler hem de kadınlar için çekici, suni bir tip çizmiştir. Bu kostüm içinde son derece laubali bir şekilde, gece kulübünün bir bayan müşterisini öper. Bu sahnenin, hele Marlene Dietrich'in bundan sonra stüdyonun dışında da erkek giysileri içinde görünmesinin nasıl bir şaşkınlık yarattığı bugün bile az görülen türdendir. Hollywood'da bir yıldızın huysuzluğu olarak görülen bu durum, New York'ta ve öncelikle de Amerikan taşrasında ahlak açısından bir

öfke doğurmuştu.

1932 yılında çevrilen "Şangay Expressi" Dietrich / Von Sternberg yaratıcı ikilisinin "Mavi Melek"ten sonraki en tanınmış filmiydi. Sternberg artık sadece çekimleri denetlemekle yetinmiyor, sanatçısının yayınlanan bütün fotoğraflarını da kontrol ediyordu. Sternberg daha sonraları çok da haksız olmadan "Marlene, ben buyum" diyecekti. Marlene Dietrich "Şangay Expressi"nden sonra rejisörüne "Yaratmış sanatçıdan yaratıcısına" imzalı bir resim hediye etmişti. Yaratılan sanatçı ustasından çok çabuk bir şeyler öğreniyordu. O meşhur cümle "It took more than one man to change my name to Shanghai-Lily" (Adımı Şangay Lily'e çevirmek için birden daha fazla erkek gerekti) biyografik bir dipnot halini de almıştı. Sternberg "Şangay Expressi"nde gizemli, anlaşılması imkansız modern bir kadın tanrıça vizyonunun kesin bir görsel ifadesini yakalamıştı. Hemen başının üzerinden yansıtılan ışık, mükemmel gölge oyunları ile şekillenen bir yüz; aynı anda hem gözden uzakta, hem oradadır. Neredeyse içilip bitirilmiş ve küllü her an düş-

cekmiş gibi duran sigara, tekrarı mümkün olmayan anı tespit etmektedir. Film çalışması ve şuh kadın resimleri zahmetleri ürünün kendisinde görülmeyecek olan sıkı bir çalışmanın ve teknik mükemmelliğin sonucudur. Beş profesyonelden oluşan bir ekip -ayrıca bu çalışma fotoğrafını çeken kişi- Marlene Dietrich'i büyük bir palmiye ağacının altında gösteren bir resim serisinin çekiminde çalışmıştır. "Desire" (Arzu) adlı filmde kamera tıpkı bir ışın topu gibi, bir çukurda akılları başlarından gitmiş ve çok da aşıkmiş gibi görünmeyen bir şekilde birbirine sarılmış Gary Cooper/Marlene Dietrich çiftinin üzerine çevrilmiş durumdadır. Bu resimler şov dünyasının kurbanlarını anlatan resimler olabildi. Ama aslında Marlene Dietrich bir kurbandan başka her şeydi. Işık ve poz vermeden oluşan mizansenlerle Josef von Sternberg'in onu filmlerinde uluslararası bir şuh kadın yıldız yapması, Marlene Dietrich'i fotoğrafçı ve rejisörlerle kuşaktan kuşağa bir ders olarak sunmuştur. Marlene Dietrich kendi niteliklerini ve bunların fotoğraflara nasıl yansımaları gerektiğini biliyor, aslında kafasında kurguladıklarını da böylece gerçekleştiriyordu, burada fotoğrafçı olarak ister Cecil Beaton, Edward Steichen, Laszlo Willinger, Horst P. Horst, isterse de diğer ünlü isimler olsun, hiç fark etmezdi. Fotoğrafların profesyonellik açısından nitelikli oluşları sadece Marlene Dietrich'in ihtisamını artırmaya, onun suni görselliğini daha da ustalıkla olarak işlemeye katkıda bulunuyordu. Onun sisteminde doğallık, kendiliğinden oluş ve amaçsızlığa yer yoktu. Minimalize edilmiş ve asla dikizcilik tarzında olmayan, sadece onun bacaklarını gösteren resim, kişiyi erotik bir bedene indirgemektedir ve John Engsteads'in Las Vegas'ta yaptığı rüzgar giysisi resminde de ortaya çıkan bundan başka bir şey değildir. Erotik hep sahneye çıkıştı, hep bilinçlidir, hep duragan

gerçeksizliğe kadar sahneye konuştur- buz gibi bir düş, dokunulmaz ve suni haz ve zevklerin ortaya konduğu çalışma laboratuvarında yerleşik durmaktadır. Marlene Dietrich, "Marlene" isimli biyografik filmi için fotoğraflarını çekmek isteyen Maximilian Schell'in girişimini seksenli yılların sonlarında "I have been photographed to death" (Beni fotoğraflayarak öldürdüler) diyerek geri çevirmiştir. Kurbanlık biriyim gibi davranmak bir yaşlılık pozudur. Kamera her zaman onun sadık bir hizmetçisi olmuştur; fotoğrafçıları üslup iradesinin bir yamağı gibi görüyordu. Fotoğraf onun "Marlene Dietrich" imajını kontrol ettiği ve kamu oyununun bilincine kazıdığı bir aracı haline almıştı.

Sahne alışkanlıklarının son yıllarında, bu imaj her şeyden önce vücudunun ve yüzünün doğal yaşlanma süreci üzerindeki hakimiyeti olarak sürmekteydi. Bu dışı Dorian Gray'ın yansıyan görüntüsünün Marlene Dietrich'in gerçek yüzünde kendini göstermeye başlamasıyla, yani vücudun ve yüzün çöküşü üzerindeki hakimiyetini kaybetmeye başlamasıyla birlikte artık fotoğraf çekilmeyi bıraktı. Uyanık bir haberci, ölümünden kısa bir süre önce yaşlılığı ilerlemiş bir kadının Paris'teki evinin önünde tekerlekli sandalyede fotoğrafını çekmiş ve bu resimleri büyük meblağlara dergilere ve günlük gazetelere, yaşlanmış Marlene Dietrich'in ilk ve tek resmi olarak satmıştı. Ama resim sahteydi, bu kadın, kendisini ısrarcı habercilerin kameralarından korumak için çok daha önceden evinin pencerelerine paravan yaptırmış olan Marlene Dietrich değildi.

Röportajlarda, telefonlarda ve Maximilian Schell'in kendisiyle çevirdiği filmde artık sadece sesini duyuruyordu ve bu ses sanki başka bir dünyadan, efsanelerin, geçmiş zamanlarda kalan ve adeta zamansız bir ihtisamın dünyasından geliyordu. Bu ses kendi kurduğu hayal müzesinin geniş kapısını da aralıyordu. Ernest Hemingway "o sadece sesi ile bile birilerinin kalbini yerinden oynatabilirdi" diye yazmıştı.

Almanya'da ise Marlene Dietrich ismi ikinci dünya savaşı sonrasında çok sert tartışmalara neden oluyordu. Kırklı ve elli yılların ahlaki değer kavramlarına karşı o bir karşıtıktı. Erotik olarak serbest, kendinden emin, kendi kurallarından başkasına kulak asmayan, bununla birlikte ünlü, zengin ve uluslararası bir yıldız olması, bütün bunlar bile onun provoke eden ihtisamı içinde Alman ahlak, örf, onur ve meşiyet anlayışlarına ters düşüyordu. Propaganda bakanı Joseph Goebbels'in Almanya'ya geri dönmesi için yaptığı girişimlere direnmiş, bunun yerine ikinci dünya savaşında Amerikan birliklerini sahne gösterileri ile desteklemişti. Onun "ben bunu erdemlilik adına yaptım" şeklindeki basit açıklaması, Nazi döneminde her türlü erdemini bir kenara bırakıp, savaştan sonra artan refahın tadını çıkarmayı bu davranışlarının haklı bir göstergesi olarak gören o kuşak için bir aşılama etkisi yapmıştı. Marlene Dietrich ve Almanya, Marlene Dietrich ve Berlin, bu ilişki Alman tarihinin yenilgilerinde sevgi ve kin, öfkeli bir reddediş ve gizli bir hayranlıkla bezenmiş ve renklenmiş bir ilişkiydi. 1960 yılındaki Almanya turnesi açık protestolarla karşılandı; Düsseldorf'ta cadde ortasında ona tükürüldü. 1997'de Berlin'de bir caddeye Marlene Dietrich adı verilecekti; bugünlerde bu konuyla ilgili olarak Marlene Dietrich'in Berlin ve Almanya için ne yaptığı, ya da yapmadığı tartışılmaktadır.

Burada cevap çok basittir: o Prusya eğitimine sadık kaldı ve dünya sahnelerinde, filmlerde ve hayatında Almanya'dan sürülen kültürü temsil etti.

Böylece Marlene Dietrich sadece ışık ve pozdan, takı ve sesten oluşan bir sanat eseri, filmlerin, sahnelerin ve erotik ustalık sanatının ölümsüz yıldızı değil, Alman siyaset ve kültür tarihinin bir parçası olmuştur. Bu nedenle Berlin Eyaleti 1993 yılında Marlene Dietrich'in kızı Maria Riva'dan, geride kalan eşyaları elde etmiş ve Alman Kinemathek Vakfına yenilenmesi ve tamamlanması için devretmiştir. Bu miras 2000 yılı yaz aylarında Potsdamer Meydanındaki yeni tesis edilen Film Müzesinde diğer koleksiyonların yanında sergilenmiştir. Marlene Dietrich'in yaşamını ve medyayı kontrol ettiği bütün disiplininin bir icabı olarak ajandasında hayatının hedefleri arasında müzede bir köşe elbette ki yoktu. Eğer bu kendisine hayattayken teklif edilecek olsaydı, kesinlikle Berlinli üslupla tersleyerek: "Saçmalık, hayır, olmaz bu" diye cevap verirdi, ama buna rağmen kendisi ve şehri ile gurur duyardı.

Werner Sudendorf

* Bu sergi Berlin Film Müzesi ve Alman Sinematek Ürnesi tarafından hazırlanmıştır

Sergi

Platform Garanti Güncel Sanat Merkezi, Küratör Maria Hlavajova'nın 'Güncel Sanat Kurumlarını Yeniden Düşlemek' başlıklı konferansına ev sahipliği yaptı. Hlavajova, yöneticiliğini yaptığı Hollanda'daki güncel sanat merkezi 'basis voor actuele kunst (BA-K)'ta gerçekleştirilen projelerden örnekler vererek, kuramsal yaratıcılık üzerine bir sunum yaptı. Halen Amsterdam'da yaşayan Hlavajova 2000'de gerçekleştirilen Avrupa Güncel Sanat Bienali Manifesta 3'ün de küratörlerinden biriydi. Manifesta 3'e Türkiye'den Vahit Tuna ve Bülent Şangar'ı davet eden Hlavajova, 2001 yılında Serkan Özkaya ile büyük bir proje gerçekleştirdi. Hlavajova'nın yayımlanmış pek çok makalesi bulunuyor.

Leyla Özalp'in kamera arkasında yaşadıklarını kaleme aldığı 'Seni Seviyorum Sinema' adlı kitabın içerisinde yer alan 150'den fazla fotoğraftan seçilerek Ddf (Dream Design Factory) tarafından hazırlanan 'Seni Seviyorum Sinema Fotoğraf Sergisi' ise Tepebaşı'nda bulunan 'Soda' adlı lokalde sergilendi. Anlatıldığı ilginç öykülerle ek olarak Leyla Özalp'in arşivinde özenle sakladığı, hiçbir yerde yayınlanmamış set fotoğrafları ve filmlerin afişleri, bu kitaba sinema tarihimize seçkin yapıtları arasında özel bir yer kazandırıyor.

Ressam Serpil Yeter'in resim ve desen çalışmaları İlayda Sanat Galerisi'ndeydi. Sergide sanatçının, tuval üzerine yağlı boya, tuval üzerine akrilik, ahşap ve kağıt üzerine karışık teknikler, uygulamalı resim ve desenleri yer aldı. Serpil Yeter'in yapıtlarında insana, doğaya, kentlere dolayısıyla yaşama dair bütün unsurlar göze çarpıyor. İzleyicisine her zaman bir açık kapı bırakarak, izleyeninde kendi fantezisini kullanmasına önem veriyor Serpil Yeter. Resimlerinde yaşama olan duyarlılığını rengi, biçimi, lekeyi, kompozisyonu, ifadesi güçlendirici bir şekilde kullanmaya özen gösteriyor. Sanatçının çağına karşı sorumluluğunun izlerini yapıtlarında öğretilmiş gibi reklerin de nasıl ifadeye dönüştüğüne tanık oluyorum.

Hollandalı grafik tasarımcısı Irma Boom'un "BOOM!" adlı sergisi Bilgi Atölye 111'deydi... Avrupa'nın önde gelen kitap tasarımcılarından olan Irma Boom, Gerrit Rietveld Academie, Yale, Art Institute of Chicago, California Institute of Arts gibi önemli tasarım okullarında akademisyen olarak da adını duyurdu. Son zamanlarda bağımsız olarak çalışmalarını sürdüren Boom'un grafik tasarım eserleri daha önce ABD, Almanya, Fransa ve Hollanda'da sergilendi.

Ressam Necla Peri, Umud Vakfı yararına açtığı sergideki en büyük tablosunu Umud Vakfı'na bağışladı. Peri, yağlıboya ve akrilik tabloların yer aldığı serginin tabloların satışından elde edilecek gelirin bir bölümünü de vakfa verdi. Bu, Peri'nin 6. kişisel sergisidir.

Beş Yunan kadın sanatçı, ilk sergilerine mekân olarak İstanbul'u seçti. Selanik Çağdaş Sanatlar Merkezi'nin yöneticisi Sania Papa ve 5 Yunan kadın sanatçı Jenny Marketou, Lina Theodorou, Dimitra Lazaridou, Fotini Kariotaki ve Athanasia Kyriakakou, "Eserlerimizi ancak İstanbullular anlar" diyerek ilk sergilerine mekân olarak İstanbul'u seçti. Papa, "Neden İstanbul?" sorusunu, "Çalışmalarımız post - modern. İstanbul da kozmopolit bir yer" sözleriyle cevaplıyor. "BELİRSİZ Sınırlar Sergisi"nde "Jenny, bilgisayar teknolojisiyle bilgi ve iletişim ağlarını sorguluyor. Lina, günümüz kadınına videosuyla analiz ediyor. Dimitra, fotoğraflarıyla zaman ve mekânı irdeliyor. Fotini, lazer gibi yeni imaj yaratma teknikleriyle masumiyeti anlatıyor. Athanasia ise ekmekle ulusal kimliği sorguluyor."

Sinema

Nicole Kidman, Dogville adlı filmi tamamladı. Dalgaları Aşmak, Karanlıkta Dans filmlerinin de yönetmeni Lars Von Trier'le çalışan Kidman 1930'larda küçük bir Amerikan kasabasına gelişiyle kasaba halkının katı ahlakını değiştiren bir kadını canlandırıyor. Bakalım Trier'in saplantılı kadınlarının içinde Kidman'ın hali ne olacak...

'Sadri Alishık 2002-2003 Sezonu Tiyatro, Sinema ve Onur Ödülleri'ni kazananlar belli oldu. Atilla Dorsay, Halil Ergün, Aycan Çetin, Fehmi Yaşar, Bicket İlhan, Ali Hakan ve Burak Goral'dan oluşan sinema jürisinin seçimine göre En İyi Kadın Oyuncu 9 filmdeki rolüyle Serra Yılmaz, En İyi Yardımcı Kadın Oyuncu 'Gönlümdeki Köşk Olmasa'daki rolüyle Tomris İnceer ve Umud Veren Kadın Oyuncu 'Sır Çocukları' filmiyle Özgü Namal oldu. Gecede Onur Ödülü Sevdâ Ferdağ'a verildi.

Cate Blanchett İngiliz yönetmen Dominic Savage'ın *Alias Grace* adlı filmde oynayacak. Filmin en heyecan verici yanı Margaret Atwood'ın romanından uyarlanacak olması. 1843 yılında çalıştığı evin sahibini ve sevgilisini öldürmekle suçlanan hizmetçi ve bu olayın perde arkasının anlatıldığı film yaşanmış bir olayı öykülüyor.

22. İstanbul Film Festivali ödülleri dağıttı. Bu sene ULUSLARARASI YARIŞMA'da Altın Lale Seçici Kurul Özel Ödülü'nü Henry Miller'in kızı olarak tanınan ama babasının gölgesinden kurtulmayı başardığını etkileyici bir şekilde kanıtlayan Rebecca Miller'in Personal Velocity / Kişisel Sürat adlı filmi aldı. Miller ayrıca seyirci oylarıyla belirlenen Radikal Halk Ödülü'nün de sahibi oldu. Festivalin Ulusal Yarışma bölümünde en iyi film Uzak adlı filme giderken en iyi kadın oyuncu Gönderilmemiş Mektuplar filmindeki anne rolüyle Suna Selen seçildi. Selen yıllar sonra da olsa başrol oyuncusu ödülüyle hakkını da alıyordu... tıpkı geçen sene yarışmadan son anda çıkarılan ve sansürlü boğuşan Handan İpekçi gibi. Büyük Adam, Küçük Aşk da Ulusal Yarışma'da Radikal Halk Ödülü'nün sahibi oldu.

Çağdaş Sinema Oyuncuları Derneği'nin (ÇASOD) '10. ÇASOD Oyuncu Ödülleri' sahiplerini buldu. 'En İyi Kadın Oyuncu Ödülü' Hiçbir Yerde filmdeki rolüyle Zuhâl Olcay'a verilirken Şebnem Köstem 'Gönlümdeki Köşk Olmasa' filmiyle Umud Veren Kadın Oyuncu seçildi. Gecede, 'Emek Ödülü' Türk sinemasının ünlü oyuncusu Hülya Koçyiğit'e verildi. Sağlık sorunları nedeniyle törene katılamayan Koçyiğit, sinevizyondan yayınlanan görüntülü mesajında ödülün kendisine verilmesinden dolayı çok mutlu olduğunu belirterek teşekkür etti.

İranlı kadın yönetmen Samira Makhmalbaf'ın Afganistan'da çektiği "Pence-Asr" (Akşam 5) adlı film, Mayıs ayında yapılacak Cannes Film Festivali'nin yarışma bölümünde gösterilecek. İranlı kadın yönetmen Samira Makhmalbaf'ın çektiği film, bir genç Afgan kızın Taliban rejiminin devrilmesinden sonra toplumun nispeten kavuştuğu özgürlük ortamında yaşadıklarını anlatıyor. Samira Makhmalbaf, 17 yaşındayken çektiği "Elma" filmiyle ilk kez Cannes Film Festivali'ne katılmış, 2000 yılında aynı festivalde "Kara Tahta" filmiyle Jüri Özel Ödülü'nü kazanmıştı.

Leyla Özalp'in kamera arkasında yaşadıklarını kaleme aldığı 'Seni Seviyorum Sinema' adlı kitap Remzi Kitabevi'nden çıktı. Bu sene Uyanık Kadın Filmleri Festivali'nde Bilge Olgaç Ödülü'nü de alan Özalp festivalde imza gününe de katıldı.

İtalya'nın en saygın sinema ödülü olan David Di Donatello'da en fazla ödülü, yönetmenliğini Ferzan Özpetek'in yaptığı Karşıdaki Pencere filmi kazandı. İtalya'nın Oscarları' olarak adlandırılan David Di Donatello'ya 11 dala en fazla dalda aday olan Karşıdaki Pencere, en iyi film, en iyi kadın oyuncu (Giovanna Mezzogiorno), en iyi erkek oyuncu (Massimo Girotti) ve en iyi müzik (David Jr) ödüllerini aldı. Karşıdaki Pencere filmindeki performansı ile En İyi Kadın oyuncu ödülünü alan Giovanna Mezzogiorno, "Benim için bu filmde en önemli kişilerden biri Ferzan'dı. Başarıda en önemli etken odur. Beni dünyasına ve yüreğine aldığı için ve bana bu ödülü kazandırdığı için kendisine çok teşekkür ederim. Onun bana kazandırdıkları yüreğimde her zaman kalacak" diye konuştu.

Sahne Sanatları

Sahneye çıkan ilk Müslüman Türk kadını Afife Jale'nin adını yaşatmak ve tiyatro sanatını teşvik etmek amacıyla Yapı Kredi Sigorta A.Ş. tarafından düzenlenen 'Afife Tiyatro Ödülleri' sahiplerini buldu. Gecede, İstanbul Devlet Tiyatrosu'nun 'Ayaktakimi Arasında' adlı oyunu, Yılın En Başarılı Prodüksiyonu olurken, 'Ölümüne Suçlu' oyunundaki rolüyle Ayda Aksel, Yılın En Başarılı Kadın Oyuncusu ödülüne değer görüldü. Yardımcı Rolde Yılın En Başarılı Kadın Oyuncusu ödülünü ise aynı oyundaki rolüyle Gülen Çehreli kazandı. Yılın En Başarılı Müzikal ya da Komedi Kadın Oyuncusu 'Meraki' oyunundaki rolüyle Hikmet Körmükçü, Yardımcı Rolde Yılın En Başarılı Müzikal ya da Komedi Kadın Oyuncusu 'Meraki' oyunundaki rolüyle Sevinç Erbulak oldu.

'Sadri Alishık 2002-2003 Sezonu Tiyatro, Sinema ve Onur Ödülleri'ni kazananlar belli oldu. Seçkin Selvi, Selim İleri, Yaşar İksavaş, Melisa Gürpınar, Hami Çağdaş, Tijen Par ve Hakan Altın'er'den oluşan jüriye göre En İyi Kadın Oyuncu Ödülü 'Ölümüne Suçlu' adlı oyundaki rolleriyle Arsen Gürzap ve Ayda Aksel arasında paylaştırıldı. Gecede Onur Ödülü tiyatroya katkılarından dolayı Gencay Gürün'e verildi.

Pina Bausch'un yorumuyla İstanbul... Modern dansın usta temsilcisi Pina Bausch, 'beden diliyle' İstanbul'u anlatıyor... Tanztheater Wuppertal Pina Bausch ile İstanbul Kültür ve Sanat Vakfı'nın ortak projesi olan "İstanbul Büyüsü" adlı gösteri 30, 31 Mayıs ve 1 Haziran tarihlerinde sanatseverlerle buluşacak. Bausch ve grubu daha önce de Lizbon ve Hong Kong için benzeri çalışmalar yapmıştı.

Düzenli jinekolojik muayene önemli

Kadınların, şikayeti olmadan düzenli jinekolojik muayeneye gitmeyi gereksiz görmesi, hastalığın tedavisini olumsuz etkiliyor. Uzmanlara göre, erken tanı için düzenli muayene şart. Celal Bayar Üniversitesi Sağlık Yüksekokulu tarafından evli kadınlarla yapılan bir araştırma, kadınların hastalık şikayeti olmaksızın düzenli jinekolojik muayeneye gitmeyi gereksiz gördüklerini ortaya koydu. Sağlık Yüksekokulu Doğum, Kadın Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı'ndan öğretim görevlisi Nursen Bolsoy ve Yrd. Doç. Dr. Selmin Şenol Sezgin, Manisa'da evli 275 kadınla bir çalışma yaptı. Çalışma sonucunda, yüzde 62.5'i okur-yazar olan katılımcıların yüzde 56.7'si şikayeti olduğunda jinekolojik muayeneye gittiğini, yüzde 13.1 ise hiç gitmediğini ifade etti. Her yıl düzenli olarak gittiğini söyleyenlerin oranı ise yüzde 5.5'te kaldı. Kadınların jinekoloğa gitmeme nedenlerinin neler olduğu sorusuna "şikayetim olmadığı için" yanıtı verenler yüzde 40.1 ile ilk sırada yer aldı. Bunu "düzenli gidileceğini bilmemek" ve "ihmal" izledi. Katılımcıların yüzde 74.5'inin rahim kanserinin erken tanısına yarayan pap smear testini hiç yaptırmadığı ve ne olduğunu bile bilmediği belirlendi. Araştırma sonuçlarını yorumlayan Nursen Bolsoy, Türkiye'de kadınların üreme organlarına ait hastalıklara sık rastlandığına işaret ederek "Genellikle hastalıkları ilerleyip ciddi boyuta ulaştığı zaman sağlık kurumlarına geldikleri için tedavi ve iyileşme olanağı da azalıyor." dedi. Erken tanı için düzenli muayenenin şart olduğunu vurgulayan Bolsoy, özellikle ebe ve hemşirelerin, sağlık sisteminde yeni iletişim tekniklerini kullanarak kadınlarla diyaloga geçmeleri gerektiğini ifade etti. Bolsoy, "Sağlık kuruluşlarının fiziksel donanımlarının yanı sıra, ebe ve hemşirelerin bu konudaki bilgi donanımları da önemsenmelidir" diye konuştu.

Her beş kadından birinde 'sistit' var

Sistit (idrar kesesinin iltihaplanması), idrar yolları ve üreme sisteminde en sık görülen hastalıklardan biri. Zamanında tedavi edilmezse böbrekleri de etkileyecek biçimde yayılabilir, hatta mesane ve böbreklerde kalıcı hasar oluşturabilir. Normalde bakteriler üreme organları ve anüs bölgesinde yaşar; bazen de alt idrar yollarını aşarak mesaneye ulaşır ve idrar olarak dışarı atılır. Ancak mesaneye gelen bakteri sayısı, atılandan fazlaysa mesanede ve daha sonraki aşamada da böbreklerde iltihaba yol açar. En sık rastlanan sistit nedeni, koli basili adlı mikroorganizmadır ve cinsel ilişkiyle de mesaneye ulaşabilir.

Sistitin; idrar yaparken yanma, sık idrara çıkma, kasıklarda ağrı, bula-nık idrar gibi belirtileri vardır. Ayrıca, cinsel ilişki sırasında ağrı hissi de sistit habercisi olabilir. Araştırmalar, kadınların yüzde 20'den fazlasının yaşamları boyunca en az bir kez sistite yakalandığını gösteriyor. Bu hastalığın risk faktörleri ise şöyle: çok eşlilik, hamilelik, temizliğe dikkat edilmemesi, yaşlılık, idrar yolunu tıkayan tümör ve şeker hastalığı. Sistitten yakınan hastaya uygulanacak uygun bir tedaviyle hastalığın belirtileri 24 saat içinde kayboluyor. Ancak, hastalığın seyri mikrobun cinsine ve risk faktörlerinin giderilmesine bağlı; iyi tedavi edilmezse hastalık kronikleşebiliyor. Sistit tedavisinde antibiyotik kullanılıyor. Bu hastalıktan korunmak için uzmanlar, öncelikle genital organların temizliğine dikkat çekiyor. Cinsel ilişkiden sonraki on dakika içinde mutlaka idrar yapılması, anal ilişkiye giriliyorsa daha sonra vajinal gölgeye temas edilmemesi gerekiyor. Uzmanlar ayrıca, bol su içilmesi, pamuklu iç çamaşırı giyilmesi ve genital bölgenin her gün sabunlu suyla temizlenmesinin, sistit riskini azaltacağını söylüyor.

Implant hamileliği yüzde yüz önlüyor

Modern tıbbın kadın sağlığına yönelik son buluşlarından biri olan Implant, tüm dünyada giderek yaygınlaşması beklenen etkili ve kolay bir doğum

kontrol yöntemi. Zonguldak Karaelmas Üniversitesi Tıp Fakültesi Kadın Hastalıkları ve Doğum Ana Bilim Dalı Öğretim Üyesi Yrd. Doç. Dr. Alper Tanrıverdi, Türkiye'de geçen yıl piyasaya çıkan Implant'ın, hamileliği yüzde yüz önlediğini belirtti. Zonguldak Hemşireler Derneği'nce hemşirelere yönelik düzenlenen

"Aile Planlaması" konulu seminerde konuşan Tanrıverdi, Türkiye'de aile planlamasının çok önemli bir konu olduğunu, yapılan istatistiklerde kadın başına ortalama 2.6 çocuk düştüğünü söyledi. Etkili ve zahmetsiz bir doğum kontrol yöntemi olan ve 3 yıl aktif olarak aile planlaması sağlayabilen bir taşıyıcı sisteme sahip Implant'ın uygulamasının da kolay olduğunu anlatan Tanrıverdi, şöyle dedi: "1999 yılından itibaren dünyada 1 milyon kişinin kullandığı, ancak özelliği fazla bilinmeyen bu yöntem, hamileliği yüzde yüz önlüyor. Enjektöre benzeyen bir aletle sol koltuk altına yakın bir bölgede deri altına enjekte edilen Implant, temel olarak yumurtlamayı önleyen etki mekanizmasıdır. Hamile kalmak isteme-

yen, diğer aile planlaması yöntemlerinden memnun olmayanlar bunu kullanabilir. Sık kullanılan rahim içi araçlar bazı kadınlarda adet düzensizliğine, kanamaya, adet döneminde de ağrıya yol açmaktadır. Bu tür şikayetleri olanlara, 35 yaşını aşmış ve özellikle sigara içen kadınlara alternatif olarak Implant önerilebilir. Pıhtılaşma mekanizmaları ve hemotolojik sistem üzerinde herhangi bir olumsuz etkisi yoktur." Menopozla ilgisi olmayan, ağırlı adetleri azaltan ve doğum kontrol ilaçları gibi kilo aldırmanın Implant'ın mutlaka bir hekime danışarak uygulanması gerekiyor. Bu yöntemin tek bir dezavantajı var, o da adet düzenini değiştirebilmesi. Implant'ın bedeli 200 milyon lira.

Fransa'da yapılan bir araştırmaya göre, istemeden

hamile kalan kadınların beşte biri doğum kontrol hapı, onda biri ise rahim içi araç kullanıyor. İstenmeyen gebeliklerin üçte ikisi, doğum kontrolü uygulayan kadınlarda görülüyor.

Amerika'da satışa sunulan silikon lastik cihaz, spermilerin rahme gitmesini engelleyerek gebeliği engelliyor. Hormon içermeyen, tüm rahim boyunu kaplayabilen ve piyasaya boy olarak sunulan FemCap adlı cihazın maliyeti ayda 2 dolar. Cihazın seks yoluyla bulaşan hastalıkları ve HIV virüsünü engelleyebilmesi için mikropları öldürdüğü bilinen mikrobisitle birlikte kullanılması gerekiyor. FemCap, latexten meydana gelen ve diyaframda kullanılan benzeri bir cihazdan daha az tahrişe yol açıyor.

ABD'de yapılan bir araştırmada, yeni yürümeye başlayan çocuklarda bile şişmanlık ve şeker hastalığının yüksek olduğu belirlendi. Araştırma sonuçlarını içeren raporda; 4 yaşındaki şişman çocuklarda bile ensülin seviyesinin yüksek bulunduğu belirtildi. Karaciğer testi uygulanan 147 çocuğun yüzde 13'ünde düzensiz karaciğer fonksiyonu saptandı. Şişman çocuklarda görülen bu bozukluk, tedavi edilmezse siroza dönüşebiliyor. Uzmanlar, çocuklardaki şişmanlık riskine karşı erken yaşta önlem alınması gerektiğini altını çiziyor.

dünyada...

- her gün 100 milyonun üzerinde cinsel ilişki meydana geliyor...
- bunlardan 910 bini hamilelikle sonuçlanıyor...
- bunlardan 356 bini cinsel yolla bulaşan hastalıkları beraberinde getiriyor...
- her yıl 200 milyondan fazla 'cinsel yolla bulaşan hastalık' vakasına rastlanıyor...
- yılıda 200 milyon kadın hamile kalıyor...
- bunlardan 120 milyonu doğum yapıyor...
- her yıl 585 bin kadın hamilelik ve doğum sırasında ölüyor, 15 bin kadın sakat kalıyor...
- her yıl doğan 120 milyon bebekten 10 milyonu daha 1 yaşına bile gelmeden ölüyor...
- düşüklerin üçte biri güvenli olmayan koşullarda gerçekleşiyor...
- dünyada 300 milyon çift aile planlaması hizmetlerine ulaşamıyor...
- gelişmekte olan ülkelerde 15-19 yaş arası evlenenlerin oranı yüzde 25...

Ağır diyet ve egzersizler cinsel isteği azaltıyor

Yunanistan'ın Selanik kentinde düzenlenen "Ruhsal ve Fiziksel Sağlık" konulu toplantıda bir konuşma yapan seksolog Prof.Dr. Lucas Athanasiadis, mankenlerle fotomodellerin uyguladıkları sıkı diyet ve ağır egzersizler nedeniyle seks konusunda önemli sorunlarla karşılaştıklarını söyledi. Prof. Athanasiadis'e göre, stres de insan beyninde cinsel isteği etkileyen testosteron hormonunu olumsuz etkiliyor. Kadınlarda cinsel isteksizliğe, erkeklerde ise iktidarsızlığa neden oluyor. Egzersiz ve diyetlere gündelik hayatın stresi de eklenince kadın ve erkeklerin cinsel organlarında da değişiklikler meydana geliyor.

AIDS nasıl yayılıyor?

AIDS hastalığına neden olan HIV virüsünün, bağışıklık sistemini kullanarak nasıl çoğaldığı bulundu. Virüs, enfeksiyonları engellemesi gereken bir süreci, yayılmasına yardım eder hale getiriyor. ABD'li iki bilim adamı yaptıkları araştırmayla, virüsün hücrelere girişini görüntüleyip kullandığı 'yöntemi' keşfettiler: Dendritik hücreler, T-hücrelerinin dikkatini çekmek için, virüsten kalan parçaları hücre yüzeyinde gösteriyor. T-hücreleri buradan aldıkları bilgiyle bağışıklık sistemini harekete geçirip virüsü mücadeleyi başlatıyor; bu 'haberleşme' az miktarda taşıyıcı kimyasal maddeyle bile gerçekleşebiliyor. AIDS virüsü bu süreci kendi çıkarına kullanarak daha hızlı yayılıyor. Bilim adamları, bu araştırmada elde ettikleri verilerin yalnızca AIDS'in değil, birçok enfeksiyon hastalığının tedavisinde de işe yarayabileceğini söylüyor.

Cinsel işlev bozuklukları önemli hastalıkların habercisi

Acıbadem Hastanesi Cinsel İşlev Bozukluğu Merkezi'nin binden fazla kişi üzerinde yaptığı bir araştırma, kadınlarda en sık rastlanan cinsel sorunun vajinismus olduğunu gösterdi. Erkekler de en çok ereksiyon sorunundan yakınıyor. Merkez Başkanı Prof. Dr. Ferruh Şimşek, kendilerine başvuran ve yaş ortalaması 35 olan hastaların çoğunluğunu erkeklerin oluşturduğunu söyledi. Bunun 'cinsel sorunların erkekten kaynaklandığı' yönündeki yanlış inanışa bağlı olduğunu belirten Şimşek şöyle dedi: "Bize başvuran erkeklerin yüzde 50'sinin de sertleşme bozukluğu, yüzde 42'sinde erken boşalma sorunu görüldü. Kadınların cinsel sorunlarında ise yüzde 66'yla cinsel birleşmeyi engelleyen vajinismus (vajina kaslarında kasilma) ilk sırada. Bunu yüzde 25 ile cinsel istek azlığı ve yüzde 17 ile orgazm bozukluğu izliyor." Prof.Dr. Şimşek, ABD ve İngiltere gibi ülkelerle kıyaslandığında vajinismus ve erken boşalma sorunlarının Türkiye'de çok daha yüksek oranlarda saptandığını, bu durumun kültürel farklılıklardan kaynaklandığını de vurguladı. Araştırmalar ayrıca, kişilerin cinsel sorunlar ortaya çıktıktan ortalama dört yıl sonra doktora başvurduklarını da ortaya çıkardı. Cinsel işlev bozukluklarının başka önemli hastalıkların habercisi olduğuna da dikkat çeken Şimşek, "Bize cinsel bozukluk şikayetiyle başvuran iki kişide beyin tümörü bulunduğu tespit ettik." dedi. Acıbadem Hastanesi'nde yapılan bu araştırmanın sonuçlarına göre, cinsel sorunları yüzde 77'si evli. Bu sorunlar ilaç, sigara ve alkol kullanımı ile depresyondan da kaynaklanabiliyor.

Kadında kısırlık

Infertilite ya da bilinen adıyla kısırlık, korunmaksızın düzenli ilişkiye girilmesine karşın bir yıl içinde gebelik oluşmaması olarak tanımlanıyor. ABD ve Avrupa'da yapılan araştırmalar çiftlerin yüzde 10-15'inin kısırlık sorunu yaşadığını gösteriyor. Infertilite kliniklerine başvuranların sayısı ise gün geçtikçe artıyor. Peki, kadınlarda kısırlığın nedenleri neler?

- Yumurtlama bozukluğu: En sık görülen kısırlık nedeni. Adetlerin seyrek görülmesi ya da hiç olmaması, çoğu zaman yumurtlama bozukluğuna işaret eder, ancak adetlerin düzenli olduğu hallerde de yumurtlama bozukluğuna rastlanabilir.
- Tüplerin hasarlı ya da tıkalı olması: Sperm ile yumurtanın buluşmasını engelleyerek gebeliği olanaksız kılar. Cinsel yollarla bulaşan enfeksiyonlar, tüplerdeki hasarın en önemli nedeni.
- Endometriozis: Rahim içini döşeyen dokunun rahim dışına gelişmesidir. Endometriozis tıpkı rahim içi dokusu gibi hormonlara duyarlıdır ve adet sırasında kanar. Bu mikro kanamalar zamanla iltihap bezleri oluşturup yapışıklıklara neden olur.
- Rahim ağzı sorunları: Rahim ağzındaki bozukluklar da kısırlık nedeni olabilir. Burada salgılanan mukus, spermilerin genital yoldan taşınmasını kolaylaştırır. İyi huylu tümörler ya da bu bölgeye yapılmış cerrahi girişimler de kısırlığa yol açabilir.
- Alerjik nedenler: Teşhisleri ve tedavileri zordur. Alerjik durumların tedavi etkinliği belli olmadığı ve tedavi edilen ya da edilemeyenlerdeki gebelik oranları farklı olduğundan rutin olarak ölçülmelerinin gerekliliği tartışılıyor.

Kısırlık önemli bir sağlık sorunu; tedavi konusunda son on yıl içinde aşama kaydedildiği görülüyor. Bu sorundan yakınan çiftlere kısırlık nedenini açıklamaya yönelik bazı tetkiklerin yapılması gerekiyor. Bu tetkiklerden ilki, erkte sperm analizi, kadında ise rahim ve tüplerin geçirgenliğini değerlendirmek amacıyla rahim filmi çekilmesi. Ayrıca kadının hormonal durumu ve yumurtalıklarının kapasitesini değerlendirmeye yönelik testler yapılıyor. Bazı özel durumlarda tanısallaparakoskopi de kullanılabiliyor.

Kısırlığın tedavisi için geliştirilen inseminasyon (aşılama), daha çok rahim ağzına ait sorunların bulunduğu, sperm sayısında hafif bozuklukların olduğu veya çiftte ait hiçbir sorunun bulunmadığı, açıklanamayan kısırlık durumlarında uygulanan bir yöntemdir. Bu tedavi, rahim ağzından salgılanan mukusun sperm rahim içine geçişini engellediği durumlarda en iyi sonucu verir.

ülkemizde...

- yılıda 1 milyon 958 kadın hamile kalıyor...
- yılıda ortalama 1,5 milyon bebek doğuyor...
- doğumların yüzde 80'i sağlık kuruluşlarında, yüzde 20'si ise evde ve sağlıksız koşullarda yapıyor...
- yılıda 5 bin kürtaj yapılıyor...
- her gün 133 bebek ölüyor...
- bebek ölüm hızı binde 33...
- 478 bin kadın düşük ya da ölü doğumla karşılaşiyor...
- düşüklerin 283 bin 983'ü isteyerek yapılıyor...
- çiftlerin yüzde 37'si aile planlaması yöntemlerini kullanıyor...
- kadınların yüzde 67'si modern aile planlaması yöntemlerinden habersiz...
- anne adaylarının yüzde 67'si doğum öncesi bakım alıyor...
- bebek sahibi kadınların yüzde 67'si başka çocuk istemiyor...
- her 3 kadından 1'i etkili aile planlaması yöntemi kullanıyor...
- her yıl 700 anne gebelik, doğum ve lohusalık nedeniyle ölüyor...
- kısa doğum aralıkları bebeklerin yaşama şansını yüzde 60-70, çocukların 5 yaşına kadar yaşama şansını da yüzde 50 azaltıyor...

Obezite sağlığı tehdit ediyor

Uzun bir süre boyunca besinlerden enerji alımı enerji tüketiminden fazla olduğunda, vücut fazla enerjiyi yağ şeklinde fazla kilo olarak depolar. Obezite ya da aşırı şişmanlık, vücutta kişinin sağlığını olumsuz etkileyebilecek miktarda aşırı yağ birikimi olarak tanımlanan ciddi bir hastalıktır. Enerji alımı ve tüketimi dengelendiğinde vücut normal ağırlığını korur. Obezite genel olarak vücut ağırlığını boyla karşılaştıran "beden kütle endeksi" adlı bir ölçümle belirlenir. Vücut ağırlığının boyun karesine bölünmesiyle elde edilen beden kütle endeksi 30 ve üzerindeyse kişi 'obez' demektir.

Dünya Sağlık Örgütü obeziteyi 'küresel bir sağlık sorunu' olarak tanımlar ve ilk on sağlık riskinden biri kabul eder. Günümüzde obez olmanın getirdiği olumsuz sağlık sonuçları o kadar yaygındır ki hastalığa yol açabilecek en belirgin durumlardan biri olarak, yetersiz beslenme ve enfeksiyon hastalıkları gibi geleneksel halk sağlığı sorunlarını bile geride bırakmaktadır. Almanya'da yapılan bir araştırma, obez olan 40 yaşındaki kadınların, obez olmayanlara göre 7 yıl daha az yaşadığını ortaya koymuştur. Bir başka araştırmada ise obez kadınlar arasında erken ölümün daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Fazla kilolu ya da obez olmak; hipertansiyon, şeker, kalp ve damar hastalıkları, felç, uykuda solunum güçlüğü; rahim, meme, bağırsak ve prostat kanseri gibi pek çok hastalık riskini artırır.

Obezite ile mücadele etmek için, 2002 Dünya Sağlık Raporu, başta "hükümet, toplum ve birey aksiyonları arasında bir denge" olmak üzere, birçok grup tarafından değişik seviyelerde önlem alınması yolunda çağrı yapıyor.

Obezite yaşam kalitesini düşürüyor

ABD'de yapılan bir araştırma, obez (aşırı şişman) çocuklarda yaşam kalitesinin kanser tedavisi gören çocuklar kadar düşük olduğunu ortaya koydu. San Diego'daki California Üniversitesi'nde yapılan araştırma sonucunda, obez çocukların okuldaki başarı oranının çok yetersiz olduğu ve spor faaliyetlerinde zorluklarla karşılaştıkları belirlendi. Araştırmaya göre, uykuda ölümlere yol açan apne ve diğer sorunlar da aşırı şişman çocukların yaşam kalitesini ciddi şekilde etkiliyor. Araştırmaya katılan doktorlardan çocuk gastroenteroloji uzmanı Jeffrey Schwimmer, araştırmadan önce obez çocukları tamamen mutlu olarak belirlemeyi ummadıklarını, ancak sonuçların beklentilerinin çok altında çıktığını belirtti. Sonuçları Amerikan Tıp Derneği Dergisi'nde de yayınlanan araştırmayla ilgili olarak doktorlar, sonuçların pediatrik obezliğin tedavisi ve önlenmesi için mutlaka bir strateji geliştirilmesi gerektiğini ortaya koyduğunu kaydettiler. Dünya Kalp Federasyonu'nun açıklamasına

Türkiye'de insanlar günlük enerjinin ortalama yüzde 50'sini ekmek ve tahıl ürünlerinden sağlıyor. Gelir dağılımının en alt bölümüne inildikçe tahıla dayalı ürünler, şeker ve yağ ile çay-kahve tüketiminin arttığı görülüyor; et, balık, meyve suyu tüketimi ise azalıyor. "Ulusal Gıda ve Beslenme Stratejisi Çalışma Grubu" tarafından hazırlanan rapora göre; gıdanın ulaşılabilirliğini etkileyen en önemli etkenlerden biri, gelir dağılımındaki adaletsizlik. Enerji ve besin öğeleri yönünden beslenme durumu incelendiğinde, yetersiz düzeyde enerji alan aile oranı düşük düzeyde kalırken, toplam protein tüketimi kişi başına yeterli düzeyde bulunuyor. Yoksulluk üzerine yapılan çalışmalar da ülkemizde kişilerin yüzde 8.4'ünün yoksulluk sınırının altında yaşadığını ortaya koyuyor.

göre, dünyada 1 milyar kişi şişmanlıkla mücadele ediyor. ABD'de ise 1995-98 yılları arasında obez oranındaki yüzde 33'lük artış tehlikenin giderek turmandığını ortaya koyuyor. Her yıl kalbe bağlı rahatsızlıklardan hayatını kaybeden 17 milyon insanın büyük çoğunluğunu da obezler oluşturuyor. Son istatistiklere göre, günümüzde yaklaşık 22 milyon çocuk da normal kilonun çok üzerinde. Bu sorunun en yoğun görüldüğü yerlerden biri olan ABD'de 5-14 yaş arasındaki her 3 çocuktan biri aşırı şişman. Bunun nedeni de, özellikle kentlerde yaşayan kesimin kötü beslenerek, fazla oranda doymuş yağ tüketmeleri.

- Dünyada bir milyardan fazla yetişkin fazla kilolu... En az 300 milyon kişi klinik olarak obez...
- Latin Amerika ülkelerinin bir çoğunda obezite çok yaygın: Paraguay'da toplumun %29.3'ü, Arjantin'de %26.9'u, Meksika'da %20'si, Şile'de %19.7'si ve Brezilya'da %9.9'u obez...
- Amerika Birleşik Devletleri'nde yetişkinlerin %64.5'inin (yaklaşık 127 milyon) obez veya aşırı kilolu olduğu tahmin ediliyor...
- 1980 yılından bu yana Doğu Avrupa, Orta Doğu, Pasifik Adaları, Avustralya ve Çin de dahil olmak üzere dünyanın birçok bölgesinde obezite oranı üç kat arttı...
- Obezite, enfeksiyon hastalıkları ile halen mücadele eden gelişmekte olan ülkelere gittikçe daha yaygın görülüyor. Özellikle çocuklar, ergenlik çağındakiler ve genç yetişkinler arasında vücut ağırlığı hızla artıyor.

Kısa... Kısa...

Yağsız yoğurt tüketen insanlarda vücut yağlarının yüzde 61'i, göbek bölgesindeki yağlarına yüzde 81 oranında azaldığı belirlendi. Kilo sorunu olanların sütü yiyeceklerden uzak durmaları gerektiğini belirten uzmanlar, yağsız yoğurdu bu kısıtlamanın dışında bırakıyor. Yağsız yoğurt diyeti uygulayanlarda bel kısmı 2,5 cm. incelebiliyor; kemik yoğunluğu da normal seyrini koruyor.

Hamburger ve kızarmış patates gibi yiyeceklerin bağımlılık yapıp yapmadığını araştıran bilim adamları, bu kuşkuvarını doğrulayan sonuçlar elde ettiler. 'Fast food' gıdaların içerdiği yüksek miktarda yağ ve şeker, mutluluk veren hormonların salgılanmasına neden olduğu gibi bağımlılık da yapıyor.

Doğal Tıp Derneği Başkanı Dr. Ender Saraç, sebze ve meyvelerin sağlık açısından ilaç kadar önemli olduğunu ve günde yarım kilo sebze ve meyve tüketilmesi gerektiğini söyledi.

Ankara Üniversitesi'nde yapılan bir araştırmayla, kadınların menopoz sonrası dönemde tatlı besinleri daha çok tükettiği belirlendi. Bu dönemde kadınların tat algılamasında bir azalma oluyor ve şekerli besinlere karşı istek artıyor. Uzmanlar, bu durumun diyabet, kalp hastalıkları ve şişmanlık gibi sorunlara yol açabileceğini belirtiyor.

'Light' yiyeceklere güvenmeyin!

Yaz mevsimi yaklaşınca pek çok kadın kilo verme telaşına düşüyor. Bu dönemde rağbet gören "light" ürünlerin, aslında ne kadar "light" olduğu tartışılıyor.

Marmara Üniversitesi Sağlık Eğitim Fakültesi Sağlık Eğitimi Bölümü Başkanı Prof. Dr. Emel Alphan; "light", "kepekli", "çavdar" ve "şişmanlatmayan ekmek" ibareleri bulunan özel beslenme amaçlı ve enerjisi azaltılmış ürünlerin bilingsizce tüketilmemesi uyarısında bulundu. Her yiyeceğin az veya çok mutlaka kalorisi olduğunu dile getiren Prof. Dr. Alphan, "Bir dilim kepekli ekmek ile bir dilim beyaz ekmek kalorisini birbirine çok yakın. Diyet yaparken buna dikkat edilmeli. Özellikle undan yapılmış mamullerin etiket bilgileri her zaman doğru olmayabiliyor." dedi. Prof. Dr. Alphan, ürünlerin ambalajlarının üzerindeki "light", "şişmanlatmaz", "ne kadar yenirse yensin, kilo aldırır" veya "enerji içermez" yazılarının "yanıltıcı" olduğunu belirterek şunları söyledi: "Enerji vermediği düşünülerek ekmeklerde tamamen kepek kullanılması teknik olarak mümkün değildir. Ekmekğin temel maddesi undur. Unla yapılan bir ekmekğin karbonhidrat miktarının düşük olması mümkün değildir. Özel ekmeklerin ambalaj etiketlerinin üzerinde yer alan kalori ve besin öğelerine bakıldığında, diyet yaparken bir dilim normal ekmek yerine 2 dilim 'light' ekmek yenmesinin mümkün olmadığı görülür. Ekmek hangi tür olursa olsun zayıflama diyetlerinde diyetisyenlerce önerilen miktarlarda kullanılmasında yarar vardır." Prof. Dr. Alphan, fabrikasyon özel ekmeklerin ambalaj etiketleri üzerinde yer alan kalori ve besin öğelerinin ekmek çeşitleri arasında büyük fark bulunmadığını gösterdiğine dikkat çekti. Kepekli diyet bisküvileri, galeta, grissini gibi özel beslenme amaçlı ürünler, normal ekmek kadar, hatta bazıları yağ içerikleri nedeniyle ekmekten daha fazla enerji içeriyor. 'Şişmanlatmaz' ibaresinin yazıldığı bazı ürünlerdeki yağ miktarı ise oldukça yüksek. Hacettepe Üniversitesi ve Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı laboratuvarlarında yapılan analiz sonuçları bunu doğruluyor.

Sağlıksız bir nesil yetişiyor

Bursa'da anaokulu ve ilköğretim okullarında yapılan bir araştırma "sağlıksız bir nesil yetiştiğini" ortaya koydu. Araştırmaya göre, 4-17 yaş grubundaki her 100 çocukta 80'inde en az bir sağlık sorunu var. Her 100 çocukta 70'i çürük diş, 26'sı göz bozukluğu, 23'ü kulak ve 14'ü de boğaz rahatsızlıkları yaşıyor. 3 bin 255'i kız, toplam 6 bin 547 öğrenci üzerinde yapılan bu araştırma, Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi Halk Sağlığı Ana Bilim Dalı ile Nilüfer Belediyesi'nin ortak çalışması. Araştırma kapsamında yapılan muayeneler sonucunda 1330 öğrencide herhangi bir hastalık bulgusuna rastlanmadı. Araştırmaya katılan çocukların çoğunda birden fazla sağlık sorunu belirlendi. Bu sorunlar arasında diş çürükleri yüzde 70.9'luk oranla ilk sırada yer alıyor. Bunu yüzde 26.2 ile göz ve yüzde 23.2 ile kulak, yüzde 14.3'le boğaz, yüzde 12.7 ile ürogenital hastalıklar izliyor. Göz rahatsızlığı bulunan 1710 öğrenciden 1411'i miyop, 137'si ise renk köri. Her 100 öğrenciden 1'inde kalp ve akciğer sorunu var. Araştırma; erkeklerin yüzde 2.4'ünün, kızların ise yüzde 2.7'sinin 'düşük kilolu' olduğunu gösterdi; her 100 öğrenciden 6'sı fazla kilolu, her 200 öğrenciden 3'ü obez. Öğrencilerin aileleri ve sosyal güçleriyle ilgili anket çalışmasında ise annelerin büyük bölümünün ilkököl mezunu ve ev kadını olduğu ortaya çıktı. İlkokul ve lise mezunu olan babaların oranı fazla. Çocukların yüzde 50'sinin 2 kardeşi var. Yüzde 18.4'ünün ise hiçbir sosyal güvencesi yok. Nilüfer Halk Sağlığı Eğitim ve Araştırma Bölgesi Koordinatörü Yrd. Doç. Dr. Kayıhan Pala, araştırma sonuçlarını değerlendirirken okul çağına insan yaşamında büyüme ve gelişmenin önem kazandığı bir dönem olduğunu, bu dönemde alınan koruyucu önlemlerin ömür boyu etkili olacağını belirtti. Çocukların başarılı bir öğrenim dönemi geçirebilmelerinin ancak sağlıklı olmalarıyla mümkün olabileceğini vurgulayan, bunun için de erken tanının öneme işaret eden Pala, bu çalışmayla öğrencilerin bedensel gelişimlerini, sağlık durumlarını değerlendirmeyi, hastalıkları ortaya çıkarmayı, hasta olanları tedavi etmeyi ya da ileri tetkik için sağlık kuruluşlarına sevk etmeyi hedeflediklerini söyledi. Araştırma sırasında sağlık sorunu ortaya çıkan 5 bin 24 öğrenci sağlık kurumlarına sevk edildi, 193 öğrenciye ise reçete yazıldı.

Çocukların gelişmesi izlenmeli

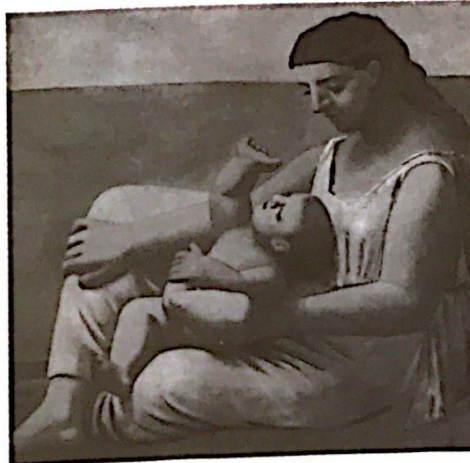
Kayseri İl Sağlık Müdürü Dr. İzzet Kavafoğlu, Türkiye'deki çocuk ölümlerinde solunum yolu enfeksiyonları ve ishali hastalıkların ilk sırada yer aldığını söyledi. "Çocuklarda Büyüme ve Gelişimin İzlenmesi Haftası" dolayısıyla bir açıklama yapan Kavafoğlu, çocukların beslenme alışkanlıklarını, hem bebek ve çocuklarda beslenme alışkanlıklarını hem de kronik hastalıkların sonuçlarını yansıttığını belirtti. Çocukların sağlığının korunmasının daha bebek dünyaya gelmeden önce başlaması gerekiyor; annenin beslenmesi, gebelikte gerekli bakımın alınması, doğumun sağlıklı koşullarda ve sağlık personeline yapılması, bebeklerin anne sütü ile beslenmesi, aşılarının zamanında yapılması ve çevre koşulları gibi etkenler çocuğun sağlığını doğrudan etkiliyor. Dr. İzzet Kavafoğlu'na göre, bebek ve çocukların sağlık personeli tarafından düzenli olarak izlenmesi, büyüme ve gelişme durumlarının değerlendirilmesi açısından büyük önem taşıyor. Aileler, bebek ve çocuklarının ağırlık ve boy takiplerini düzenli olarak sağlık ocakları ya da sağlık evlerinde yaptırmaları gerekiyor. Bu kontroller, sağlıklı çocukların sağlıklı kalmaları, ailenin farkına varmadığı kansızlık, görme ve duyma bozuklukları, inmemiş testis gibi hastalıkların da teşhis edilmesini sağlamak açısından son derece önemli.

Bebekten anne sütünü esirgemeyin

Bebeklerin sağlıklı gelişmesi için anne sütüyle beslenmeleri son derece önemli. Anne sütü, bebeğin ileride karşılaşabileceği hastalıklara karşı bağışıklık sistemini güçlendiriyor. Çocuklarını mama yerine kendi sütleriyle besleyen anneler, bebeklerinin sağlıklı gelişimini sağlamakta kalmıyor, aynı zamanda aile bütçesine de katkıda bulunmuş oluyor. Hazır mamalar, çok zengin bir besin olan anne sütünün yerini alamadığı gibi ailelere büyük bir parasal yük de getiriyor: aylık ortalama 100 milyon lira. Konya SSK Doğumevi ve Çocuk Hastalıkları Hastanesi Başhekimi Dr. Zeki Sayman, anne sütünün yararlarının, tüm çabalara karşın toplumda yeterince bilinmediğini söylüyor. Doğumu izleyen ilk 6 ay bebeğe yalnızca anne sütü verilmesi gerektiğini belirten Sayman, şöyle diyor: "Anne sütü; kaliteli, tüketilmeye hazır şekilde ılık, üstelik bedava! İçerdiği mikrop öldürücü maddelerle bebek için ilk aşı anlamına gelen anne sütü, anne ile çocuk arasında özel sevgi bağı oluşturmaya nedeniyle de altın değerinde. Emzirmenin anneye de yararı var; sürekli süt üreten memede kist ya da meme kanseri gibi rahatsızlıkların görülme riski çok düşük." Sindirimi de kolay olan anne sütü bebeklerden esirgenmemeli. Çünkü, bebeğin sağlıklı gelişimi için gerekli olan tüm besin maddeleri anne sütünde var! Üstelik annenin bu mucizevi sıvısı, bebeği ishal ve zatürree gibi hastalıklardan da koruyor.

Doğum için en ideal dönem: 20'li yaşlar

Gazi Üniversitesi Tıp Fakültesi Kadın Hastalıkları ve Doğum Ana Bilim Dalı öğretim üyesi Prof. Dr. Mülazım Yıldırım, çalışan kadınların genelde 35 yaşından sonra çocuk yapmayı düşündüklerini, ama o yaştan sonra döllenme sorunuyla karşılaşabildiklerini belirterek doğum için en ideal dönemin 20'li yaşlar olduğunu söyledi. Evli çiftlerin çocuğu olmadığı zaman genelde kadının suçlandığına da değinen Yıldırım, "Evli çiftlerin yüzde 10'u genelde kırsırdır. Bu kırsırlığın yüzde 60'ı kadına, yüzde 40'ı erkeğe aittir. Sorunun çözülmesi için eşlerin birlikte tedavi olması gerekir." dedi. Kocaeli Üniversitesi Kadın Hastalıkları Ana Bilim Dalı tarafından düzenlenen "mezuniyet sonrası eğitim" programında bir konuşma yapan Prof. Dr. Yıldırım, erken yaşta yapılan evliliklere de dikkat çekti: "Türkiye'de kız çocukları 14 yaşından sonra evlendirilebiliyor, bu yanlış bir uygulamadır ve beraberinde pek çok hastalığı getirir. Erken evlenen kadınlarda rahim kanseri riski artıyor. Çok küçük yaşlarda evlenen kişinin ancak 5-7 yıl sonra çocuğu olabilir." Mezuniyet sonrası eğitim programına İstanbul, Kocaeli ve Sakarya'dan katılan uzman doktorlara 'kadın genital kanserleri, menopoz, riskli doğumlar ve kırsırlık' konularında bilgi verildi.

Annelere grup terapisi

Prof. Dr. Sırrı Bektaş Çocuk & Aile Danışmanlık ve Eğitim Merkezi, yalnızca annelere grup terapisi toplantıları düzenlemeye başladı. İlk 26 Nisan'da yapılan Anneler Paylaşım Grubu toplantısı, özellikle çalışan annelerin iş, ev, aile, annelik ve eş olma konularında üstlendikleri sorumlulukların ve yoğun baskının yarattığı gerilimi azaltmak amacıyla tasarlandı. Duygu paylaşımına, konuşmaya ve interaktif oyunlara dayalı olan ve hafta düzenlenen grup terapileri iki saat sürüyor. Anneler terapiye çocuklarıyla birlikte gelebiliyor; onlar toplantıdayken çocuklar eğitimler eşliğinde oyun oynayabiliyor. Merkezde yalnızca annelere değil bakıcılara yönelik eğitimler de yapılıyor.

Ayrıntılı bilgi için:
Prof. Dr. Sırrı Bektaş Çocuk & Aile Danışmanlık ve Eğitim Merkezi
Galata/İstanbul
0 212. 252 63 40
0 212. 252 64 03
0 212. 252 47 54

Kısa... Kısa...

California Üniversitesi'nde görevli iki bilim adamı tarafından kaleme alınan ve Science dergisinde yayımlanan bir makalede, sürekli gültünün çocukların duyma ve konuşma yetilerini olumsuz yönde etkileyebileceği belirtildi. Bilim adamlarının, fareler üzerinde yaptıkları bir deneyden yola çıkarak vardıkları sonuç, şöyle de yorumlanabilir: evde sürekli açık olan televizyon ya da radyo, çocukların dil gelişimi üzerinde olumsuz etki yapıyor.

Pediatrics dergisinin haberine göre; çocukların tuvalet eğitimini 2,5 yaşından önce almaları, tuvalet alışkanlığını daha erken kazanmaları anlamına gelmiyor. Bilim adamları, tuvalet eğitimine erken yaşta başlanmanın hem çocuk hem de ebeveyn için sıkıntılı olabileceğine dikkat çekerek "acele etmeyin" uyarısında bulunuyor. Bu konuda yapılan bir araştırma ise kız çocukları tuvalet alışkanlığı erkeklerle oranla daha erken kazandığını gösteriyor.

Annesiyle aynı yataкта uyuyan bebeklerin vücut ısıları artıyor ve kalpleri daha hızlı atıyor. ABD'de yapılan bir araştırmada, 15 anne ve 11-15 haftalık bebekleri üç gün süreyle gözlemlendi. Sonuç: annelerle uyuyan bebekler hızlanan kalp atışları nedeniyle daha fazla hareket ediyor. Uzmanlar, bu durumun bebek üzerindeki olumlu ya da olumsuz etkilerini incelemek için kolları sıvadı bile.

Kızamık hastalığını önlemek amacıyla başlatılan çalışmalarda pilot bölge seçilen Bursa'da 510 bin çocuk aşılanacak. Benzer bir kampanya daha önce çocuk felci için başlatılmıştı. Bursa'da 23 Mayıs'a kadar sürecektir olan "Kızamık Aşı Günü", ikinci pilot bölge olan Gaziantep'te Eylül-Ekim döneminde yapılacak. Benzer bir kampanya daha önce çocuk felci için başlatılmıştı.

Çocuklukta yeterli miktarda alınan flor, ileri yaşlarda dişleri koruyor. Uzmanlar, 5 yaşından önce dişlerini kendi başına fırçalayamayan çocuklara gece yatmadan önce elma ve havuç gibi dişleri temizleyici meyveler yedirilebileceğini belirtiyor. Ancak bu geçici çözüm yeterli değil; çocuklara diş fırçalama alışkanlığının mutlaka kazandırılması gerekiyor.

Hamilelik sırasında görülen yüksek tansiyon, kalp hastalıkları riskini artırıyor. Özellikle hamileliğin başlangıcında havale geçirimi olanların uzun dönemde kalp rahatsızlığıyla karşılaşma olasılığı oldukça yüksek. Uzmanlar, erken tedavinin riski azalttığını belirtiyor.

Pasif sigara içiciliğinin, çocuklarda görülen kronik öksürüğün en önemli nedeni. Abant İzzet Baysal Üniversitesi Tıp Fakültesi Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı Başkanı Prof. Dr. Ayten Uyan, "Kronik öksürük genelde solunum yolu enfeksiyonlarından sonra görülür. Fakat çocuklarda kronik öksürüğün en önemli nedeni, aynı ortamda sigara içilerek pasif içiciliğin sağlanmasıdır" dedi.

Yapılan araştırmalar, sürekli hareket halinde olma, çok konuşma ve dikkat bozukluğuyla kendini gösteren hiperaktivitenin Türkiye'de görülme sıklığının yüzde 5-7 oranında olduğunu ortaya koyuyor. Hiperaktivite bozukluğu görülen çocukların mutlaka doktor kontrolünden geçirilmesi gerekiyor. Bu rahatsızlığın ilaçla tedavisi mümkün; ama aile ve öğretmenlere de büyük görev düşüyor. Evde ve okulda uygulanacak disiplin ve ödül yöntemleri hiperaktivite bozukluğuna karşı son derece yararlı.

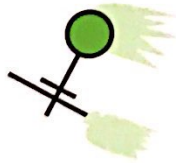
Leipzig Üniversitesi'nde yapılan bir araştırma, uykuda altına kaçırmanın anne-babalar tarafından halen 'tabu' olarak görüldüğünü ortaya çıkardı. Araştırmaya göre; 5 yaşındaki çocukların yüzde 20'nden fazlası ve 7 yaşındaki çocukların yüzde 10'u geceleri altına kaçırıyor; anne-babalar ise bu çocuklara nasıl davranacaklarını bilemiyorlar. Uzmanlar, çocuklara yatmadan önce daha az sıvı verilmesini öneriyor; "ebeveynler bu sorunu çocuklarıyla açık açık konuşmalı, kesinlikle baskı yapmamalı ve ceza vermemeli" deniliyor.

Agâh Özgüç

Cahide

Peçete Kâğıdındaki Anılar

Uçan Süpürge Yayınları

Nina Simone
1959 - 2003

beni terk etme
unutmak gerekir
her şey unutulabilir
kaçıp gitmiş her şey
anlaşmazlıklarla geçen günler
ve yitik zaman unutulabilir
o saatlerin
arada sırada
kimi niçin darbeleriyle
mutluluğun yüreğini
nasıl da vurduğunu unutulabilir

birkaç yağmur incisi
sunacağım ben sana
yağmurun yağmadığı
ülkelerden gelen
yağmur incilerini sunacağım
ölümünün ardından
toprağı kazacağım
altınla ve ışıkla
örtebilmek için bedenini
bir krallık yaratacağım
aşkın kral olduğu
kraliçesi olacağın
bir krallık yaratacağım

beni terk etme
ipe sapa gelmez kelimeler yaratacağım
anlayabileceksin kelimelerimi
yüreklere aşkla tuttuğunu
iki kez gören o aşıklardan söz edeceğim sana
sana kavuşamadığı
için ölen o kralın öyküsünü anlatacağım

sık sık görmüştür
çok yaşandığı sanılan
eski volkanın ateş puskürttüğü
olabilecek hasatların en veriminde bile
buğday veremeyen yanık tarlalardır
sanki oraları
ve gece geldiğinde
girmez mi hiç gerdeğe
kızıyla siyah
gökyüzünün aydınlanması için

beni terk etme
ağlamayacağım artık
kavuşmayacağım artık
işte bak şuraya gizleneceğim
izleyebilmek için
gülümsemi ve dans edişini
işitebilmek için
gülmeni ve şarkı söyleyişini

gölgenin gölgesi,
elinin gölgesi
köpeğinin gölgesi olmama
razı ol yeter

beni terk etme
beni terk etme
beni terk etme

Jacques Brel - Ne Me Quitte Pas
Covers: Mario Levi